

04
2023

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

ENDDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NDDA
NOWA
CURRENDA
OWA

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelny: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktor prowadzący: Magdalena Kirska-Okuniewska

Redakcja językowa: Magdalena Kirska-Okuniewska

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

Agnieszka Żelazna

Mateusz Sztandur

dr Monika Ged

dr Joanna Szachta

dr Grzegorz Kamieński

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

czytelnia.currenda.pl

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

Spis treści

Od redakcji 6

ZMIANY W PRAWIE

Zmiany w zakresie elektronicznej licytacji nieruchomości 9

DR JOANNA SZACHTA

AKTUALNOŚCI

Egzekucja ze spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu oraz ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu 19

SEAWOMIR KONOPIŃSKI

TEMAT NUMERU

Zmiany w k.p.c.: postępowanie rozpoznawcze i doręczenia komornicze ... 29

DR HAB. PROF. ALK JOANNA STUDZIŃSKA

ORZECZNICTWO

Przegląd orzecznictwa 51

MATEUSZ SZTANDUR

Okiem praktyka orzecznika 63

OPRAC. ANNA GOŁĘBIEWSKA

SAMORZĄD KOMORNICZY

„Czuję pełną mobilizację do pracy, której ogrom przed nami” – rozmowa z Prezesem KRK Sławomirem Szynalikiem..... 69

Sławomir Szynalik, Prezes KRK

SZKOLENIA, KONFERENCJE

Bezpieczeństwo komorników sądowych ... 77

PO GODZINACH

Przyszłość należy do młodzieży. Misja: egzekucja..... 87

KAROLINA TRYKACZ-WNUK

Pamięci Ojca. Służba nie drużba, czyli jeden dzień z życia komornika T. Wojciechowicza. Tragikomedialna komornicza sposobem antropologicznym wyłożona..... 91

TOMASZ CHOJNACKI

Szanowni Państwo!

Jeszcze nie doczekały się wykładni i orzecznictwa nowe rozwiązania wprowadzone do kodeksu postępowania cywilnego w 2019 r., a już duża nowelizacja do tej dużej nowelizacji stała się faktem. Jak wyjaśnił ustawodawca, ma ona na celu przede wszystkim usprawnienie prowadzenia postępowań w sądach cywilnych. Część zmian dokonanych nową ustawą – z 9 marca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 614) – zdążyła już nawet wejść w życie; mowa o tych, które obowiązują od 15 kwietnia 2023 r. Jednak większość przepisów wejdzie w życie w ciągu 3 miesięcy od ogłoszenia ustawy, stąd konieczne jest zapoznanie się z ich zakresem. Są to nie tylko zmiany dotyczące przebiegu postępowania cywilnego, jak uelastycznienie postępowania przygotowawczego, uporządkowanie instytucji zażalenia czy dodanie nowego postępowania odrębnego w sprawach o ochronę konsumentów, ale również z zakresu postępowania egzekucyjnego – odnoszące się do badania przedawnienia przez komornika, skargi na czynności komornika, zażalenia w postępowaniu egzekucyjnym czy licytacji elektronicznej. Ze względu na obszerny zakres zmian i ich wagę w bieżącym wydaniu skupiamy się na zmianach z zakresu postępowania rozpoznawczego mających istotne znaczenie dla jego przebiegu. W „Nowej Currendzie” 5/23 pochylimy się nad nowościami w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym.

Dr Joanna Szachta przygotowała dla Państwa opracowanie dotyczące zmian w elektronicznej licytacji nieruchomości. Jak podkreśla autorka, sama idea elektronicznych licytacji nieruchomości jest niewątpliwie trafna i stała się częściowo lekarstwem na bolączki postępowań egzekucyjnych w zakresie egzekucji z nieruchomości, chociażby ze względu na możliwość wyeliminowania nadzoru nad przebiegiem przetargu sędziego bądź referendarza sądowego w ściśle określonym czasie. W swoim artykule dr Szachta prezentuje wybrane zagadnienia dotyczące elektronicznej licytacji nieruchomości oraz omawia projektowane zmiany, a także wskazuje na obecne mankamenty: stosunkowo długi okres trwania oraz ograniczenie możliwości przystąpienia do przetargu podczas jego trwania. Problemem jest także brak ujawniania danych osobowych stron i uczestników postępowania w protokole opisu i oszacowania. Autorka ocenia zmiany dokonane ustawą z 9 marca 2023 r., aprobując wydłużenie terminu zakończenia przetargu w przypadku aktywności licytantów.

Sławomir Konopiński, referendarz sądowy w SR w Grudziądzu i radca prawny, omawia egzekucję ze spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu oraz ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Autor zwraca uwagę na praktyczne wątpliwości wynikające

Fot. Bogusława Guzowska

z faktu, że wierzyciele, dysponując tytułem wykonawczym, często się wahają, czy egzekucja ze spółdzielczego prawa do lokalu jest w ogóle możliwa do przeprowadzenia i czy za jej pomocą da się wyegzekwować ich wierzytelności. Taka egzekucja nie jest prosta i nie sprzyja ochronie wierzycieli czy obrotowi prawnemu. Konieczna jest chociażby interwencja ustawodawcy, polegająca na legalizacji prawa wierzyciela do rozwiązania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu z uwagą na wniosek prowadzenia egzekucji z wkładu.

W związku z rozpoczęciem kadencji na stanowisku Prezesa Krajowej Rady Komorniczej przez Sławomira Szynalika redaktorka prowadząca Magdalena Kirska-Okuniewska przeprowadziła rozmowę, z której możemy się dowiedzieć, jakie są wyzwania i plany nowego Prezesa, wiążące się chociażby z informatyzacją postępowania, koniecznością waloryzacji opłat czy bezpieczeństwem.

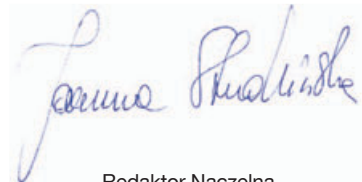
Jednym z istotnych wydarzeń służących podniesieniu poziomu bezpieczeństwa właśnie była konferencja pt. „Prawno-psychologiczne oraz techniczne aspekty ochrony komorników sądowych i kancelarii komorniczych”, która odbyła się 20 lutego 2023 r. w siedzibie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie. Organizatorami wydarzenia były Ministerstwo Sprawiedliwości, Dział Szkoleń Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej. Była to pierwsza poświęcona tej tematyce konferencja i na pewno nie ostatnia. W niniejszym wydaniu publikujemy obszerną fotorelację z tego wydarzenia.

W przygotowanym przez Mateusza Sztandura przeglądzie orzecznictwa znaleźć możemy rozstrzygnięcia dotyczące odmowy zatwierdzenia sprawozdania z zarządu nieruchomości, doręczeń komorniczych w sytuacji wielości adresów pozwanego, a także omówienie uchwały Sądu Najwyższego z 20 października 2022 r., III CZP 96/22, w której przyjęto, że poniesienie przez powoda kosztów związanych z doręczeniem za pośrednictwem komornika po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie uzasadnia zasądzenie tych kosztów od pozwanego na podstawie art. 108¹ k.p.c. Natomiast Anna Gołębiowska, referendarz sądowy, w stałej rubryce „Okiem praktyka orzecznika” przedstawia orzeczenia dotyczące wydatków związanych z doręczeniami po zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej oraz kosztów postępowania egzekucyjnego umorzonego z mocy samego prawa po ogłoszeniu upadłości dłużnika.

Karolina Trykacz-Wnuk, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie, opisuje swoją, godną uznania, inicjatywę promowania zawodu komornika wśród młodzieży. W jej ramach uczniowie szkół ponadpodstawowych mogli posłuchać o wymaganiach profesji komorniczej, a także na żywo obserwować licytację komorniczą.

Nie zawiódł nas także nasz Komornik Książkowy Tomasz Chojnacki. No cóż, „Służba nie druźba, czyli jeden dzień z życia komornika T. Wojciechowicza” to kolejne arcydzieło, czyli tragikomedia komornicza sposobem antropologicznym wyłożona.

Zapraszamy do lektury!

Redaktor Naczelna

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Umorzenie sądowego postępowania egzekucyjnego

Podstawy i skutki

redakcja naukowa

Andrzej Grzegorz Harla

OSRODEK NAUKOWO-SZKOLENIOWY
PRZY KRAJOWEJ RADZIE KADROWEJ

CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Zmiany w zakresie elektronicznej licytacji nieruchomości

W niniejszym artykule zaprezentowano wybrane zagadnienia dotyczące elektronicznej licytacji nieruchomości oraz omówiono projektowane zmiany.

Fot. canva Fernando Cortes

DR JOANNA SZACHTA

Prawniczka w kancelarii komorniczej

licytacji wyznaczanych w formie tradycyjnej. To z kolei pozwala na przyspieszenie czynności podejmowanych w toku egzekucji z nieruchomości³. Regulacje elektronicznych licytacji nieruchomości zawierają jednak pewne mankamenty, które unaoczniają się w praktyce.

1. Wstęp

Przepisy dotyczące elektronicznej licytacji nieruchomości wprowadzone zostały do Kodeksu postępowania cywilnego¹ ustawą z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw². Sama idea elektronicznych licytacji nieruchomości jest niewątpliwie trafna i stała się częściowo lekarstwem na bólączki postępowań egzekucyjnych w zakresie egzekucji z nieruchomości. Licytacje online pozwalają wyeliminować potrzebę nadzoru nad przebiegiem przetargu sędziego bądź referendarza sądowego w ściśle określonym czasie, jak ma to miejsce w przypadku

2. Zawiadomienie dłużnika o wniosku o licytację elektroniczną

Komornik zawiadamia dłużnika o złożonym przez wierzyciela wniosku o przeprowadzenie sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej w terminie tygodnia od otrzymania wniosku⁴.

W zawiadomieniu powinna znaleźć się informacja, że wierzyciel złożył wniosek o wyznaczenie licytacji nieruchomości w formie online wraz ze wskazaniem nieruchomości lub części nieruchomości, których wniosek dotyczy. Ponadto zobligowano organ egzekucyjny do pouczenia dłużnika o treści art. 975 k.p.c. Zgodnie z nim dłużnik ma

prawo wskazać kolejność, w jakiej ma być przeprowadzony przetarg poszczególnych nieruchomości lub ich części, jeżeli ma być sprzedanych kilka nieruchomości lub kilka części jednej nieruchomości.

Konieczność dokonania pouczenia o treści art. 975 k.p.c. nie została w żaden sposób skorelowana ze stanem faktycznym konkretnego postępowania egzekucyjnego. Nie znajduje żadnego uzasadnienia informowanie dłużnika o treści art. 975 k.p.c. w przypadku, gdy wniosek wierzyciela dotyczy wyłącznie jednej nieruchomości dłużnika. Warto zauważyć, że są to najbardziej typowe sytuacje, gdy egzekucja skierowana zostaje do jednej nieruchomości dłużnika. Niemniej jednak art. 986³ § 1 k.p.c. nakłada na organy egzekucyjne obowiązek pouczenia o treści art. 975 k.p.c.⁵

W sytuacji, gdy art. 975 k.p.c. *in casum* nie będzie miał zastosowania (np. skierowa-

nie egzekucji do jednej nieruchomości dłużnika), uznać należy, że brak pouczenia o treści art. 975 k.p.c. nie będzie miał wpływu na dalsze czynności, w szczególności – po zakończeniu licytacji sąd nie odmówi z tej przyczyny przybicia. Sąd odmówi przybicia z powodu naruszenia przepisów postępowania w toku licytacji, jeśli mogły mieć one istotny wpływ na wynik przetargu (art. 991 § 1 k.p.c.). Wskazać należy, że brak pouczenia o treści art. 975 k.p.c. w przypadku, gdy sprzedaż nie podlega kilka nieruchomości lub kilka części nieruchomości, nie stanowi istotnego naruszenia przepisów postępowania. Ponadto art. 991 § 1 k.p.c. odwołuje się do naruszeń, które zaszły w toku licytacji. Zawiadomienie w trybie art. 986³ k.p.c. poprzedza licytację.

Mając na względzie powyższe, w wielu przypadkach nie znajdą zastosowania pozostałe przepisy, które są wynikiową pouczenia

o art. 975 k.p.c., czyli art. 986³ § 1 k.p.c. oraz art. 986³ § 4 k.p.c. Skoro art. 975 k.p.c. w odniesieniu do konkretnego postępowania egzekucyjnego nie znajdzie zastosowania, to nie znajdują zastosowania również przepisy z nim związane. Z tej przyczyny, w przypadku chociażby prowadzenia egzekucji z jednej nieruchomości, dłużnik nie będzie mógł w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu zawiadomienia skorzystać z uprawnienia określonego w art. 975 k.p.c.

Ponadto, art. 986³ § 4 k.p.c. zobowiązuje do wyznaczenia licytacji nie wcześniej niż dwa tygodnie od upływu terminu na skorzystanie z dłużnika z uprawnienia przewidzianego w art. 975 k.p.c. Nie przewidziano natomiast żadnego terminu, który powinien upłynąć pomiędzy zawiadomieniem dłużnika o wniosku wierzyciela o przeprowadzenie licytacji nieruchomości w formie elektronicznej a dniem rozpoczęcia licytacji.

Wydaje się, że obowiązek zawiadamiania dłużnika o wniosku wierzyciela o przeprowadzenie sprzedaży nieruchomości w formie elektronicznej w przypadkach, gdy dłużnik z przyczyn faktycznych nie może skorzystać z uprawnienia z art. 975 k.p.c., nie znajduje uzasadnienia. Dłużnikowi w związku z elektroniczną licytacją nie przysługują żadne środki prawne, dzięki którym mógłby zmienić formę przeprowadzenia licytacji (z elektronicznej na tradycyjną). Jedynie wówczas, gdy

sprzedawanych jest kilka nieruchomości lub kilka części jednej nieruchomości uzasadnione jest wcześniejsze zawiadomienie dłużnika o złożonym przez wierzyciela wniosku, ponieważ dzięki temu możliwe jest zrealizowanie uprawnienia dłużnika, o którym mowa w art. 975 k.p.c.⁶ Znajduje to również odzwierciedlenie w tym, iż przetargi nieruchomości lub ich części zajętych w jednym postępowaniu co do zasady nie powinny toczyć się równocześnie, chyba że łączna wysokość sumy oszacowania tych nieruchomości nie przekracza łącznej wysokości należności wierzycieli egzekwujących i kosztów egzekucyjnych. Należy zwrócić uwagę, że odwoływanie się przez ustawodawcę do sumy oszacowania nie jest celowe, ponieważ cena sprzedaży nieruchomości jest weryfikowana przez zainteresowanie nieruchomością⁷. Dlatego też nie należy wykluczać, że w wyniku sprzedaży jednej nieruchomości uzyska się cenę, wystarczającą na zaspokojenie wierzycieli i kosztów egzekucyjnych⁸. Trafne jest stanowisko wyrażone w judykaturze, iż „wartość oszacowania kształtuje wyłącznie poziom wyjściowej ceny sprzedaży nieruchomości (ceny wywołania), zaś jej faktyczna wartość jest weryfikowana w toku licytacji”⁹.

Termin określony w art. 986³ § 1 k.p.c. jest terminem instrukcyjnym, a jego przekroczenie przez organ egzekucyjny nie powoduje negatywnych skutków dla postępowania egzekucyjnego. Nierzadko dojść może do sytuacji, gdy organ egzekucyjny nie zawiadomi w ustawowo wskazanym terminie dłużnika o tym, że wierzyciel złożył wniosek o przeprowadzenie elektronicznej licytacji nieruchomości. Wynikać to może chociażby z okoliczności, iż komornik sądowy nie ma dostępu do akt postępowania egzekucyjnego¹⁰, ponieważ te wcześniej zostały przekazane do sądu w celu uzgodnienia terminu licytacji nieruchomości, a wierzyciel dopiero po przekazaniu akt złożył wniosek o wyznaczenie licytacji w formie zdalnej.

**TERMIN OKREŚLONY
W ART. 986³ § 1 K.P.C. JEST
TERMINEM INSTRUKCYJNYM,
A JEGO PRZEKROCZENIE PRZEZ
ORGAN EGZEKUCYJNY NIE
POWODUJE NEGATYWNYCH
SKUTKÓW DLA POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO.**

Z uwagi na powyższe uzasadnione jest wyłączenie obowiązku zawiadamiania dłużników o wniosku wierzyciela o wyznaczenie elektronicznej licytacji nieruchomości w sytuacjach, kiedy dłużnik nie ma faktycznych możliwości skorzystania z uprawnień określonych w art. 975 k.p.c. Przecież w wyniku złożenia przez wierzyciela wniosku o przeprowadzenie przetargu w formie online, organ egzekucyjny nie zostaje zwolniony z obowiązku doręczenia zawiadomienia o licytacji nieruchomości, o którym mowa w art. 954 k.p.c.¹¹

3. Dane dłużnika w obwieszczeniu

Ustawa z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹² wprowadza istotne zmiany w zakresie wskazywania danych osobowych (w szczególności dłużnika).

Zgodnie z planowanymi zmianami do art. 986⁴ § 5 k.p.c. ma zostać dodane kolejne zdanie o treści: „Nie podlegają ujawnieniu zawarte w protokole opisu i oszacowania nieruchomości dane osobowe stron i innych uczestników postępowania”. Ponadto Krajowa Rada Komornicza zobligowana zostanie do usuwania obwieszczeń o sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej z upływem dnia wskazanego jako termin zakończenia przetargu (w wyżej wskazanej ustawie: art. 986⁴ § 6 k.p.c.).

Po pierwsze zauważyć należy, że proponowana zmiana art. 986⁴ § 5 k.p.c. jest wewnętrznie sprzeczna. Zgodnie z aktualną treścią przepisu, do którego zostanie wprowadzone wyłącznie zdanie drugie, w systemie teleinformatycznym wraz z obwieszczeniem o licytacji nieruchomości udostępnia się protokół opisu i oszacowania nieruchomości. Z jednej strony obliuguje się komornika do udostępnienia protokołu opisu i oszacowania, a z drugiej wskazuje się, że nie podlegają ujawnieniu zawarte w protokole opisu i oszacowania dane osobowe stron i uczestników

”
Z JEDNEJ STRONY OBLIGUJE SIĘ KOMORNIKA DO UDOSTĘPNIENIA PROTOKOŁU OPISU I OSZACOWANIA, A Z DRUGIEJ WSKAZUJE SIĘ, ŻE NIE PODLEGAJĄ UJAWNIENIU ZAWARTE W PROTOKOLE OPISU I OSZACOWANIA DANE OSOBOWE STRON I UCZESTNIKÓW POSTĘPOWANIA.

postępowania. Skoro komornik ma udostępnić protokół opisu i oszacowania, powinien uczynić to w takiej formie, w jakiej znajduje się on w aktach, czyli udostępnienie powinno polegać na zeskanowaniu protokołu i załączeniu go na stronie e-licytacji. Z tej przyczyny nie jest jasne, kto jest adresatem normy nakazującej nieujawnianie zawartych w protokole opisu i oszacowania nieruchomości danych osobowych stron i innych uczestników postępowania. Czy adresatem jest organ egzekucyjny czy może potencjalni licytanci zapoznający się z protokołem opisu i oszacowania? Gdyby natomiast przyjąć, że adresatem jest komornik, w jaki sposób miałby nie ujawniać informacji zawartych w protokole opisu i oszacowania? Osoby zapoznające się z protokołem opisu i oszacowania powinny mieć możliwość zapoznania się z nim w takiej formie, w jakiej znajduje się w aktach. Podobnie rzecz ma się w odniesieniu do licytacji tradycyjnych – licytanci zapoznają się z protokołem opisu i oszacowania w takim kształcie, w jakim został on sporządzony. Klarowne wskazanie grupy podmiotów zobligowanych do nieujawniania danych osobowych stron i uczestników jest niezbędne do prawidłowego wyznaczenia licytacji elektronicznych.

W przeciwnym razie, wątpliwości te mogą stanowić podwalinę skarg na czynności komornika w razie ewentualnego zanonimizowania części protokołu.

Należy również zauważyć, że analogiczna regulacja nie została wprowadzona w odniesieniu do przeglądanej w sądzie protokołu opisu i oszacowania nieruchomości (art. 953 § 1 pkt 5 k.p.c.). Jest to kolejny argument, który podważa ewentualną tezę o tym, iż to komornik ma nie ujawniać danych osobowych stron i uczestników postępowania zawartych w protokole opisu i oszacowania i w jakiś bliżej nieokreślony sposób udostępniać jedynie pewną część protokołu.

4. Wydłużenie terminu zakończenia licytacji

Według aktualnej regulacji, licytacja kończy się w terminie wskazanym w obwieszczeniu o licytacji, a przetarg wygrywa licytant, którego oferta była w chwili zakończenia przetargu najwyższa.

Z obserwacji wynika, na co zwracają również uwagę uczestnicy e-licytacji, że pomimo tego, że licytacja trwa 7 dni, to przez ten czas często nie są dokonywane postąpienia. Postąpienia są dokonywane natomiast dopiero na kilka sekund przed zakończeniem przetargu, co może uniemożliwić reakcję osobom, które są skłonne zaofiarować wyższą cenę.

Trafne jest proponowane rozwiązanie (art. 986⁷ § 3¹ k.p.c.), zgodnie z którym, jeśli w ciągu 5 minut przed planowanym terminem zakończenia przetargu zgłoszone zostanie postąpienie, termin ten ulega odroczeniu o 5 minut. Natomiast jeżeli w dodatkowym czasie zgłoszone zostanie kolejne postąpienie, termin zostanie wydłużony o kolejne 5 minut. Termin będzie wydłużany po każdym postąpieniu aż do momentu, gdy postąpienia ustaną.

Dzięki tej regulacji zwiększona zostanie szansa na uzyskanie ze sprzedaży nieruchomości w drodze e-licytacji najwyższej ceny,

Fot. canva andriey popov

jaką są w stanie w danych warunkach zaofiarować licytanci. Aktualne rozwiązanie skutkuje tym, że osoby korzystające z programów komputerowych mających za zadanie podbić cenę są na lepszej pozycji, choć ich oferta wcale nie musi być wyższa.

5. Płatności elektroniczne w portalu E-licytacje

Od 22 grudnia 2022 r. system Krajowej Rady Komorniczej obsługujący e-licytacje umożliwia dokonywanie płatności elektronicznych w zakresie wymaganej rękojmi. Osoby korzystające z płatności online są obciążone dodatkową, bezzwrotną opłatą w wysokości 0,59 zł. Na rachunek bankowy komornika przekazywana jest kwota rękojmi (nie jest ona pomniejszana o wskazaną powyżej opłatę).

Od 2 marca 2023 r. nastąpiła zmiana tytułów przelewów. W skład tytułu przelewu wchodzi maksymalnie 30 znaków, zawierających następujące informacje:

- R (wplata rękojmi),
- numer ID e-licytacji,
- sygnatura sprawy,
- nazwisko licytanta,
- dwie litery imienia,
- miejscowość.

Co do zasady płatności online są ułatwieniem zarówno dla potencjalnych licytantów,

jak i komorników sądowych. Osoby zainteresowane licytacją mogą sprawnie uiścić rękojmę, bez konieczności wpisywania wszystkich danych potrzebnych do przelewu na stronie banku. Natomiast tytuł przelewu tak wygenerowany pozwala komornikowi przypisać uiszczoną rękojmę do konkretnej licytacji, bowiem zdarza się, że w tym samym czasie odbywa się kilka licytacji, a wysokość rękojmi może być niekiedy jednakowa, co powoduje trudności w określeniu licytacji, na którą rękojmia była uiszczana.

Słabością funkcjonującego rozwiązania jest natomiast wskazywanie w tytule wyłącznie dwóch liter z imienia potencjalnego licytanta. Dodać należy, że co prawda wraz z rękojmą licytant powinien wskazać dane

określone w art. 986⁵ § 2 k.p.c., jednakże w praktyce zdarza się, że osoby wpłacające rękojmę, zgłaszają się do udziału w licytacji nawet kilka dni po uiszczeniu rękojmi. Ponadto bywa i tak, że użytkownicy portalu E-licytacje zgłaszają się w charakterze licytanta do udziału w przetargu, lecz nie uiszczają rękojmi. To wszystko skutkuje tym, że informacja o nazwisku licytanta i jedynie dwóch pierwszych literach imienia może okazać się w pewnych sytuacjach niewystarczająca. Dotyczyć to może w szczególności przypadków, gdy do licytacji zgłosi się osoba, która rękojmi nie uiściła, a nosi nazwisko i imię zaczynające się na takie same litery, jak podmiot, który rękojmę uiścił (np. Nowak Pa-weł, Nowak Pa-tryk).

Fot. canva hh5800

Zdecydowanie lepszym rozwiązaniem byłoby usunięcie z tytułu przelewu sygnatury sprawy oraz miejscowości, na rzecz pełnego oznaczenia osoby wpłacającej ręką. Skoro wskazywane jest ID e-licytacji, to nie ma potrzeby wskazywania sygnatury sprawy. Niewątpliwie to znacznie przyspiesza odszukanie przez komornika właściwej licytacji, niemniej jednak bez tego oznaczenia jest również możliwe zweryfikowanie sygnatury prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Bez cienia wątpliwości należy uznać, że niezbędne jest pełne oznaczenie osoby wpłacającej ręką, chociażby poprzez wskazanie jej pełnego imienia i nazwiska. Celowe jednak byłoby wprowadzenie w tytułach przelewów bezsprzecznych danych identyfikujących osobę wpłacającą (np. numeru PESEL) bądź wskazania numeru ID potencjalnego licytanta w systemie e-licytacji¹³.

6. Podsumowanie

Należy postulować modyfikację art. 986³ k.p.c. w zakresie, w jakim wprowadza on obowiązek pouczenia dłużnika o treści art. 975 k.p.c. nawet wówczas, gdy sprzedaż podlega wyłącznie jedna nieruchomości. Dokonywanie pouczeń o podstawach prawnych nieznanymi w konkretnych sytuacjach zastosowania jest irracjonalne. Tego rodzaju przesycenie postępowania pouczeniami nie ma na celu ochrony dłużnika, wręcz przeciwnie. Konieczność dokonywania pouczeń powinna być dostosowana do konkretnego postępowania egzekucyjnego.

Nie można również pomijać innych wad elektronicznych licytacji nieruchomości, do których zaliczyć można w szczególności stosunkowo długi okres trwania elektronicznej licytacji, a przy tym ograniczenie możliwości przystąpienia do przetargu podczas jego trwania¹⁴. Ręką musi być bowiem złożona na dwa dni przed rozpoczęciem przetargu,

Fot. canva thecorgi

co wyklucza ewentualne poszerzenie grona potencjalnych licytantów.

Możliwość uiszczenia ręką w formie online niewątpliwie wychodzi naprzeciw obecnym realiom oraz informatyzacji postępowania. Niemniej jednak w celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości co do osoby uiszczającej ręką, niezbędna jest zmiana opisu przelewów.

Nowe regulacje dotyczące rozdziału 6a – sprzedaż licytacji w drodze licytacji elektronicznej, które zostaną wprowadzone ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, znajdą zastosowanie do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia ustawy (art. 19 ust. 1 ww. ustawy). Na aprobatę zasługuje wydłużenie terminu zakończenia przetargu w przypadku aktywności licytantów, bowiem pozwoli to na uzyskanie jak najwyższej ceny, co jest istotne zarówno z perspektywy wierzyciela, jak i dłużnika.

Nie jest natomiast jasne i wymaga sprecyzowania, na czym ma polegać „nieujawnianie zawartych w protokole opisu i oszacowania danych osobowych stron i innych uczestników postępowania”. Kto ma nie ujawniać tych danych? Jeśli komornik, w jaki sposób ma to uczynić? Wówczas – jaka jest relacja pomiędzy zapoznawaniem się z protokołem opisu i oszacowania w sądzie a zapoznaniem się na stronie elektronicznych licytacji nieruchomości.

Czy wówczas, nie doszłoby do naruszenia zasady równości? Uznając, że komornik ma jakiś sposób – nieprzewidziany przez przepisy – na zanonimizowanie protokołu opisu i oszacowania, inaczej byliby traktowani licytanci w przypadku licytacji tradycyjnej, a inaczej w przypadku licytacji elektronicznej. A jak należałoby traktować dane osobowe zawarte w protokole należące do podmiotów niebędących uczestnikami postępowania¹⁵?

MOŻLIWOŚĆ UISZCZENIA RĘKOJMI W FORMIE ONLINE NIEWĄTPLIWIE WYCHODZI NAPRZECIW OBECNYM REALIOM ORAZ INFORMATYZACJI POSTĘPOWANIA.

Z uwagi na okoliczność, że licytacje nieruchomości, w tym licytacje elektroniczne, są coraz bardziej popularne, konieczne jest doprecyzowanie wskazanych rozwiązań, bowiem tylko to pozwoli uchronić postępowania egzekucyjne przed ich wydłużeniem, spowodowanym składaniem przez strony skarg na czynności komornika.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.), dalej: k.p.c.
- ² Dz.U. 2021 poz. 1090 ze zm.
- ³ O korzyściach informatyzacji postępowania m.in. M. Uliasz, *Zasada jawności sądowego postępowania egzekucyjnego w dobie informatyzacji*, Warszawa 2019, s. 457–458. Także: Ł. Jaśkowiak, *Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej* [w:] *Kierunki zmian egzekucji sądowej*, red. P. Grzegorzcyk, M. Walasik, Sopot 2017, s. 128.
- ⁴ Por. K. Niekraś-Gierejko, *Sposoby egzekucji z nieruchomości po nowelizacji KPC z 2021 r.*,

- „Nieruchomości” 2021, nr 10, s. 4 i n.; *eadem*, *Sprzedaż nieruchomości zadłużonych w drodze licytacji elektronicznej*, „Nieruchomości” 2023, nr 1, s. 4 i n.; K. Rogala, *Elektroniczna licytacja nieruchomości*, PME 2022, nr 2, s. 28 i n.
- ⁵ E. Jaceczko [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy). Komentarz*, red. O. M. Piaskowska, Warszawa 2022, s. 486.
- ⁶ Podobnie: J. Gołaczyński, *Elektroniczne licytacje w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, Sopot 2022, s. 76–77.
- ⁷ Uchwała SN z 22 maja 2013 r., III CZP 19/13, OSNC 2013, nr 11, poz. 124.
- ⁸ Por. I. Gil, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2023, Nb 3, komentarz do art. 986³, Legalis.
- ⁹ Wyrok SA w Białymstoku z 29 grudnia 2011 r., I ACa 617/11, LEX nr 1381331.
- ¹⁰ O trudnościach związanych z rozpoznawaniem spraw w przypadku niedysponowania aktami przez organ zob. np. M. Rybicka-Pakuła, *Skarga na przewlekłość w postępowaniu cywilnym, karnym, sądownoadministracyjnym i egzekucyjnym. Komentarz*, red. J. Świeczkowski, M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Szachta, Warszawa 2023, s. 324–328; M. Lewandowski [w:] *Skarga na przewlekłość w postępowaniu cywilnym, karnym, sądownoadministracyjnym i egzekucyjnym. Komentarz*, red. J. Świeczkowski, M. Świeczkowska-Wójcikowska, J. Szachta, Warszawa 2023, s. 384–386.
- ¹¹ A. Adamczuk [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 478–1217*, red. M. Manowska, LEX/el. 2022, art. 986⁴.
- ¹² Ustawa została przekazana Prezydentowi do podpisu 10 marca 2023 r. (zgodnie z informacjami zawartymi na stronie: www.sejm.gov.pl).
- ¹³ W momencie zgłoszenia przez użytkownika przystąpienia do przetargu dochodzi do przypisania użytkownikowi unikalnego identyfikatora licytanta – zgodnie z § 7 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 27 października 2021 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej oraz sposobu uwierzytelniania użytkowników systemu teleinformatycznego obsługującego licytację elektroniczną (Dz.U. z 2021 poz. 2005).
- ¹⁴ Szerzej: J. Szachta, *Kilka uwag na temat elektronicznej licytacji nieruchomości*, MOP 2022, nr 18.
- ¹⁵ Obszerna publikacja dotycząca uczestników postępowania: J. Jankowski, *Uczestnicy sądowego postępowania egzekucyjnego*, Łódź 1992.

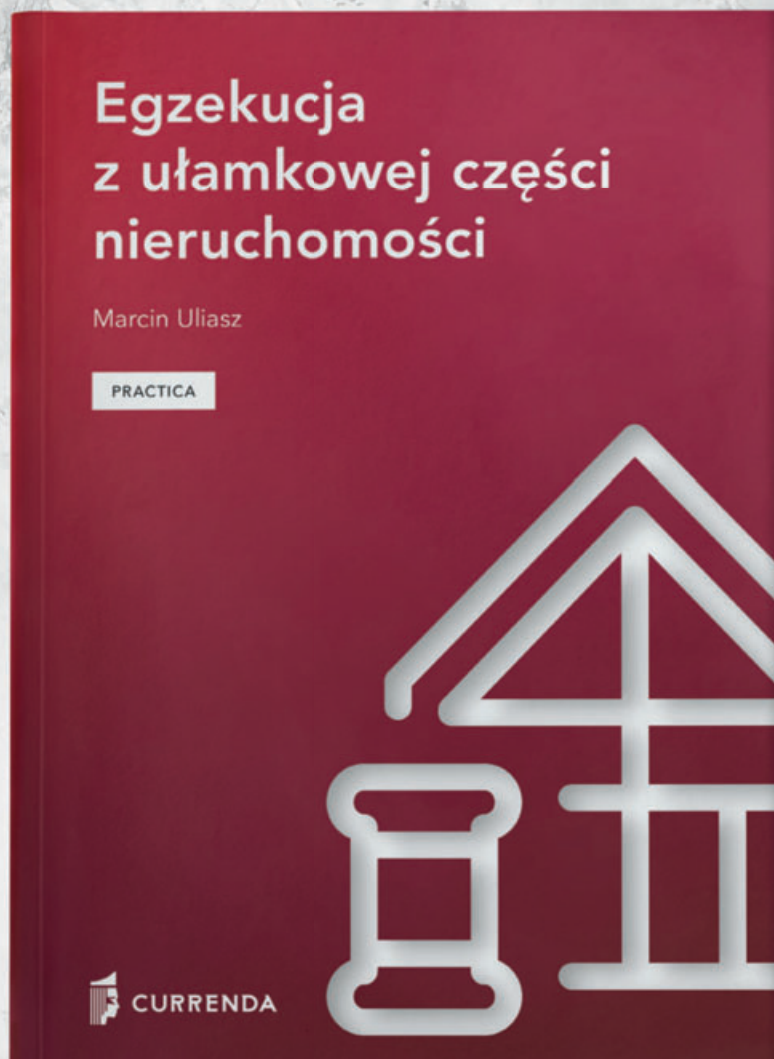
DOŁĄCZ DO SPOŁECZNOŚCI

CURRENTA DLA KANCELARII KOMORNICZYCH

A ZAWSZE BĘDZIESZ NA BIEŻĄCO

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Egzekucja ze spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu oraz ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu

SŁAWOMIR KONOPIŃSKI
Referendarz sądowy
w SR w Grudziądzu,
V Wydział Ksiąg Wieczystych
Radca prawny

1. Egzekucja ze spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu

Wierzyciele, dysponując tytułem wykonawczym, często się wahają, czy egzekucja ze spółdzielczego prawa do lokalu jest w ogóle możliwa do przeprowadzenia i czy za jej pomocą da się wyegzekwować ich wierzytelności. W potocznym rozumowaniu, prawo to jest bowiem szczególnym rodzajem „njamu” i nie podlega egzekucji.

Rzeczywiście należy zauważyć, iż zgodnie z art. 9 ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych¹, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu jest niezby-

walne, nie przechodzi na spadkobierców i nie podlega egzekucji. Jednakże art. 27 § 3 ustawy z 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze² wskazuje, że jeżeli egzekucja z innego majątku członka spółdzielni okaże się bezskuteczna, a przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wniesionych przez członka wkładów, czyli ma charakter subsydiarny. Przepis ten daje możliwość zajęcia przez komornika sądowego wkładu wniesionego przez członka spółdzielni. Jednakże może to nastąpić wyłącznie po stwierdzeniu bezskuteczności egzekucji z innego majątku dłużnika. Podsumowując, wierzyciel i komornik sądowy mają ogólną podstawę prawną do prowadzenia egzekucji z wkładów dłużnika jako członka spółdzielni.

Jednakże prowadzenie takiej egzekucji przez komornika sądowego jest bardzo trudne, w praktyce można nawet rzec, że niemożliwe. Zwrócić uwagę należy na art. 11 ust. 1 u.s.m., który stwierdza, że spółdzielcze lokatorskie

prawo do lokalu wygasa wyłącznie na skutek wypowiedzenia członkostwa przez członka spółdzielni, jego śmierci, wykreślenia lub wykluczenia, w przypadkach ściśle wskazanych w ustawie. Spółdzielnia może podjąć uchwałę o wygaśnięciu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego z następujących przyczyn:

- jeżeli członek, pomimo pisemnego upomnienia, nadal używa lokalu niezgodnie z jego przeznaczeniem lub zaniedbuje obowiązki, dopuszczając do powstania szkód, lub niszczy urządzenia przeznaczone do wspólnego korzystania przez mieszkańców albo wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc korzystanie z innych lokali uciążliwym;
- jeżeli członek jest w zwłoce z uiszczeniem opłat za używanie lokalu za 6 miesięcy.

Ustanie członkostwa natomiast następuje na skutek śmierci członka, wypowiedzenia dokonanego przez członka oraz pozbawienia członkostwa przez wykreślenie lub wykluczenie w związku z naruszeniem obowiązków statutowych. W praktyce pojawia się pytanie, czy wierzyciel lub komornik sądowy dysponuje jakimiś możliwościami prawnymi przymuszenia dłużnika do wystąpienia ze spółdzielni bądź też złożenia takiego oświadczenia zastępczego w imieniu dłużnika.

Spotyka się przypadki, w których komornicy sądowi próbują dokonać zajęcia wkładu, mimo niewygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu. Dokonują tego poprzez zajęcie wierzytelności z tytułu wniesionego wkładu mieszkaniowego spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu dłużnika i wezwanie spółdzielni mieszkaniowej do przekazania zajętego świadczenia na rachunek bankowy komornika. Jednakże spółdzielnie mieszkaniowe często odmawiają przelewu wkładu, wskazując, że art. 11 ust. 2(1) u.s.m. stanowi, iż zwrot wkładu następuje dopiero po wygaśnięciu spółdzielczego

Fot. Canva Africa images

” ZDARZA SIĘ, ŻE KOMORNICY SĄDOWI I WIERZYCIELE POWOŁUJĄ SIĘ TAKŻE NA ART. 911(4) K.P.C., ZGODNIE Z KTÓRYM ZAJĘCIE PRAWA OBEJMUJE RÓWNIEŻ WSZELKIE WIERZYTELNOŚCI I ROSZCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE DŁUŻNIKOWI Z TYTUŁU ZAJĘTEGO PRAWA, NAWET JEŻELI POWSTAŁY PO ZAJĘCIU.

lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, przy czym warunkiem wypłaty jest opróżnienie i wydanie lokalu spółdzielni. Podkreśla się przy tym, iż wierzytelność będzie wymagalna

dopiero po wygaśnięciu prawa, a co więcej – po opróżnieniu i wydaniu lokalu. Powołanie się na ten przepis w praktyce skutkuje tym, iż zajęcie komornika jest nieskuteczne i nie wywołuje skutków prawnych.

Zdarza się, że komornicy sądowi i wierzyciele powołują się także na art. 911(4) k.p.c., zgodnie z którym zajęcie prawa obejmuje również wszelkie wierzytelności i roszczenia przysługujące dłużnikowi z tytułu zajętego prawa, nawet jeżeli powstały po zajęciu. Jednakże zdaniem sądów wykładnia powyższego przepisu jednoznacznie skłania do wniosku, że mowa jest o zajęciu obejmującym nie tylko prawo główne, ale również wszelkie wierzytelności i roszczenia przysługujące dłużnikowi z tytułu zajętego prawa, a zatem roszczenia np. o odsetki i pożytki. Warunkiem dochodzenia roszczeń ubocznych na podstawie powyższego przepisu jest jednak skuteczne zajęcie wierzytelności głównej, co

w ogóle nie ma miejsca przy zajmowaniu wierzytelności z wkładu³.

Zdarza się również, iż wierzyciel składa oświadczenie o wystąpieniu ze spółdzielni w imieniu dłużnika. W takich przypadkach jako podstawę prawną wskazuje się na art. 887 § 1 k.p.c., zgodnie z którym z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika (na żądanie wierzyciela komornik wydaje mu odpowiednie zaświadczenie) w związku z art. 902 k.p.c. (skutki niezastosowania się do wezwań komornika). Jednakże i w tych sytuacjach sądy jasno wskazują, iż spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa *ex lege* z chwilą ustania członkostwa spółdzielni, a nadto na podstawie uchwały spółdzielni z chwilą zrzeczenia się prawa przez członka spółdzielni oraz z chwilą nabycia przez członka spółdzielni własności lokalu⁴.

Podsumowując, zastosowanie art. 27 § 3 u.s.p. ma praktycznie niewielkie zastosowanie, a przeprowadzenie egzekucji jest możliwe tylko w razie wygaśnięcia spółdzielczego prawa dłużnika do lokalu, w razie wypowiedzenia członkostwa, śmierci dłużnika, jego wykluczenia bądź wykreślenia. W praktyce sądy podkreślają w swoich orzeczeniach, że *de lege lata* nie ma żadnych podstaw prawnych, aby wierzyciel czy komornik sądowy mógł zobowiązać spółdzielnię do wykluczenia dłużnika z członkostwa. Ze względu na dobro i pewność obrotu prawnego oraz skuteczność realizacji prawomocnych orzeczeń sądowych zdaniem autora niniejszej publikacji konieczna jest tutaj interwencja ustawodawcy.

2. Egzekucja ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu

Kompletnie w inny sposób uregulowane zostało spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Podstawą funkcjonowania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu jest u.s.m. Zgodnie z art. 17(2) ust. 1 tej ustawy,

spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu jest prawem zbywalnym, przechodzi na spadkobierców i podlega egzekucji. Jest to ograniczone prawo rzeczowe, co wynika także z art. 244 k.c. Zbycie takiego prawa, również w drodze egzekucji, obejmuje także wkład budowlany. Zgodnie z art. 17(13) u.s.m. do egzekucji ze spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji z nieruchomości.

Ustawodawca, ustawą z 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw⁵, uchylił przepisy dopuszczające ustanowienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Nie oznacza to, iż ograniczone prawo rzeczowe z mocy prawa przekształciło się w prawo własności, na wzór prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe,

na podstawie ustawy z 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów Skarbu Państwa zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności gruntów⁶. Zgodnie z art. 17(14) wskazanej ustawy, na pisemne żądanie członka lub osoby niebędącej członkiem spółdzielni, którym przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, spółdzielnia mieszkaniowa jest obowiązana zawrzeć umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez niego spłaty przypadających na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami oraz spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art. 4 ust. 1. Zatem podsumowując, w praktyce cały czas mamy do czynienia z ograniczonym prawem

rzeczowym oraz kierowanymi i prowadzonymi w stosunku do niego egzekucjami.

Zatem krótko mówiąc, postępowanie egzekucyjne będzie obejmowało kolejno zajęcie prawa do lokalu, dokonanie jego opisu i oszacowania, licytację i sprzedaż licytacyjną, a następnie przysądzenie prawa na rzecz licytanta.

Licytant po uzyskaniu przybicia nie musi już składać deklaracji członkowskiej, a przysądzenie prawa do lokalu na jego rzecz następuje po uprawomocnieniu się postanowienia o przybiciu⁷.

Zaznaczenia wymaga także fakt, że dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu ustawodawca nie wymaga założenia księgi wieczystej.

Zgodnie z art. 925 § 1 k.p.c. w stosunku do dłużnika spółdzielcze własnościowe pra-

wo do lokalu jest zajęte z chwilą doręczenia mu wezwania. W stosunku do dłużnika, któremu nie doręczono wezwania, jako też w stosunku do osób trzecich, nieruchomości jest zajęta z chwilą dokonania wpisu w księdze wieczystej lub złożenia wniosku komornika do zbioru dokumentów. Zgodnie z art. 925 § 2 k.p.c. w stosunku do każdego, kto wiedział o wszczęciu egzekucji, skutki zajęcia powstają z chwilą, gdy o wszczęciu egzekucji powziął wiadomość, chociażby wezwanie nie zostało jeszcze wysłane dłużnikowi i nie dokonano jeszcze wpisu w księdze wieczystej. Zatem należy zauważyć, iż zajęcie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu może nastąpić w różnym czasie w stosunku do różnych osób. Ostatecznym terminem dla wszystkich osób jest wpis do księgi wieczystej.

Pamiętać należy, że zajęcie nieruchomości wywiera doniosłe skutki, takie jak bezskuteczność rozporządzania nieruchomością po jej zajęciu (art. 930 § 1 k.p.c.) oraz zakaz prowadzenia odrębnej egzekucji do zajętej nieruchomości (art. 927 k.p.c.), dlatego też czynność zajęcia nieruchomości jest bardzo istotna. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z 18 września 2014 r. o sygn. V CSK 533/13 zajęcie nieruchomości jest czynnością skomplikowaną. Składają się na nią czynności określone w art. 933 k.p.c. i art. 924 k.p.c. I chociaż zajęcie może nastąpić w odmiennym czasie względem różnych osób, to dokonanie wpisu o wszczęciu egzekucji w księdze wieczystej stanowi ostateczny termin zajęcia nieruchomości w stosunku do wszystkich, jeżeli wcześniej nie uzyskali oni wiedzy o tym zdarzeniu.

Mając powyższe na uwadze, łatwo zauważyć, iż istnienie księgi wieczystej dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu odgrywa ważną rolę przy dokonaniu czynności zajęcia przez komornika sądowego.

Oczywiście komornik może także dokonać zajęcia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu bez urządzonej księgi wieczystej.

Fot. Canva Leesser

W takim wypadku zajęcie polega na zawiadomieniu spółdzielni mieszkaniowej, która posiada lokal w swoich zasobach, o wszczęciu egzekucji. Spółdzielnia zamieści wówczas taką informację w aktach członkowskich wraz z pismem komornika. Pamiętać należy, że czynności tej nie można pomylić z czynnością, o której mowa art. 925 § 1 k.p.c., czyli ze złożeniem wniosku do zbioru dokumentów. Zgodnie z art. 123 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece⁸, zbiory dokumentów przeznaczone do składania wniosków i dokumentów dotyczących ograniczonych praw rzeczowych i ograniczeń w rozporządzaniu nieruchomościami, które nie mają założonych ksiąg wieczystych albo których księgi zaginęły lub uległy zniszczeniu, prowadzi się we właściwych sądach rejonowych. Mając powyższe na uwadze, należy pamiętać, że wyłącznie złożenie wniosku do sądu rejonowego czyni zadość art. 925 § 1 k.p.c. Jeżeli komornik sądowy tego nie

zrobi, wówczas zajęcie tego ograniczonego prawa rzeczowego można rozważać tylko w ramach art. 925 § 2 k.p.c., co może doprowadzić do słabszej ochrony wierzyciela, np. wyzbycia się majątku przez dłużnika.

Najbezpieczniejszym dla wierzyciela rozwiązaniem jest założenie księgi wieczystej dla takiego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, a następnie jego zajęcie poprzez wpis w księdze wieczystej. Przepisem regulującym kwestię legitymacji do złożenia wniosku o wpis w księdze wieczystej jest art. 626(2) § 5 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem wniosek o wpis może złożyć właściciel nieruchomości, użytkownik wieczysty, osoba, na rzecz której wpis ma nastąpić, albo wierzyciel, jeżeli przysługuje mu prawo, które może być wpisane w księdze wieczystej. W sprawach dotyczących obciążeń powstałych z mocy ustawy wniosek może złożyć uprawniony organ. Krąg osób wymienionych w tym przepisie także został wymieniony

w sposób wyczerpujący, zatem przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 510 k.p.c. Komornik sądowy nie ma statusu wnioskodawcy (nie został wskazany jako wnioskodawca), a jedynie działa w interesie i na rzecz wierzyciela⁹.

Należy w pełni podzielić pogląd Sądu Najwyższego zawarty w uchwale z 24 września 1986 r.¹⁰, w której stwierdzono, iż „wierzyciel może być wnioskodawcą w postępowaniu o założenie księgi wieczystej (art. 61 ust. 1 u.k.w.h.), wszczętym w związku z koniecznością dokonania w księdze wieczystej wpisu wniosku o egzekucję z tej nieruchomości (art. 924 k.p.c.)”.

Wierzyciel, współdziałając z komornikiem sądowym, może założyć w trakcie zajęcia księgę wieczystą dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Podstawą działania jest art. 626(2) § 5 k.p.c., zgodnie z którym wniosek o dokonanie wpisu może złożyć także wierzyciel, jeżeli przysługuje mu prawo, które może być wpisane w księdze wieczystej, a w tym przypadku będzie to wpis w dziale III wzmianki o toczącej się egzekucji (zajęcie). Wierzyciel jako pierwszy powinien złożyć wniosek o założenie księgi wieczystej dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, załączając dokumenty będące podstawą wpisu w księdze wieczystej, ale także dokument wykazujący jego legitymację, czyli wskazujący, że jest wierzycielem. Następnie komornik sądowy powinien złożyć wniosek o wpis ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym, powołując się na wcześniejszy wniosek wierzyciela (oczywiście zawiadamiając wcześniej także o zajęciu spółdzielni). Zdaniem autora niniejszej publikacji komornik nie musi czekać do chwili założenia księgi wieczystej i wpisu przez sąd wieczystoksięgowy prawa własności czy też uprawomocnienia się tego wpisu. Wystarczy, że wniosek taki będzie złożony po wniosku wierzyciela, gdyż sąd dokonuje wpisów na chwilę złożenia wniosku¹¹. Ponadto nie należy zapominać, że sąd wie-

czystoksięgowy, rozpoznając wniosek o wpis w księdze wieczystej, związany jest stanem rzeczy istniejącym w chwili złożenia wniosku i kolejnością wpływu¹².

Do założenia księgi wieczystej dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu wierzyciel będzie potrzebował zaświadczenia ze spółdzielni o położeniu i powierzchni lokalu, dokumentów wykazujących prawo własności dłużnika, wypisu z rejestru gruntów i wypisu z rejestru lokali. O ile wierzyciel nie powinien mieć dużego problemu z uzyskaniem wypisów z rejestru gruntów oraz rejestru lokali, gdyż będzie musiał wykazać jedynie swój interes prawny, a takowy, jako wierzyciel, zdecydowanie posiada, o tyle może mieć ogromny problem z uzyskaniem dokumentu stwierdzającego prawo dłużnika do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu (w zależności od tego, jaki to będzie dokument).

WIERZYCIEL, WSPÓLDZIAŁAJĄC Z KOMORNIKIEM SĄDOWYM, MOŻE ZAŁOŻYĆ W TRAKCIE ZAJĘCIA KSIĘGĘ WIECZYSTĄ DLA SPÓŁDZIELCZEGO WŁASNOŚCIOWEGO PRAWA DO LOKALU.

Zgodnie z art. 30 u.s.p., zarząd spółdzielni prowadzi rejestr członków zawierający ich imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania, a w stosunku do członków będących osobami prawnymi – ich nazwę i siedzibę, wysokość zadeklarowanych i wniesionych udziałów, wysokość wniesionych wkładów, ich rodzaj, jeżeli są to wkłady niepieniężne, zmiany tych danych, datę przyjęcia w poczet członków, datę wypowiedzenia członkostwa i jego ustania, a także inne dane przewidziane w statucie.

Członek spółdzielni, jego małżonek i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać ten rejestr. Prawo to nie rozciąga się na akta członkowskie, w których są gromadzone rozmaite informacje o członku. Udostępnienie przez spółdzielnię akt członkowskich osobie trzeciej może być poczytane za naruszenie dóbr osobistych członka – art. 23 i 24 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny¹³ oraz przepisów ustawy o ochronie danych osobowych¹⁴.

SĄD NAJWYŻSZY WYRAŹNIE STWIERDZIŁ, IŻ SPÓŁDZIELCZE WŁASNOŚCIOWE PRAWO DO LOKALU USTANOWIONE W BUDYNKU POŁOŻONYM NA GRUNCIE, DO KTÓREGO SPÓŁDZIELNI NIE PRZYSŁUGUJE WŁASNOŚĆ ALBO UŻYTKOWANIE WIECZYSTE, STANOWI EKSPERYMENCJĘ TEGO PRAWA.

Procedurę może skomplikować problem z uregulowaniem prawnym gruntu, na którym usadowiony jest budynek. W takiej sytuacji brak jest możliwości założenia księgi wieczystej dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Sąd Najwyższy wyraźnie stwierdził, iż spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu ustanowione w budynku położonym na gruncie, do którego spółdzielni nie przysługuje własność albo użytkowanie wieczyste, stanowi eksperymentację tego prawa. Niedopuszczane jest założenie księgi wieczystej w celu jej ujawnienia¹⁵.

3. Podsumowanie

Jak widać, prowadzenie egzekucji zarówno ze spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu, jak i ze spółdzielczego własnościowego

prawa do lokalu nie jest proste i zdecydowanie nie sprzyja ochronie wierzycieli i obrotowi prawnemu. Konieczna jest chociażby interwencja ustawodawcy, polegająca na legalizacji prawa wierzyciela do rozwiązania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu w związku z wnioskiem prowadzenia egzekucji z wkładu. Oczywiście w świetle przepisów musiałoby się to wiązać z zapewnieniem dłużnikowi lokalu socjalnego, co mogłoby oznaczać, że wierzyciel nawet latami musiałby czekać na skuteczną egzekucję. W świetle „idei” jak najszerzej ochrony dłużnika, przy jednoczesnym pokrzywdzeniu praw wierzyciela, wydaje się to abstrakcją. Jednak nie należy zapominać, iż realizacja wyroków sądowych i egzekucja zasądzonych nimi roszczeń jest nie tylko podstawą państwa prawa, ale i podstawą rozwoju gospodarczego i inwestycyjnego kraju.

Przypisy końcowe

- ¹ Dz.U.2001 Nr 4 poz. 27 z późn. zm.; dalej jako: u.s.m.
- ² Dz.U.1982 Nr 30 poz. 210 z późn. zm.; dalej jako: u.s.p.
- ³ Wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z 16 maja 2018 r., sygn. akt I Ca 134/18, niepublikowane.
- ⁴ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21 lipca 2016 r., sygn. akt I ACa 90/16.
- ⁵ Dz.U.2007 Nr 125 poz. 873.
- ⁶ Dz.U.2018 poz. 1716.
- ⁷ R. Dżiczek [w:] *Spółdzielnie mieszkaniowe. Komentarz. Wzory pozwów i wniosków sądowych*, wyd. VIII, Warszawa 2018, art. 17(13).
- ⁸ Dz.U.1982 Nr 19 poz. 147 z późn. zm.; dalej jako: u.k.w.h.
- ⁹ S. Konopiński, *Komornik sądowy jako wnioskodawca w postępowaniu wieczystoksięgowym. Uwagi praktyczne*, NC 5/2021.
- ¹⁰ Sygn. III CZP 63/86, OSNCP 1987, nr 10, poz. 151.
- ¹¹ *Ibidem*.
- ¹² Uchwała Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 84, s. 1.
- ¹³ Dz.U.2020 poz. 1740
- ¹⁴ Dz.U.2018 poz. 1000 z późn. zm.
- ¹⁵ Uchwała Sądu Najwyższego z 24 maja 2013 r., III CZP 104/12, OSNC 2013, nr 10, poz. 113.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Postępowanie ze skargi o stwierdzenie przewlekłości postępowania egzekucyjnego

Marek Lewandowski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Stosunek zatrudnienia komornika sądowego

Zagadnienia konstrukcyjne
i wybrane uprawnienia
quasi-pracownicze

Mikołaj Ryłski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Zmiany w k.p.c.: postępowanie rozpoznawcze i doręczenia komornicze

W niniejszym artykule opisano zmiany wprowadzone w kodeksie postępowania cywilnego ustawą z 9 marca 2023 r. Z uwagi na szeroki zakres zmian opracowanie skupia się wyłącznie na obszarze postępowania rozpoznawczego i doręczeń komorniczych.

**DR HAB. PROF. ALK
JOANNA STUDZIŃSKA**

Redaktor Naczelna
Kierownik Zakładu
Postępowania Cywilnego
Akademia Leona Koźmińskiego

Jeszcze dobrze nie utrwaliły się i nie doczekały właściwej wykładni wszystkie regulacje z ustawy nowelizującej z 4 lipca 2019 r.¹, a ustawodawca, precyzując i korygując poprzednie przepisy, doprowadził do uchwalenia ustawy nowelizującej z 9 marca 2023 r.² Jak czytamy w uzasadnieniu, wcześniejsza nowelizacja miała charakter wielopłaszczyznowy, zaś dostrzeżone wątpliwości wskazywane w doktrynie³ wymagały podjęcia dalszych prac celem ich rozwiania. Ustawa ma na celu przede wszystkim usprawnienie i przyspieszenie postępowania cywilnego poprzez uproszczenie obowiązujących rozwiązań, odciążenie sądów i skrócenie czasu postępowania. Jednocześnie zmierza do uproszczenia kontaktu stron i ich pełnomoc-

ników z sądem oraz ułatwienia konsumentom dochodzenia roszczeń. Stąd zasadne wydaje się wskazanie na najistotniejsze problemy i zmiany w zakresie omawianych regulacji.

Zakres zmian jest bardzo szeroki i oczywiście nie sposób odnieść się szczegółowo do wszystkich. Dotyczą one właściwości sądów, pełnomocnictwa, doręczeń, w tym doręczeń komorniczych, kosztów, mediacji, postępowania przygotowawczego i planu rozprawy, dowodu z opinii biegłego, wydania wyroku, uzasadniania postanowień i ich doręczania, środków zaskarżenia, w tym przede wszystkim zażaleń i skarg o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, postępowań odrębnych, postępowania zabezpieczającego, egzekucyjnego i międzynarodowego postępowania cywilnego.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. W uzasadnieniu wskazano, że ustawa powinna mieć zastosowanie w jak najszerszym

Fot. Canva Michal Chodyra

zakresie także w postępowaniach cywilnych będących w toku w momencie jej wejścia w życie. Dodatkowo zgodnie z art. 20 ustawy z 2023 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują moc czynności dokonane zgodnie z przepisami ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym. Natomiast w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy nie stosuje się regulacji dotyczących właściwości sądu z punktu widzenia wartości przedmiotu sporu, właściwości sądu opiekuńczego, nowego postępowania z udziałem konsumentów czy europejskich postępowań transgranicznych. Szczególne przepisy intertemporalne dotyczą nadania pism procesowych przesyłką rejestrowaną, co budziło wiele wątpliwości w praktyce. Zgodnie z art. 21

ust. 1 ustawy z 2023 r., w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pismo procesowe nadane przesyłką rejestrowaną w rozumieniu art. 3 pkt 23 ustawy z 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 896, 1933 i 2042) od dnia wejścia w życie art. 1 pkt 1 ustawy z 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1655), uważa się za oddane w formie przesyłki poleconej, jeżeli do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nie rozstrzygnięto prawomocnie o zwrocie lub odrzuceniu tego pisma. Natomiast do egzekucji z nieruchomości wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym (art. 22).

Wskazać należy, że uchwalone zmiany dotyczą nie tylko kodeksu postępowania cywilnego, ale także ustawy prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o kosztach sądowych w zakresie poszerzenia przypadków, w których zwracana jest opłata od pozwu, zwolnienia od kosztów sądowych i wydatków odnośnie do opinii biegłego, ustawy o komornikach sądowych i ustawy o kosztach komorniczych.

Jak stanowi art. 31 ustawy z 2023 r., ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7 pkt 1 dotyczącego zmian w ustawie prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie właściwości do rozpoznawania spraw w europejskim postępowaniu i w sprawie drobnych roszczeń, który wchodzi w życie po upływie 9 miesięcy od dnia ogłoszenia. Regulacja zawarta w art. 1 pkt 138 lit. a tiret trzecie dotyczący uwzględniania w planie podziału należności za pracę wchodzi w życie 1 października 2023 r. Natomiast szereg zmian wskazanych w art. 1 pkt 144 i 145, art. 7 pkt 2, 3, 5 i 6, art. 14, art. 15, art. 17, art. 18, art. 19 ust. 5–7, art. 23 ust. 2, art. 26 ust. 2, art. 28 oraz art. 29,

a dotyczących ustawy o kosztach komorniczych, ustawy o kosztach sądowych, ustawy o komornikach sądowych, właściwości sądu w sprawach frankowych skutków delegowania sędziego, weszły w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, tj. 15 kwietnia 2023 r.

1. Najważniejsze zmiany dokonane w postępowaniu rozpoznawczym

Ustawodawca zdecydował się na podniesienie progu właściwości sądu okręgowego poprzez zmianę art. 17 pkt 4 k.p.c. Sąd okręgowy będzie właściwy do spraw o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 100 tys. zł, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Jak wskazano w uzasadnieniu,

”
 JAK STANOWI ART. 31
 USTAWY Z 2023 R., USTAWA
 WCHODZI W ŻYCIĘ PO
 UPŁYWIE 3 MIESIĘCY OD DNIA
 OGŁOSZENIA, Z WYJĄTKIEM
 ART. 7 PKT 1 DOTYCZĄCEGO
 ZMIAN W USTAWIE PRAWO
 O USTROJU SĄDÓW
 POWSZECHNYCH
 W ZAKRESIE WŁAŚCIWOŚCI
 DO ROZPOZNAWANIA SPRAW
 W EUROPEJSKIM POSTĘPOWANIU
 I W SPRAWIE DROBNYCH
 ROSZCZEŃ, KTÓRY WCHODZI
 W ŻYCIĘ PO UPŁYWIE 9 MIESIĘCY
 OD DNIA OGŁOSZENIA.

dotychczasowy próg wartości przedmiotu sporu decydującej o właściwości rzeczowej sądu okręgowego obowiązuje od 5 lutego 2005 r., zaś w międzyczasie Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, a wszelkie współczynniki gospodarcze, w tym wartość PKB oraz wysokość przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, istotnie wzrosła. Zachodziły też naturalne procesy inflacyjne, które w sposób stanowczy przełożyły się na ceny dóbr i usług, co sprawiło, że dotychczas ustalony próg właściwości rzeczowej stracił na aktualności. Dodatkowo mamy do czynienia ze stale rosnącą dynamiką wzrostu wpływu spraw do sądów okręgowych. Same reguły ustalania wartości przedmiotu sporu nie ulegają zmianom i aktualne pozostaje orzecznictwo wskazujące np. że właściwość rzeczową sądu okręgowego w sprawie, której przedmiotem jest wyłącznie roszczenie o zasądzenie zadośćuczynienia (sprawa o zapłatę), określa się na podstawie art. 17 pkt 4 k.p.c.⁴

Uwagę należy zwrócić także na zmianę dotyczącą właściwości miejscowej sądu w sprawach dotyczących roszczeń tzw. frankowych, która weszła w życie 15 kwietnia 2023 r. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z 2023 r. w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu powództwo konsumenta o roszczenie związane z zawarciem umowy kredytu waloryzowanego, denominowanego lub indeksowanego do waluty innej niż waluta polska, w tym o ustalenie istnienia lub nieistnienia wynikającego z niej stosunku prawnego, o ustalenie bezskuteczności postanowień tej umowy lub o zwrot świadczeń związanych z jej zawarciem, wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu powód ma miejsce zamieszkania. Jak stanowi art. 18 ust. 2 tejże ustawy, przelew wierzytelności związanej z zawarciem umowy, o której mowa w ust. 1, nie wpływa na właściwość. Nowa właściwość będzie mieć zastosowanie do nowych postępowań, zatem sprawy wszczęte przed

15 kwietnia 2023 r. nie będą przekazywane według właściwości wynikającej z ustawy.

W zakresie wyłączenia sędziego przede wszystkim doprecyzowano okoliczności, które nie powinny być zaliczane do katalogu wywołujących uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie, jak np. udzielanie przez sąd pouczeń. Zgodnie z nowym art. 49 § 2 k.p.c., za okoliczność, o której mowa w § 1, nie uważa się wyrażenia przez sędziego poglądu co do prawa i faktów przy wyjaśnianiu stronom czynności sądu, nakłanianiu do ugody lub udzielaniu pouczeń. Okoliczność, że sąd niewłaściwie stosuje przepisy prawa i podejmuje niekorzystne dla strony decyzje procesowe, nie może być uznana za okoliczność, która w rozumieniu art. 49 k.p.c. mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie⁵. W świetle nowego brzmienia art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c., niedopuszczalny jest wniosek o wyłączenie sędziego niebędącego członkiem składu orzekającego. Ma to sprzyjać wyeliminowaniu praktyki masowego składania wniosków o wyłączenie wszystkich sędziów danego wydziału czy nawet całego sądu, również gdy sędziowie ci nie są w żaden sposób zaangażowani w prowadzenie sprawy.

Odnosnie do pełnomocnictwa procesowego, art. 68 § 3 k.p.c. wprowadza regulację, że jeżeli czynności procesowe za stronę podejmuje organ państwowej lub samorządowej jednostki organizacyjnej, przedłożenie aktu powołania lub innego aktu równorzędnego potwierdzającego powierzenie określonej osobie pełnienia funkcji tego organu nie jest wymagane, o ile stwierdzenie tego faktu jest możliwe na podstawie informacji powszechnie dostępnych, w szczególności w Biuletynie Informacji Publicznej. W takim przypadku w pierwszym piśmie procesowym tej strony wskazuje się źródło informacji, z których wynika umocowanie określonej osoby do działania w imieniu organu. Jak ustawodawca wskazuje, każdorazowe wykazywanie

umocowania z perspektywy funkcjonowania państwa, czynności te są całkowicie zbędne i irracjonalne, albowiem u podstaw funkcjonowania organów władzy publicznej (tu sądów) powinno stać założenie, że dysponują one aktualnymi informacjami na temat tego, kto i jakie funkcje w tych organach wykonuje. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁶ udostępnianie informacji publicznych następuje w drodze ich ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej. Tym samym jeśli coś ma charakter informacji publicznej, z założenia powinno być brane pod uwagę przez organy procesowe.

ZGODNIE Z NOWYM ART. 88
§ 2 K.P.C., PEŁNOMOCNICTWO
DO NIEKTÓRYCH TYLKO
CZYNNOŚCI PROCESOWYCH
MOŻE OBEJMOWAĆ WYŁĄCZNIE
UPOWAŻNIENIE DO ODBIORU
PISM SĄDOWYCH.

Nastąpiło doprecyzowanie w zakresie podmiotów, którym można udzielić pełnomocnictwa. Zgodnie z art. 87 § 3 k.p.c., w sprawach o ustalenie i zaprzeczenie pochodzenia dziecka i o roszczenia alimentacyjne pełnomocnikiem może być również przedstawiciel właściwego w sprawach z zakresu pomocy społecznej organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowej, mającej na celu udzielanie pomocy rodzinie. Jest to o tyle istotne, że w świetle utrwalonego orzecznictwa występowanie w charakterze pełnomocnika procesowego osoby, która nie może być pełnomocnikiem, oznacza brak należytego umocowania powodujący nieważność postępowania (art. 379

pkt 2 k.p.c.)⁷. Także postępowanie toczące się z udziałem – w charakterze pełnomocników procesowych – osób, które wprowadziły dokumentu pełnomocnictwa wykazującego umocowanie do występowania w imieniu strony i nie zostały wezwane do jego przedłożenia, a brak w postaci nienależytego umocowania nie został usunięty przed uprawomocnieniem się orzeczenia, jest dotknięte nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c.⁸ Ustawodawca wprowadza do kodeksu postępowania cywilnego pełnomocnictwo do doręczeń. Zgodnie z nowym art. 88 § 2 k.p.c., pełnomocnictwo do niektórych tylko czynności procesowych może obejmować wyłącznie upoważnienie do odbioru pism sądowych. Pełnomocnictwa takiego można udzielić każdej osobie fizycznej (pełnomocnik do doręczeń). Przewidziane w art. 138 § 1 k.p.c. doręczenie zastępcze dopuszczalne jest także w przypadku ustanowienia osoby upoważnionej do odbioru pism sądowych⁹. Instytucja ta funkcjonowała w praktyce. Pełnomocnik procesowy jest więc upoważniony do przyjmowania czynności dokonywanych przez inne podmioty w związku z tą czynnością, do której został upoważniony, co odnosi się także do przyjmowania pism sądowych¹⁰. Ustanowienie osoby upoważnionej do odbioru pism sądowych (art. 133 § 3 k.p.c.) czyni taką osobę adresatem pism przeznaczonych dla strony. Nie uprawnia to do żądania dokonania doręczenia wyłącznie do rąk własnych tej osoby¹¹. Sąd Najwyższy przesądził także, że w postępowaniu wszczętym po dniu wejścia w życie art. 139 § 1¹ k.p.c. pismo sądowe może zostać odebrane przez osobę upoważnioną na podstawie pełnomocnictwa pocztowego udzielonego przed dniem 3 maja 2012 r.¹²

Istotną zmianą z zakresu pełnomocnictwa jest natomiast poszerzenie jego ustawowego zakresu. W art. 91 pkt 1 k.p.c. wskazano, że pełnomocnik jest upoważniony do wszystkich łączących się ze sprawą czyn-

UDZIELENIE PEŁNOMOCNICTWA PROCESOWEGO DO REPREZENTOWANIA STRONY W OKREŚLONEJ SPRAWIE (PEŁNOMOCNICTWO RODZAJOWE), BEZ OGRANICZENIA JEGO ZAKRESU, OZNACZA UMOCOWANIE PEŁNOMOCNIKA TAKŻE DO PROWADZENIA SPRAW SĄDOWYCH MOCODAWCY, W TYM UMOCOWANIE DO SPORZĄDZENIA I WNIESIENIA SKARGI KASACYJNEJ.

ności procesowych, nie wyłączając powództwa wzajemnego, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i postępowania wywołanego ich wniesieniem, jak też wniesieniem interwencji głównej przeciwko mocodawcy. Sąd Najwyższy podkreślił, że pełnomocnictwo to umowa stron, stąd znaczenie mają oświadczenia woli, które zawsze należy ustalić. Dokument umowy pełnomocnictwa, który w ocenie sądu nie jest jasny lub budzi wątpliwości, nie pozwala na dowolne ustalenie treści zakresu umocowania i nie zamyka oceny, bowiem prócz umowy obowiązuje ustawa, która przyjmuje rozwiązanie ogólne, czyli że pełnomocnictwo procesowe obejmuje całą sprawę (art. 91 k.p.c.). Natomiast założenie przeciwne, że pełnomocnictwo zawiera ograniczenie przedmiotowe (zakresowe) lub czasowe (tylko do określonej czynności lub instancji), powinno być wyraźne. Strona powinna więc wystarczająco jasno wyrazić wolę zawężenia zakresu pełnomocnictwa, jeśli udziela takiego umocowania do działań

„w sprawie”¹³. W niektórych orzeczeniach Sąd Najwyższy dopuszczał zatem możliwość przyjęcia, że pełnomocnik jest umocowany także *ex lege* do wnoszenia skargi kasacyjnej. Udzielenie pełnomocnictwa procesowego do reprezentowania strony w określonej sprawie (pełnomocnictwo rodzajowe), bez ograniczenia jego zakresu, oznacza umocowanie pełnomocnika także do prowadzenia spraw sądowych mocodawcy, w tym umocowanie do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej¹⁴. Jest to o tyle duża zmiana, że w dotychczasowym orzecznictwie dominująca była linia orzecznicza przyjęta w Izbie Cywilnej, że pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa – tj. art. 91 k.p.c. – umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym¹⁵, a zostało to utrwalone uchwałą 7 sędziów mającą moc zasady prawnej, wskazując, że zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego. Pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z samego prawa umocowania do

wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym¹⁶. Natomiast w zakresie pełnomocnictwa z urzędu, art. 118 § 2 k.p.c. stanowić będzie, że adwokat lub radca prawny ustanowiony przez sąd jest obowiązany zastępować stronę w zakresie wynikającym z art. 91 k.p.c., chyba że z postanowienia sądu wynika, iż obowiązek zastępowania strony ustaje wcześniej. Już we wcześniejszym orzecznictwie podkreślano, że adwokat lub radca prawny, także ustanowiony z urzędu, umocowany jest do wszystkich czynności procesowych wywołanych wniesieniem skargi o wznowienie postępowania (art. 91 pkt 1 k.p.c. i art. 118 k.p.c.)¹⁷. Samo wydanie przez sąd drugiej instancji prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (np. wyroku) nie stanowi przeszkody, aby ustanowiony w tej sprawie pełnomocnik podejmował skutecznie działania związane z fazami postępowania poprzedzającymi definitywne zamknięcie drogi do wniesienia skargi kasacyjnej, czyli poprzedzającymi wydanie przez sąd drugiej instancji ostatecznego orzeczenia kończącego postępowanie jako całość.

Fot. Canva 89 stocker

Dopuszczalne i mieszczące się z mocy samego prawa w zakresie pełnomocnictwa procesowego (art. 118 § 1 w związku z art. 91 k.p.c.) jest zatem dokonywanie czynności przez ustanowionego przez sąd pełnomocnika – w sensie czasowym – już po wydaniu prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie (wyroku), jednak – w sensie merytorycznym – dotyczącym faz poprzedzających wszczęcie postępowania kasacyjnego. Oznacza to, że pełnomocnictwo faktycznie nie wygasa z chwilą wydania (ogłoszenia) wyroku przez sąd drugiej instancji. Dlatego pełnomocnik może, w ramach umocowania określonego w art. 91 k.p.c., złożyć już po wydaniu prawomocnego wyroku (i w tym znaczeniu po prawomocnym zakończeniu sprawy) np. wniosek o wydanie odpisu wcześniej wydanego orzeczenia (art. 9 k.p.c.), wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem albo wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej¹⁸.

Istotne zmiany w zakresie kosztów dotyczą doprecyzowania orzekania o odsetkach od kosztów procesowych. W znowelizowanym art. 98 § 1¹ k.p.c. wskazano wyraźnie poprzez dodanie nowego zdania, że o obowiązku zapłaty odsetek sąd orzeka z urzędu. W jednym z orzeczeń Sąd Najwyższy wskazał, że w razie gdy strona jest zastępowana w postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika, przyznanie jej kosztów postępowania następuje wyłącznie na podstawie złożonego przez nią wniosku. Wydając na posiedzeniu niejawnym postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania, w tym także co do odsetek należnych od tych kosztów na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c., sąd nie jest w stanie stwierdzić, od jakiej daty wierzycielowi należą się odsetki od zasądzonych na jego rzecz kosztów, gdyż jest to data następująca po doręczeniu dłużnikowi odpisu orzeczenia wydanego w sprawie. Brzmienie rozporządzenia w sprawie określenia

ISTOTNE ZMIANY W ZAKRESIE KOSZTÓW DOTYCZĄ DOPRECYZOWANIA ORZEKANIA O ODSETKACH OD KOSZTÓW PROCESOWYCH.

brzmienia klauzuli wykonalności potwierdza natomiast potrzebę orzekania o odsetkach ustawowych od zasądzonych kosztów postępowania już w orzeczeniu zasądzającym te koszty, pod warunkiem jednak, że art. 98 § 1¹ k.p.c. ma zastosowanie w sprawie z uwagi na datę, w której postępowanie zostało wszczęte¹⁹. W art. 98 § 2 k.p.c. zrezygnowano z górnego pułapu zwrotu tych kosztów i przyjęcia zasady, że poniesione wydatki podlegają rozliczeniu w pełnym zakresie, dlatego do niezbędnych kosztów procesu prowadzonego przez stronę osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, zalicza się poniesione przez nią koszty sądowe, koszty przejazdów do sądu strony lub jej pełnomocnika oraz równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie. Równowartość utraconego zarobku nie może przekraczać wynagrodzenia jednego adwokata wykonującego zawód w siedzibie sądu prowadzącego postępowanie.

Poprzez zmianę art. 98¹ § 1 k.p.c., że do niezbędnych kosztów procesu zalicza się koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd, jednak w kwocie nie wyższej niż suma przysługującego mediatorowi wynagrodzenia i wydatków podlegających zwrotowi związanych z prowadzeniem mediacji określonych w przepisach wydanych na podstawie § 4, ustawodawca, jak wskazuje wyraźnie, ograniczył kwotę należnych stronie kosztów związanych z mediacją, która nie

może przekraczać wysokości przysługującego mediatorowi wynagrodzenia i wydatków podlegających zwrotowi związanych z prowadzeniem mediacji określonych w przepisach szczególnych.

Istotne zmiany, zwłaszcza dotyczące pełnomocników procesowych, nastąpią w zakresie pism procesowych. Przede wszystkim ustawodawca wprowadza nową regulację, tj. art. 128¹ k.p.c., wskazującą, że pismo wnoszone przez stronę zastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej powinno zawierać wyraźnie wyodrębnione oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski, w tym wnioski dowodowe. Jeżeli pismo zawiera uzasadnienie, wnioski dowodowe zgłoszone tylko w tym uzasadnieniu, nie wywołują skutków, jakie ustawa wiąże ze zgłoszeniem ich przez stronę. W uzasadnieniu podkreślono, że regulacja ta jest wyrazem konkretyzacji klauzuli poszanowania dobrych obyczajów wynikającej z art. 3 k.p.c. Zakres praw i obowiązków stron w postępowaniu cywilnym został określony przez ustawodawcę. Jednym z podstawowych obowiązków strony, która z danego faktu wywodzi skutki prawne, jest jego udowodnienie (art. 6 k.c.)²⁰. Ponadto, stosownie do art. 3 k.p.c., strony obowiązane są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Przepis ten nakłada na strony określone w nim obowiązki o charakterze moralnym, etycznym oraz procesowym i przenosi na strony obowiązek dążenia do wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy. Rolą sądu jest zatem jedynie ocena stanowisk i materiału dowodowego zaoferowanego przez strony. Sąd nie może domyślać się, jakie są faktycznie intencje strony, czy też korygować formułowanych przez stronę tez dowodowych, tak aby zgłaszane dowody sta-

ły się przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd nie może bowiem w toku postępowania wchodzić w zakres kompetencji stron sporu i podejmować działań zmierzających do udowodnienia zasadności roszczenia. Takie czynności sądu byłyby oczywiście sprzeczne z zasadami kontrydiktoryjności sporu i równości stron postępowania²¹. Wprowadzenie sankcji skutkujących dla strony negatywnymi konsekwencjami idzie dalej niż przyjęta nowelizacją z 2019 r. zmiana wskazująca, że zarówno w piśmie przygotowawczym, jak i podczas rozprawy strona nie może ograniczyć się do ogólnego stwierdzenia, że zaprzecza wszystkim faktom, które nie zostały przez nią przyznane. Powinna odnieść się w sposób twierdzący lub przeczący do każdej z okoliczności, która ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy²².

”
JEDNYM Z PODSTAWOWYCH
OBOWIĄZKÓW STRONY, KTÓRA
Z DANEGO FAKTU WYWODZI
SKUTKI PRAWNE, JEST JEGO
UDOWODNIENIE (ART. 6 K.C.)

Spore zmiany usprawniające postępowanie i zapewniające poszanowanie prawa do obrony dotyczą doręczeń w postępowaniu cywilnym. W związku z wątpliwościami, komu należy doręczać pismo w przypadku zwrotu na podstawie art. 130^{1a} § 1 k.p.c., a skutkującymi zadaniem pytania Sądowi Najwyższemu, czy zarządzenie o zwrocie pozwu wydane na podstawie art. 131^{1a} k.p.c. podlega doręczeniu stronie, nawet jeśli jest ona reprezentowana przez pełnomocnika procesowego oraz czy wydanie zarządzenia o zwrocie pozwu na podstawie art. 130^{1a} k.p.c. ze wskazaniem braków stanowiących podstawę

zwrotu zgodnie z § 2 tego przepisu powoduje, że termin do złożenia zażalenia na to zarządzenie biegnie od dnia jego doręczenia, Sąd Najwyższy wydał uchwałę, że zarządzenie o zwrocie pozwu wniesionego przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wydane na podstawie art. 130^{1a} § 1 i 2 k.p.c., doręcza się tym podmiotom; termin do wniesienia zażalenia na to zarządzenie biegnie od dnia jego doręczenia z uzasadnieniem sporządzonym na żądanie, o którym mowa w art. 357 § 2¹ w związku z art. 362 k.p.c.²³ Dlatego ustawodawca doprecyzował, że zgodnie z nowym brzmieniem § 1, jeżeli pismo procesowe wniesione przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych, przewodniczący zwraca pismo bez wezwania do jego poprawienia lub uzupełnienia. Mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym.

Zgodnie z nowym art. 132 § 1 k.p.c. w toku sprawy adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy oraz Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej doręczają sobie nawzajem bezpośrednio odpisy pism procesowych z załącznikami. W treści pisma procesowego wniesionego do sądu zamieszcza się oświadczenie o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu za pośrednictwem operatora, o którym mowa w art. 165 § 2 k.p.c. Jak podkreśla ustawodawca, wiąże się to z wątpliwościami wynikającymi z art. 165 § 2 k.p.c., czy wystarczające jest oddanie tego pisma procesowego w formie paczki pocztowej w placówce pocztowej. Rozbieżności wynikają stąd, że pojęcie „przesyłka polecona” obejmuje, według niektórych interpretacji, wyłącznie listy o wadze nieprzekraczającej 2000 g. Skutek określony w art. 165

Fot. Canva Michal Chodyra

§ 2 k.p.c. nie zależy wprawdzie od tego, czy strona nadała pismo procesowe przesyłką poleconą, niemniej jednak – z uwagi na rozkład ciężaru dowodu – nadawca przesyłki musi zdawać sobie sprawę z tego, że ryzyko niemożności ustalenia rzeczywistej daty nadania pisma (*non liquet*) spoczywa na osobie, która wybrała określony sposób wysyłki²⁴. Tym bardziej, że w orzecznictwie podkreślano, iż powierzenie pisma procesowego pracownikowi placówki pocztowej poza jej lokalem nie może zostać uznane za równoznaczne z oddaniem go w placówce pocztowej w rozumieniu art. 165 § 2 k.p.c. W orzecznictwie jednolicie podkreśla się, że przepis ten ma charakter wyjątkowy i jako taki nie może być wykładany rozszerzająco (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 czerwca 2018 r., I CZ 52/18; z 14 lipca

2015 r., II UZ 10/15; z 30 czerwca 2010 r., V CZ 47/10; z 30 czerwca 2005 r., IV CZ 54/05). Oczywiście jest przy tym również, że dyspozycji wynikającej z tego przepisu nie mogą zmienić indywidualne uzgodnienia między operatorem pocztowym a jego klientem co do trybu odbioru korespondencji²⁵.

WĄTPLIWOŚCI W PRAKTYCE WCIAŻ RODZI ZARZUT POTRĄCENIA CZĘSTO WYTWARZANY CELOWO NA POTRZEBY POSTĘPOWANIA.

Jak stanowi nowy art. 148¹ § 3 k.p.c., przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o wysłuchanie jej na rozprawie albo przepis szczególny przewiduje taki obowiązek, chyba że pozwany uznał powództwo²⁶. Jest to o tyle istotne, że wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym, pomimo niezastąpienia ku temu ustawowych przesłanek określonych w art. 148¹ k.p.c., prowadzi do nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie obu stron procesu możliwości obrony ich praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., co stanowi okoliczność uwzględnianą przez sąd odwoławczy z urzędu stosownie do art. 378 § 1 k.p.c.²⁷ Co istotne, w przypadku zawarcia w treści pozwu wniosków dowodowych, których przeprowadzenie może nastąpić wyłącznie na rozprawie, zasadne jest przyjęcie, że powód występuje jednocześnie o przeprowadzenie rozprawy. W innym przypadku żądane dowody nie mogłyby bowiem w ogóle zostać przeprowadzone²⁸. Nawet czas pandemii nie zmienił założenia, że wprowadzenie szczególnych regulacji prawnych umożliwiających wydanie wyroku na posiedzeniu

niejawnym nie może i nie zmienia podstawowych przesłanek, którymi powinien kierować się sąd, podejmując decyzję o wydaniu wyroku bez wyznaczenia rozprawy²⁹.

Natomiast dokonując pouczeń, art. 156¹ § 2 k.p.c. precyzuje, że pouczenie, o którym mowa w § 1, może obejmować w szczególności wyrażenie poglądu co do wykładni przepisów prawa mogących znaleźć zastosowanie w sprawie faktów, które na danym etapie sprawy mogą zostać uznane za bezsporne lub dostatecznie wykazane. W miarę potrzeby, na posiedzeniu przewodniczący może pouczyć strony o prawdopodobnym wyniku sprawy w świetle zgłoszonych do tej chwili twierdzeń i dowodów. Funkcją tego przepisu – w zamierzeniu ustawodawcy – ma być poprawa komunikacji pomiędzy sądem a stronami, a nadto przedmiotowa regulacja sprzyjać ma sprawności postępowania, umożliwiając artykułowanie wzajemnych oczekiwań i zwracając uwagę na kwestie, które w ocenie sądu są istotne dla rozstrzygnięcia. Zakomunikowanie stronom, jaka jest ocena na danym etapie sprawy, nie przesądza o ostatecznym rozstrzygnięciu sprawy. Co do zasady zatem samo zastosowanie przedmiotowego przepisu nie wpływa na naruszenie zasady zakazu antycypacji, jakkolwiek w okolicznościach konkretnej sprawy sposób wykorzystania przedmiotowego instrumentu może prowadzić do powstania wrażenia braku bezstronności sądu³⁰. Jak precyzuje ustawodawca, jest to odpowiedź na pojawiające się w praktyce wątpliwości odnośnie do tego, jak należy rozumieć „pouczenie stron o prawdopodobnym wyniku sprawy”.

Wątpliwości w praktyce wciąż rodzi zarzut potrącenia często wytwarzany celowo na potrzeby postępowania³¹. Stąd konieczność uściślenia w art. 203¹ § 1 k.p.c., że podstawą zarzutu potrącenia może być tylko wierzytelność pozwanego z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda, chyba że wierzytelność ta jest

nieस्पorna, stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu, orzeczeniem sądu polubownego, ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym, zatwierdzoną przez sąd ugodą zawartą przed mediatorem lub uprawdopodobniona dokumentem potwierdzającym jej uznanie przez powoda lub o zwrot spełnionego świadczenia przysługująca jednemu z dłużników solidarnych wobec pozostałych współdłużników. Oświadczenie o potrąceniu niezawierające wyraźnego wskazania wzajemnej wierzytelności i jej wysokości jest skuteczne, jeżeli z okoliczności towarzyszących złożeniu tego oświadczenia jednoznacznie wynika, jakiej wierzytelności wzajemnej ono dotyczy³².

Wielu zmian dokonano w postępowaniu przygotowawczym celem odformalizowania i zwiększenia popularności tej instytucji. Sprzyjać temu ma brak zawiadamiania powoda o zarządzeniu o doręczeniu pozwu (nowelizacja art. 205¹ § 2 k.p.c.)³³. Rozdzielono pouczenia udzielane stronom na pierwszym etapie postępowania (art. 205² § 1 k.p.c.) od pouczeń, które są wymagane w razie skierowania sprawy na posiedzenie przygotowawcze (art. 205^{4a} § 1 k.p.c.). Uelastyczniono też treść wprowadzenia do wyliczenia zawartego w § 1 przez przyjęcie, że doręczenie pouczeń następuje równocześnie z doręczeniem pierwszego pisma sądowego w sprawie. Zgodnie z nowym art. 205⁵ § 1¹ k.p.c., jeżeli w toku posiedzenia przygotowawczego nie udało się rozwiązać sporu, a zachodzą przesłanki rozpoznania sprawy w sposób przewidziany w art. 148¹ § 1 k.p.c., przewodniczący może wyznaczyć posiedzenie niejawne. W takim przypadku przepisu art. 148¹ § 3 nie stosuje się. Tym samym wprowadzono możliwość skierowania sprawy prosto na posiedzenie niejawne, celem wydania wyroku, w sytuacji, gdy nie udało się w sposób ugodowy rozwiązać sporu, a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Jak

stanowi art. 205⁵ § 2 k.p.c., posiedzenie przygotowawcze odbywa się według przepisów o posiedzeniu niejawnym. Z uwzględnieniem przepisów niniejszego rozdziału, przewodniczący może prowadzić posiedzenie przygotowawcze w taki sposób, jaki uzna za właściwy, a jeżeli przyczyni się to do osiągnięcia celów tego posiedzenia, przestrzeganie przepisów o posiedzeniach sądu nie jest konieczne. Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość, z jednoczesną transmisją obrazu i dźwięku. W takim przypadku uczestnicy postępowania nie muszą przebywać w budynku sądu. Postanowienia wydane w toku posiedzenia przygotowawczego ogłasza się w obecności stron i nie podlegają one doręczeniu. Protokół posiedzenia przygotowawczego zawiera wymienienie wydanych postanowień i stwierdzenie, czy zostały ogłoszone. Zgodnie z art. 205⁵ § 3 k.p.c., do udziału w posiedzeniu przygotowawczym są obowiązane osoby wezwane. Sąd dopuści do udziału w postępowaniu przygotowawczym stronę, która mimo braku wezwania stawiała się na posiedzenie³⁴. W świetle nowego brzmienia art. 205⁹ § 1 k.p.c. plan rozprawy zawiera rozstrzygnięcia co do wniosków dowodowych stron oraz porządek przeprowadzanych na rozprawie dowodów. Jeżeli na etapie sporządzania planu rozprawy rozstrzygnięcie co

Fot. Canva i Jeeab

do niektórych wniosków dowodowych byłoby niecelowe lub przedwczesne, sąd w planie rozprawy określa warunki lub termin wydania postanowienia dowodowego. Jak wyjaśnia ustawodawca uelastycznia to przydatność planu rozprawy uzależniając np. ich przydatność ze względu na orzekanie najpierw o zasadzie, czy o wnioskach o charakterze ewentualnym uzależnionym od przebiegu postępowania dowodowego. Konsekwencją tego jest zmiana art. 205¹⁰ § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że projekt planu rozprawy podpisany przez obecne strony sąd zatwierdza postanowieniem. Projekt planu rozprawy stanowi załącznik do protokołu posiedzenia przygotowawczego. Odmowę lub niemożność złożenia przez stronę podpisu na projekcie planu rozprawy odnotowuje się w protokole. Sąd odmawia zatwierdzenia projektu planu rozprawy, jeżeli uzna, że nie przyczyni się on do sprawnego rozpoznania sprawy lub wyjaśnienia wszystkich okoliczności spornych.

Zgodnie z art. 205¹⁰ § 3 k.p.c., w razie sporu co do poszczególnych zagadnień objętych planem rozprawy, odmowy lub niemożności złożenia przez stronę podpisu na projekcie planu rozprawy lub w razie braku podstaw do zatwierdzenia projektu planu rozprawy sąd postanowieniem sporządza plan rozprawy przez spisanie odrębnej sentencji. Z tych względów uaktualniona została prekluzja dowodowa, gdyż w świetle art. 205¹² § 1 k.p.c., jeżeli wyznaczono posiedzenie przygotowawcze, strona może przytaczać twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej do chwili zatwierdzenia projektu planu rozprawy albo sporządzenia planu rozprawy. Twierdzenia i dowody zgłoszone po zatwierdzeniu projektu planu rozprawy albo sporządzeniu planu rozprawy podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później. Dowody zgłaszane w toku postępowania,

”
W ZAKRESIE DOWODU
Z OPINII BIEGŁEGO, ZGODNIE
Z ART. 278 § 4 K.P.C., JEŻELI
SĄD NIE WYZNACZYŁ OSOBY
BIEGŁEGO, WSKAZUJE JĄ
PRZEWODNICZĄCY.

ale stanowiące rozwinięcie i sprecyzowanie twierdzeń powoda przedstawionych w pozwie i będące adekwatną reakcją na sposób obrony pozwanego, w zasadzie nie mogą być uznane za spóźnione w rozumieniu art. 207 § 6 (205¹²) k.p.c.³⁵. Ustawodawca dopuszcza także zamknięcie rozprawy na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 224 § 3 k.p.c., jeżeli przyczyni się to do sprawniejszego rozpoznania sprawy, a wyznaczanie kolejnych posiedzeń jest zbędne, sąd może zamknąć rozprawę na posiedzeniu niejawnym. Strony należy uprzedzić o możliwości zamknięcia rozprawy i umożliwić im zabranie głosu w piśmie procesowym, w terminie nie krótszym niż 7 dni. Sąd zamyka rozprawę w terminie miesiąca od dnia, w którym upłynął termin do zabrania głosu przez strony. Postanowienie może być wydane jedynie przez sędziów, przed którymi odbyło się ostatnie posiedzenie jawne poprzedzające bezpośrednio zamknięcie rozprawy. Z tych względów dodano art. 326¹ k.p.c., jeżeli do zamknięcia rozprawy doszło na posiedzeniu niejawnym, sąd wydaje wyrok na tym samym posiedzeniu.

W zakresie dowodu z opinii biegłego, zgodnie z art. 278 § 4 k.p.c., jeżeli sąd nie wyznaczył osoby biegłego, wskazuje ją przewodniczący. Jak tłumaczy ustawodawca, w praktyce sądowej częste są sytuacje, w których sąd, dopuszczając dowód z opinii biegłego danej specjalności, nie oznacza jego osoby, a czynność ta jest dokonywana następczo na podstawie dostępnej listy biegłych.

Tym samym ustawodawca uściśla, że czym innym jest czynność orzecznicza polegająca na dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego, a czym innym – wyznaczenie do tej roli konkretnej osoby. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, tak jak każdego innego dowodu, należy do sądu orzekającego, przy czym w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu sąd obowiązany jest między innymi oznaczyć fakty, które mają być stwierdzone dopuszczonym środkiem dowodowym. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłych wymaga podjęcia przez sąd decyzji co do liczby biegłych i ich wyboru, a to zapaść może dopiero po wysłuchaniu wniosków obu stron w tym przedmiocie. Wprawdzie ciężar sprawdzenia, czy osoba, która ma być powołana na biegłego, ma odpowiednie kwalifikacje, spoczywa na sądzie, chyba że chodzi o biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych, jednakowoż wysłuchanie stron, o które chodzi w art. 278 § 1, 279 k.p.c., ma o tyle istotne znaczenie, że poznanie ich stanowiska, m.in. w tej materii, ułatwia sądowi podjęcie decyzji kluczowej dla dowodu z opinii biegłego – co do osoby biegłego. Tylko bowiem wysoko wartościowy biegły gwarantuje prawidłowe przeprowadzenie tego dowodu, gdyż co prawda ocena opinii biegłego opiera się na przekonaniu o słuszności rozumowania biegłego, ale przekonanie to płynie zasadniczo ze stopnia zaufania do reprezentowanej przez niego wiedzy³⁶. Aby przygotować strony na koszty, jakie będą musiały ponieść, art. 280 § 2 k.p.c. stanowić będzie, że w uzasadnionych przypadkach, w szczególności jeżeli jest to niezbędne do ustalenia wysokości kosztów sporządzenia opinii lub terminu jej sporządzenia albo pozwoli to na usprawnienie postępowania, przewodniczący może umożliwić wskazanej osobie, jeszcze przed wyznaczeniem jej na biegłego, zapoznanie się w niezbędnym zakresie z aktami sprawy. Natomiast zgodnie z art. 288 § 3 k.p.c., jeżeli opinia jest niezrozumiała, zawiera sprzeczno-

ści lub istotne braki, sąd może zarządzić, że przyznanie wynagrodzenia i zwrot wydatków nastąpi po jej uzupełnieniu lub wyjaśnieniu. Na postanowienie sądu zażalenie nie przysługuje. Sąd może skontrolować wskazaną przez biegłego w karcie pracy liczbę godzin niezbędnych do sporządzenia opinii (poświęconych na czynności przygotowawcze i badawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy oraz na opracowanie opinii wraz z uzasadnieniem) i obniżyć wynagrodzenie wyliczone przez biegłego stosownie do przyjętej przez siebie ilości czasu i nakładu pracy biegłego. W szczególności sąd może zmniejszyć wysokość żądanego przez biegłego wynagrodzenia w wypadku, gdy biegły rozbudował opinię ponad rzeczywistą potrzebę, jak i wtedy, gdy wymienione w karcie biegłego czynności nie były czasochłonne w stopniu określonym przez biegłego albo były zbędne³⁷.

JAK STANOWI NOWY ART. 357 § 2² K.P.C., ILEKROĆ PRZEPIS SZCZEGÓLNY NAKAZUJE SĄDOWI UZASADNIĆ Z URZĘDU POSTANOWIENIE WYDANE NA POSIEDZENIU NIEJAWNYM, POSTANOWIENIE TO DORĘCZA SIĘ Z URZĘDU Z UZASADNIENIEM.

Ustawodawca doprecyzował także zagadnienia wiążące się z doręczaniem i uzasadnianiem postanowień. Jak stanowi nowy art. 357 § 2² k.p.c., ilekroć przepis szczególny nakazuje sądowi uzasadnić z urzędu postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym, postanowienie to doręcza się z urzędu z uzasadnieniem. Zgodnie z art. 357 § 2³ k.p.c. podlegające zaskarżeniu postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd

może z urzędu uzasadnić, jeżeli pozwoli to na usprawnienie postępowania lub jeżeli postanowienie dotyczy przyznania zwrotu kosztów osobie niebędącej stroną. W takim przypadku postanowienie z uzasadnieniem doręcza się wszystkim stronom lub osobom, których to postanowienie dotyczy. Doręczenie przez sąd z urzędu postanowienia z uzasadnieniem wydanego na posiedzeniu niejawnym zwalnia stronę od obowiązku zgłoszenia wniosku o doręczenie postanowienia z uzasadnieniem. Natomiast w art. 357 § 5 k.p.c. doprecyzowano, że wskazanie zasadniczych powodów rozstrzygnięcia następuje w sposób odróżniający je od uzasadnienia postanowienia. Jest to konsekwencja wątpliwości i uchwały Sądu Najwyższego, w której wskazano, że postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym jest orzeczeniem nieistniejącym w sytuacji, gdy podpis został złożony wyłącznie pod całym dokumentem obejmującym sentencję i zasadnicze powody rozstrzygnięcia (art. 357 § 5 k.p.c.)³⁸.

Wątpliwości wciąż budzi skład orzekający w postępowaniu apelacyjnym. Znowelizowany art. 367 § 3 k.p.c. stanowi, że sąd rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów. Na posiedzeniu niejawnym sąd orzeka w skła-

dzie jednego sędziego, z wyjątkiem wydania postanowienia, o którym mowa w art. 224 § 3, lub wyroku. Regulacja ta jest o tyle wątpliwa, że spowodowała zadanie pytania Sądowi Najwyższemu, czy sąd w składzie jednoosobowym wynikającym z epizodycznych regulacji art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1090) jest „sądem ustanowionym ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, zaś w wypadku udzielenia odpowiedzi negatywnej na pytanie a), tj. uznania, że sąd w składzie jednoosobowym nie jest „sądem ustanowionym ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, czy zasadne jest pomijanie w/w regulacji na podstawie art. 91 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ukształtowanie składu sądu w postępowaniu zażaleniowym na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, a zatem w niniejszej sprawie w oparciu o art. 767⁴ § 11 k.p.c. (skład trzyosobowy). Uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r.³⁹

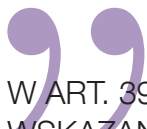
przyjęto, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego, ukształtowanym na podstawie art. 15zszs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.), ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.), oraz postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej i ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia.

Istotne zmiany dotyczą także zażalenia. Jest ono środkiem zaskarżenia przysługującym na wymienione w ustawie postanowienia sądu pierwszej instancji do sądu drugiej instancji (art. 394 k.p.c.) lub do innego składu sądu pierwszej instancji (art. 394^{1a} k.p.c.) albo na wymienione w ustawie postanowie-

nia sądu drugiej instancji do Sądu Najwyższego (art. 394¹ k.p.c.) lub do innego składu sądu drugiej instancji (art. 394² k.p.c.). Ustawa nie przewiduje zażalenia na postanowienie Sądu Najwyższego do innego składu tego Sądu⁴⁰. Sąd Najwyższy przesądził, że postanowienie określone w art. 394^{1a} § 1 k.p.c., będące jednocześnie postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie, jest zaskarżalne zażaleniem na zasadach ogólnych (art. 394 § 1 *in principio* k.p.c.). W art. 394^{1b} k.p.c. upatruje się reguły kolizyjnej na wypadek, gdy postanowienie zaskarżalne z racji swej treści zażaleniem poziomym kończy jednocześnie postępowanie w sprawie. Jeżeli postanowienie sądu pierwszej instancji, którego przedmiot mieści się w katalogu określonym w art. 394^{1a} § 1 k.p.c., kończy postępowanie w sprawie, właściwym do rozpoznania zażalenia na to postanowienie jest sąd drugiej instancji (art. 394 § 1 *in principio* w związku z art. 394^{1b} k.p.c.)⁴¹.

W uchwale Sąd Najwyższy podkreślił, że nie podlega odrzuceniu zażalenie wniesione przez uczestnika postępowania przed doręczeniem mu odpisu postanowienia z uzasadnieniem, o którego sporządzenie ten uczestnik wnosił⁴². Dopuszczenie możliwości doręczania odpisów postanowienia wraz z uzasadnieniem spowodowało zmianę w 394 § 2 k.p.c., wskazując, że termin do wniesienia zażalenia wynosi tydzień od dnia doręczenia postanowienia z uzasadnieniem, także w przypadku, gdy doręczenie to nastąpiło z urzędu. Natomiast w świetle art. 394^{1a} §1¹ k.p.c. przesądzono, że sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, odrzuca w składzie jednego sędziego zażalenie spóźnione, nieopłacone lub z innych przyczyn niedopuszczalne, jak również zażalenie, którego braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie. We wcześniejszej uchwale Sąd Najwyższy przyjął, że nakaz, aby stwierdzenie niedopuszczalności zażalenia, na równi z badaniem jego zasadności, następowało w składzie trzech sędziów, służy

”
DOPUSZCZENIE MOŻLIWOŚCI
DORĘCZANIA ODPISÓW
POSTANOWIENIA WRAZ
Z UZASADNIENIEM
SPOWODOWAŁO ZMIANĘ W 394
§ 2 K.P.C., WSKAZUJĄC,
ŻE TERMIN DO WNIESIENIA
ZAŻALENIA WYNOŚI TYDZIEŃ
OD DNIA DORĘCZENIA
POSTANOWIENIA
Z UZASADNIENIEM, TAKŻE
W PRZYPADKU, GDY DORĘCZENIE
TO NASTĄPIŁO Z URZĘDU.

W ART. 394² § 1 K.P.C. WSKAZANO, ŻE ZAŻALENIE DO INNEGO SKŁADU SĄDU DRUGIEJ INSTANCJI PRZYSŁUGUJE NA POSTANOWIENIE TEGO SĄDU O ODRZUCENIU APELACJI, POSTANOWIENIE O ODRZUCENIU SKARGI O WZNOWIENIE POSTĘPOWANIA I POSTANOWIENIE O UMORZENIU POSTĘPOWANIA WYWOŁANEGO WNIESIENIEM APELACJI.

wzmocnieniu zaufania do przyjętej konstrukcji ustawowej, osłabiając konsekwencje braku dewolutywności. W tych natomiast przypadkach, w których zażalenie odrzuca sąd drugiej instancji, orzekanie w składzie kolegiальnym pozwala uniknąć sytuacji, w której zażalenie podlegałoby odrzuceniu przez sąd w składzie jednego sędziego bez możliwości dalszej kontroli, mając na względzie, że zażalenie przysługuje jedynie na postanowienie o odrzuceniu zażalenia wydane przez sąd pierwszej instancji (art. 394^{1a} § 1 pkt 12 k.p.c.). Okoliczności te umacniają argumenty na rzecz objęcia nakazem rozpoznania zażalenia w składzie trzech sędziów także oceny jego dopuszczalności. Są zarazem nieaktualne w przypadku apelacji, która pozostaje środkiem odwoławczym w pełni dewolutywnym, a postanowienie sądu drugiej instancji o jej odrzuceniu podlega zaskarżeniu zażaleniem do innego składu tego sądu (art. 394² § 1 k.p.c.)⁴³. Istotne znaczenie dla zapewnienia realizacji prawa dostępu do sądu ma poszerzenie katalogu orzeczeń zaskarżalnych zażaleniem w sądzie drugiej instancji.

W art. 394² § 1 k.p.c. wskazano, że zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji, postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania i postanowienie o umorzeniu postępowania wywołanego wniesieniem apelacji. Zgodnie z art. 394² § 1¹ k.p.c., zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje także na postanowienia tego sądu, których przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie, oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego, zwrot kosztów procesu, o ile nie wniesiono skargi kasacyjnej, zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, wynagrodzenie biegłego, skazanie świadka, biegłego, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka, odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Dotychczas przyjmowano, że postanowienie o oddaleniu wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej wydane przez sąd odwoławczy nie podlega zaskarżeniu zażaleniem (art. 394² § 1¹ k.p.c.), ani żadnym innym środkiem zaskarżenia. W myśl art. 357 § 2¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. postanowienie takie nie podlega także uzasadnieniu. Ewentualne sporządzenie uzasadnienia przez sąd drugiej instancji, wbrew twierdzeniom skarżącego, nie uprawnia strony do wniesienia środka odwoławczego. Takie uzasadnienie może jedynie pomóc w skontrolowaniu prawidłowości niezaskarżalnego odrębnego postanowienia przez Sąd Najwyższy, co ma miejsce w sytuacji złożenia w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej odpowiedniego wniosku (art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.)⁴⁴.

W zakresie nadzwyczajnych środków zaskarżenia wprowadzono dodatkowe przesłanki świadczące o niedopuszczalności skargi o wznowienie postępowania. Zgodnie z art. 410¹ § 1 k.p.c., niedopuszczalna jest skarga o wznowienie postępowania ponownie wniesiona w tej samej sprawie przez tę samą stronę i oparta na tych samych podstawach, chyba że okoliczności sprawy wykluczają taką ocenę. Do skargi, o której mowa w § 1, przepisy art. 394³ § 3 i 4 stosuje się odpowiednio. Istotne znaczenie z punktu widzenia dostępności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma nowelizacja art. 424¹ § 1 k.p.c. poprzez wskazanie, że można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych na podstawie kodeksu nie było i nie jest możliwe. Przyjęcie wykorzystania wszystkich przysługujących stronie środków prawnych oznaczało także skargę nadzwyczajną, co powodowało odrzucanie skarg o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem bez wykazania skorzystania z tego nadzwyczajnego środka⁴⁵. W uchwale Izby Pracy przyjęto łagodniejszą wykładnię zgodną z obecną regulacją, że

strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku (art. 424¹ k.p.c.) nie ma obowiązku wykazania, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze skargi nadzwyczajnej nie było i nie jest możliwe; tym samym skarga nie podlega odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. w związku z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. albo art. 424⁸ § 2 k.p.c. Postanowiono także nadać uchwale moc zasady prawnej i ustalono, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia⁴⁶.

2. Doręczenia komornicze

Wprowadzone ustawą nowelizującą z 2019 r. doręczenia komornicze zdążyły się już wpisać w praktykę postępowania cywilnego i uwypuklić problemy wiążące się z tą instytucją. Wykazanie przeprowadzenia czynności doręczenia zastępczego niezgodnie z regułami objętymi art. 139 § 1 k.p.c. i przepisami rozporządzenia z 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1222) oznacza nieskuteczność takiego doręczenia. W przypadku, gdy mimo dochowania warunków zastosowania art. 139 § 1 k.p.c. pismo do adresata nie dotarło z przyczyn od niego niezależnych, nie ma to wpływu na skuteczność doręczenia i bieg terminów procesowych, a może skutkować przywróceniem terminu, jeżeli adresat uprawdopodobni brak winy w jego uchybieniu⁴⁷. Celem wykonania zobowiązania do doręczenia powód powinien wskazać aktualny adres zamieszkania pozwanej. Podawanie dwóch lub więcej adresów nie spełnia tego wymogu – nie jest bowiem zadaniem sądu weryfikacja kilku potencjalnych adresów pozwanego podawanych przez stronę powodową⁴⁸. Zgodnie ze znowelizowanym od 1 lipca 2023 r. art. 139¹ § 1 k.p.c., jeżeli pozwany będący osobą fizyczną, pomimo powtórzenia

Fot. Canva proxima

zawiadomienia zgodnie z art. 139 § 1 zdanie drugie, nie odebrał wysłanego pod wskazany adres pozwu, innego pisma procesowego lub orzeczenia wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających ani nie ma zastosowania art. 139 § 2 lub inny przepis szczególny przewidujący skutek doręczenia, przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu odpis pisma sądowego dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia tego odpisu pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika. Jak stanowi art. 139¹ § 1¹ k.p.c., przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli pomimo nieodebrania przez adresata korespondencji aktualność wskazanego w pozwie adresu pozwanego nie budzi wątpliwości. W świetle art. 139¹ § 2 k.p.c. powód w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia mu zobowiązania, o którym mowa w § 1, składa do akt potwierdzenie doręczenia korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca korespondencję wraz z dowodem na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie. Po bezskutecznym upływie terminu stosuje się przepis art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Co istotne, zgodnie z art. 139¹ § 3 k.p.c. w przypadku wykazania przez powoda dowodem na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie, korespondencję przesłaną w sposób przewidziany w art. 139 § 1 k.p.c. uważa się za doręczoną. Późniejsze doręczenie tej korespondencji przez komornika na ten sam adres nie powoduje ponownego rozpoczęcia biegu terminów, które ustawa wiąże z doręczeniem, o czym należy pouczyć pozwanego przy tej czynności⁴⁹. Jak wskazuje ustawodawca, w sposób przewidziany w § 1 doręczane mają też być orzeczenia sądowe, które albo są pierwszymi w sprawie (np. postanowienie o przekazaniu sprawy), albo podlegają doręczeniu wraz z pozwem (np. nakazy zapłaty). Dotychczas gdy pod-

czas czynności komornik przy okazji ustalił, że pozwany zamieszkuje pod innym adresem i powiadomił o tym powoda, zwracając powodowi pismo wraz z informacją, że doręczenie jest niemożliwe, bo adresat nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, nie musiał wskazywać nowego adresu. Jednak gdy powód dostał informacje o nowym adresie, sąd mógł na nowo rozpocząć procedurę doręczenia. Obecnie wiedza notoryjna pozwoli na sprawniejsze wykorzystanie instytucji i wykluczy potrzebę fikcyjnego dokonywania doręczenia w sytuacji, w której komornik i tak posiada wiedzę o braku aktualności wskazanego przez powoda adresu. Ustawodawca celem uregulowania sytuacji, w których powód ma miejsce zamieszkania poza granicami kraju, dodał art. 139² k.p.c., stanowiący, że w przypadku, o którym mowa w art. 139¹ § 1, jeżeli powód mieszka lub ma siedzibę za granicą i nie jest zastępowany przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego wykonującego zawód w Rzeczypospolitej Polskiej, sąd z urzędu nakazuje doręczenie korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika. Przepis art. 130⁴ § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio. Przesądzono także dopuszczalność doręczeń komorniczych w postępowaniu nieprocesowym. Zgodnie z art. 511^{1a} k.p.c., przepis art. 139¹ stosuje się, jeżeli w razie nieodebrania przesyłki przez uczestnika postępowania przewodniczący uzna doręczenie pisma za pośrednictwem komornika za konieczne.

Wiele wątpliwości wywoływał zakres podmiotowy doręczeń komorniczych, co skutkowało pytaniem do Sądu Najwyższego, czy przez „pozwanego”, o którym mowa w art. 139¹ § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.) należy także rozumieć pozwanego będącego przedsiębiorcą, wpisanego do Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej,

o którym mowa w art. 133 § 21 tej ustawy. W przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie nr 1, czy przez przedsiębiorcę, o którym mowa w art. 133 § 2¹ k.p.c. należy także rozumieć przedsiębiorcę, w stosunku do którego ujawniono w Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej fakt zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, lecz nie dokonano wykreślenia jego wpisu. Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały⁵⁰. Już na gruncie wcześniejszego stanu prawnego przyjęto, że artykuł 139 § 3 k.p.c. nie ma zastosowania do przedsiębiorcy – osoby fizycznej wpisanej do ewidencji działalności gospodarczej⁵¹. Natomiast w art. 139 § 2¹ k.p.c. ustawodawca podkreślił, że jeżeli stronie będącej przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej nie można doręczyć pierwszego pisma w sprawie w sposób przewidziany w artykułach poprzedzają-

cych lub w § 1 ze względu na nieujawnienie w tej ewidencji zmiany adresu do doręczeń, pismo to doręcza się na adres, pod którym strona zamieszkuje. W razie potrzeby doręczenia stronie pisma w sposób przewidziany w art. 139¹ koszty doręczenia obciążają tę stronę niezależnie od wyniku sprawy. Podobnie w wyniku nowelizacji ustawą z 2023 r. dodana została regulacja art. 139 § 2¹ k.p.c., jeżeli stronie będącej przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej nie można doręczyć pierwszego pisma w sprawie w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających lub w § 1 ze względu na nieujawnienie w tej ewidencji zmiany adresu do doręczeń, pismo to doręcza się na adres, pod którym strona zamieszkuje. W razie potrzeby doręczenia stronie pisma w sposób przewidziany w art. 139¹ k.p.c. koszty doręczenia obciążają tę stronę niezależnie od wyniku sprawy. Stąd

dopuszczalność zastosowania doręczenia komorniczego do przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG ma charakter wyjątkowy i odbywa się na koszt tego podmiotu.

W PRZYPADKU BEZSKUTECZNEGO UPŁYWU TERMINU DO ODBIORU PISMA, PISMO UWAŻA SIĘ ZA DORĘCZONE W OSTATNIM DNIU TEGO TERMINU, A KOMORNIK ZWRACA PISMO PODMIOTOWI ZLECAJĄCEMU DORĘCZENIE, INFORMUJĄC GO O DOKONANYCH USTALENIACH ORAZ O DACIE DORĘCZENIA.

Wynikające z art. 139¹ § 2 k.p.c. „potwierdzenie doręczenia” pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika lub dowód, że „pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie”, podlega regułom dowodzenia zawartym w art. 227 k.p.c. i n., a także ciężarowi dowodów zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., przy uwzględnieniu oceny przez sąd przedstawionych dowodów według reguł wynikających z art. 233 k.p.c.⁵² Natomiast Sąd Najwyższy wskazał, że poniesienie przez powoda kosztów związanych z doręczeniem za pośrednictwem komornika po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie uzasadnia zasądzenie tych kosztów od pozwanego na podstawie art. 108¹ k.p.c.⁵³

Wiąże się to ze zmianą w ustawie o komornikach sądowych, która weszła w życie 15 kwietnia 2023 r. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 3a ust. 1 u.k.s.⁵⁴ doręczenia, o którym mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1, komornik dokonuje w terminie 14 dni od dnia otrzymania

zlecenia. W świetle art. 3a ust. 1a u.k.s. wraz z wnioskiem, o którym mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1, przedkłada się komornikowi zobowiązanie do dokonania doręczenia, o którym mowa w art. 139¹ § 1 k.p.c. Przedłożenie zobowiązania adresowanego do pełnomocnika procesowego jest równoznaczne z wykazaniem przez pełnomocnika procesowego umocowania do wystąpienia z wnioskiem o dokonanie doręczenia. Natomiast art. 3a ust. 1b u.k.s. stanowi, że jeżeli z informacji posiadanych przez komornika przed próbą doręczenia wynika, że podany adres jest nieaktualny, komornik doręcza pismo adresatowi pod znanym mu adresem, o ile komornik ten jest właściwy do dokonania doręczenia, albo zwraca pismo podmiotowi zlecającemu doręczenie, informując o dokonanych ustaleniach. Jeżeli adresata nie zastano przy próbie doręczenia, komornik ustala, czy adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem. W tym celu komornik może żądać niezbędnych informacji od podmiotów wymienionych w art. 76¹ § 1¹ pkt 13 k.p.c. pod rygorem przewidzianym w art. 762 tej ustawy. Treść dokonanych ustaleń komornik wciąga do protokołu, do którego przepis art. 809 k.p.c. stosuje się odpowiednio. Jeżeli próba doręczenia okaże się bezskuteczna, a zgodnie z ustaleniami komornika adresat zamieszkuje pod podanym adresem, w oddawczej skrzynce pocztowej adresata umieszcza się zawiadomienie o podjętej próbie doręczenia wraz z informacją o możliwości odbioru pisma w kancelarii komornika oraz pouczeniem, że należy je odebrać w terminie 14 dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. Jeżeli pod wskazanym adresem zastano dorosłego domownika adresata, o możliwości odbioru pisma poucza się dodatkowo tego domownika. W przypadku bezskutecznego upływu terminu do odbioru pisma, pismo uważa się za doręczone w ostatnim dniu tego terminu, a komornik zwraca pismo podmiotowi zlecającemu doręczenie, informując go o dokonanych

ustaleniach oraz o dacie doręczenia. Gdy próba doręczenia okaże się bezskuteczna, a zgodnie z ustaleniami komornika adresat nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, komornik zwraca pismo podmiotowi zlecającemu doręczenie, informując go o dokonanych ustaleniach. To samo dotyczy przypadku, gdy komornikowi mimo podjęcia wymaganych czynności nie udało się ustalić, czy adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem. Zgodnie z art. 3a ust. 5 u.k.s. w przypadkach, o których mowa w ust. 1b, 3 i 4, komornik udziela podmiotowi zlecającemu informacji o dokonanych ustaleniach przez nadesłanie kopii protokołu. Ustawodawca wyjaśnia, że niejednokrotnie może dochodzić do sytuacji, iż osoba, której komornik ma doręczyć pismo, jest komornikowi znana z prowadzonych przez tego komornika postępowań egzekucyjnych lub podejmowanych czynności doręczenia pisma sądowego, w toku których komornik ustalał adres zamieszkania czy też jego aktualność i wówczas zbędne jest podejmowanie przez komornika próby doręczenia pod adres, o którym z góry wiadomo (z innych postępowań), że jest nieaktualny. Prowadzi to do niepotrzebnego nakładu pracy ze strony organu egzekucyjnego. W takiej sytuacji praktyczniejsze i prowadzące do przyspieszenia doręczenia jest podjęcie próby doręczenia pod znany komornikowi (na skutek ustaleń w postępowaniu egzekucyjnym) adres albo zwrot pisma i sporządzenie stosownej treści protokołu, z jednoczesnym poinformowaniem podmiotu zlecającego o poczynionych ustaleniach⁵⁵. Zgodnie z art. 9 ust. 2 u.k.s., komornik nie może odmówić wykonania czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1 i 2, jeżeli jest właściwy do ich podjęcia i zostały one zlecone przez sąd, prokuratora albo osobę zobowiązaną przez sąd do złożenia wniosku. Celem ułatwienia i przyspieszenia doręczeń w art. 153 w ust. 1a u.k.s. wprowadzono regulację, że komornik może upoważnić na piśmie pra-

cownika kancelarii zatrudnionego na umowę o pracę do samodzielnego dokonywania czynności, o których mowa w art. 3 ust. 4 pkt 1, przy czym czynności te nie mogą się wiązać z zastosowaniem środków przymusu. W kwestii zaś ustalania aktualnego adresu zamieszkania, w art. 3b u.k.s. przewidziano, że w przypadku zwrotu przez komornika pisma, o którym mowa w art. 3a ust. 4, podmiot zlecający może wystąpić do tego komornika z wnioskiem o podjęcie czynności zmierzających do ustalenia aktualnego adresu zamieszkania adresata. W tym celu komornik może żądać niezbędnych informacji od podmiotów wymienionych w art. 761 § 1¹ pkt 3–6 k.p.c. Komornik może także korzystać z informacji posiadanych z urzędu, jeżeli aktualny adres zamieszkania adresata jest mu znany.

Zgodnie z nowym art. 41 ust. 3 u.k.k.⁵⁶, opłatę, o której mowa w ust. 2, komornik pobiera także w przypadku ustalenia aktualnego adresu zamieszkania w sposób przewidziany w art. 3a ust. 1b ustawy z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Przepisu art. 22 ust. 1 nie stosuje się.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 ze zm.), weszła w życie w przeważającej mierze 7 listopada 2019 r., dalej jako „nowelizacja z 2019 r.”.
- ² Ustawa z 9 marca 2023 r., o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 614), dalej jako „nowelizacja z 2023 r.”.
- ³ Szerzej m.in. *Praktyka wobec nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego. Konsekwencje zmian*, red. M. Dziurda, T. Zembrzuski, Warszawa 2021.
- ⁴ Postanowienie SN z 6 marca 2015 r., III CZ 10/15, LEX nr 1682211.
- ⁵ Wyrok SA w Gdańsku z 29 stycznia 2020 r., I AGa 127/19, LEX nr 3119813.
- ⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 902
- ⁷ Uchwała SN(7) z 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 133.

- ⁸ Wyrok SN z 19 lutego 2021 r., III CSKP 38/21, LEX nr 3122766.
- ⁹ Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2004 r., III CZ 64/04, Legalis.
- ¹⁰ W. Siedlecki, *Głosa do wyroku Sądu Najwyższego z 22 września 1982 r.*, II CR 177/82, OSP 1983, Nr 6, s. 299.
- ¹¹ Postanowienie SN z 23 czerwca 2005 r., III CZ 55/05, LEX nr 603863.
- ¹² Uchwała SN z 30 maja 2014 r., III CZP 20/14, OSNC 2015/2/20.
- ¹³ Postanowienie SN z 21 stycznia 2021 r., III UZ 37/20, LEX nr 3181985.
- ¹⁴ Postanowienie Sądu Najwyższego z 28 czerwca 2016 r., II UZ 19/16, LEX nr 2109476.
- ¹⁵ Postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2020 r., III CZ 2/20, LEX nr 2784723; postanowienie Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2019 r., IV CZ 76/18, LEX nr 2607884; postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2012 r., V CZ 104/11, LEX nr 1147813.
- ¹⁶ Uchwała SN(7z) z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122.
- ¹⁷ Postanowienie SN z 4 grudnia 2002 r., V CZ 164/02, LEX nr 77060.
- ¹⁸ Postanowienie SN z 27 lipca 2012 r., I UZ 81/12, LEX nr 1274958.
- ¹⁹ Postanowienie SN z 13 grudnia 2022 r., I CSK 2069/22, LEX nr 3458423
- ²⁰ Szerzej na temat skutków: J. Gołaczyński, *Kodeks postępowania cywilnego. Nowelizacja z 9.3.2023 r. Komentarz. Linia orzecznicza*, Warszawa 2023, s. 60 i n.
- ²¹ Postanowienie SN z 20 września 2022 r., I CSK 1298/22, LEX nr 3488047.
- ²² Wyrok SA w Poznaniu z 15 lipca 2022 r., I AGa 46/22, LEX nr 3445628.
- ²³ Uchwała SN z 29 października 2021 r., III CZP 60/20, OSNC 2022, nr 4, poz. 39.
- ²⁴ Postanowienie SN z 18 lutego 2021 r., V CZ 68/20, LEX nr 3126096.
- ²⁵ Postanowienie SN z 25 lutego 2022 r., III CZ 73/22, LEX nr 3353112.
- ²⁶ Szerzej na temat podstaw i oceny nowej regulacji J. Gołaczyński, *op. cit.*, s. 109 i n.
- ²⁷ Wyrok SA w Warszawie z 23 czerwca 2022 r., I ACa 891/21, LEX nr 3502136
- ²⁸ Postanowienie SN z 18 maja 2022 r., III CZ 151/22, OSNC 2023/3/31.
- ²⁹ Wyrok SA w Krakowie z 2 lipca 2021 r., I ACa 174/21, LEX nr 3226772.
- ³⁰ Wyrok SA w Krakowie z 23 listopada 2021 r., I AGa 106/20, LEX nr 3302599.
- ³¹ Szerzej na temat oceny J. Gołaczyński, *op. cit.*, s. 134.
- ³² Wyrok SN z 29 września 2021 r., IV CSKP 62/21, LEX nr 3290407.
- ³³ Szerzej J. Gołaczyński, *op. cit.*, s. 138.
- ³⁴ *Ibidem*, s. 154 i n.
- ³⁵ Wyrok SN z 4 grudnia 2015 r., I CSK 928/14, LEX nr 1973553.
- ³⁶ Postanowienie SN z 3 września 1997 r., I CKN 281/97, LEX nr 1439371.
- ³⁷ Postanowienie SA w Krakowie z 22 stycznia 2019 r., III AUz 227/18, LEX nr 2625666.
- ³⁸ Uchwała SN z 6 października 2022 r., III CZP 112/22, LEX nr 3411846.
- ³⁹ III PZP 6/22, https://www.sn.pl/orzecznictwo/SitePages/Najnowsze_orzeczenia_z_ID.aspx?ItemSID=1791-301f4741-66aa-4980-b9fa-873e90506a11&ListName=Zagadnienia_prawne.
- ⁴⁰ Postanowienie SN z 24 czerwca 2022 r., III CZ 224/22, LEX nr 3405623.
- ⁴¹ Postanowienie SN z 21 stycznia 2022 r., III CZP 10/22, OSNC 2022/6/63.
- ⁴² Uchwała SN z 26 października 2021 r., III CZP 55/20, OSNC 2022/3/23.
- ⁴³ Uchwała SN z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20, OSNC 2021/11/74.
- ⁴⁴ Postanowienie SN z 27 kwietnia 2021 r., III CZ 5/21, LEX nr 3220190.
- ⁴⁵ Postanowienia SN z 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121; postanowienie SN z 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, niepubl.
- ⁴⁶ Uchwała SN z 15 października 2020 r., III PZP 4/20, OSNP 2021, nr 5, poz. 48.
- ⁴⁷ Postanowienie SN z 12 grudnia 2019 r., V CZ 54/19, LEX nr 2772569.
- ⁴⁸ Postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z 7 lutego 2023 r., VIII Cz 951/22, Legalis.
- ⁴⁹ Szerzej na temat oceny skutków: J. Gołaczyński, *op. cit.*, s. 105.
- ⁵⁰ Postanowienie SN z 24 stycznia 2023 r., III CZP 131/22, LEX nr 3488136.
- ⁵¹ Uchwała SN z 8 listopada 2006 r., III CZP 103/06, LEX nr 197687
- ⁵² Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 23 lutego 2021 r., I ACz 254/20, Legalis.
- ⁵³ Uchwała SN z 20 października 2022 r., III CZP 96/22, LEX nr 3421983.
- ⁵⁴ Ustawa z 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 590 z późn. zm., dalej jako „u.k.s.”).
- ⁵⁵ Uzasadnienie projektu zmian do kodeksu postępowania cywilnego druk nr 2650, <https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=7E-8A1FF49174B3D2C12588CC005A5F02>.
- ⁵⁶ Ustawa z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 210 z późn. zm., dalej jako „u.k.k.”).

Przegląd orzecznictwa

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO
W BYTOWIE Z 14 LUTEGO 2023 ROKU

POSTANOWIENIE SĄDU OKRĘGOWEGO
W TORUNIU Z 7 LUTEGO 2023 ROKU

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO
Z 20 PAŹDZIERNIKA 2022 ROKU (III CZP 96/22)

**MATEUSZ
SZTANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

Bieżące zagadnienia orzecznictwa obejmują kwestie dotyczące sprawozdania z zarządu nieruchomości oraz doręczeń komorniczych. W pierwszym *case study* Sąd Rejonowy w Bytowie pochylił się nad zagadnieniem obejmującym złożone przez jednego z dłużników sprawozdanie, które nie tylko miało się ze stanem faktycznym, ale również było niepełne – m.in. nie uwzględniało zawartej umowy dzierżawy. W przedmiotowej sprawie sąd postanowił odmówić zatwierdzenia sprawozdania i wyznaczył nowy termin na jego złożenie.

Kolejne rozstrzygnięcia to postanowienie Sądu Rejonowego w Toruniu oraz uchwała Sądu Najwyższego. Oba odnoszą się do

tzw. doręczeń komorniczych. Pierwsze rozstrzyga przypadek braku potwierdzenia faktu zamieszkiwania dłużnika pod wskazanymi przez powoda adresami, które zostały ustalone przez komornika na podstawie zapytania skierowanego do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Uchwała zaś obejmuje zagadnienie prawne przekazane przez Sąd Okręgowy w Krakowie, dotyczące zasądzenia kosztów powoda poniesionych w związku z doręczeniem za pośrednictwem komornika – po wydany postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie.

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO W BYTOWIE Z 14 LUTEGO 2023 ROKU

Hasło

odmowa zatwierdzenia sprawozdania z zarządu nieruchomości

Sentencja

Referendarz w Sądzie Rejonowym w Bytowie na posiedzeniu niejawnym po rozpoznaniu sprawy nadzoru nad egzekucją z nieruchomości w przedmiocie zatwierdzenia sprawozdania z zarządu nieruchomości postanowił odmówić zatwierdzenia sprawozdania złożonego przez dłużników oraz wyznaczył nowy, nieprzekraczalny termin do złożenia przedmiotowego sprawozdania.

Stan faktyczny

Komornik działając na wniosek wierzyciela, dokonał zajęcia nieruchomości. Na podstawie art. 931 § 1 k.p.c.¹ nieruchomość pozostawiono w zarządzie dłużników. Stosownie do treści wspomnianego artykułu dłużnik (zarządca) składa sądowi w wyznaczonych terminach co najmniej raz w roku oraz po ukończeniu zarządu sprawozdania ze swych czynności, jak również udokumentowane sprawozdania rachunkowe. Wobec brzmienia tego przepisu, dłużników zobowiązano do składania raz w roku sprawozdań z wykonywanego zarządu nieruchomości, zajętej w toku prowadzonego postępowania. Sprawozdanie powinno zawierać przede wszystkim wskazanie przeznaczenia nieruchomości, sposobu jej zabezpieczenia oraz wykorzystywania, a także informację, czy nieruchomość przynosi dochód lub straty. Z tego też względu konieczne jest również

”
SPRAWOZDANIE POWINNO
ZAWIERAĆ PRZEDE WSZYSTKIM
WSKAZANIE PRZEZNACZENIA
NIERUCHOMOŚCI, SPOSOBU
JEJ ZABEZPIECZENIA ORAZ
WYKORZYSTYWANIA,
A TAKŻE WSKAZANIE, CZY
NIERUCHOMOŚĆ PRZYNOSI
DOCHÓD LUB STRATY.

załączenie dokumentacji w zakresie sprawozdania rachunkowego. W marcu 2022 r. jeden z dłużników przedłożył do sądu sprawozdanie, w którym wskazał, iż nieruchomość jest zabudowana domem jednorodzinny, nie wymaga zabezpieczenia przed ewentualną dewastacją, nie przynosi ani dochodów, ani strat, a także że jest wykorzystywana przez dzierżawcę i właścicieli do celów mieszkaniowych.

Rozstrzygnięcie

Sąd w osobie referendarza zauważył, że zgodnie z treścią art. 937 §2 k.p.c.², po wysłuchaniu wierzycieli, dłużnika i zarządcy oraz po rozpatrzeniu sprawozdań – zatwierdza się je albo też odmawia zatwierdzenia. Korzystając z możliwości przewidzianych przez przepis art. 760 § 1 k.p.c.³, referendarz postanowił o pisemnym wysłuchaniu stron. W maju 2022 r. pełnomocnik wierzyciela podniósł zarzut do sprawozdania, polegający na zbyt ogólnikowym podejściu dłużników do obowiązków. Sprawozdanie nie tylko nie zawierało dostatecznych informacji na temat bieżących przeglądów nieruchomości czy ubezpieczenia. Nie wskazano również, czy na jej terenie były przeprowadzane jakiegokolwiek prace naprawcze. Pełnomocnik wierzyciela

zwrócił ponadto uwagę na fakt, iż nie podano żadnych bliższych okoliczności dotyczących oddania zajętej nieruchomości w dzierżawę. Pozostali wierzyciele, którym przesłano odpis złożonego sprawozdania, nie wnieśli żadnych zastrzeżeń. W związku z dodatkowymi pytaniami pełnomocnika wierzyciela, strona dłużna zobowiązana została do nadesłania brakujących informacji. Do dnia wydania przedmiotowego postanowienia takie wyjaśnienia nie wpłynęły.

Referendarz stwierdził, że dokonywana przez niego ocena sprawozdania powinna być rozpoznawana zarówno z punktu widzenia jego prawdziwości, rzetelności i prawidłowości, jak i pod kątem celowości dokonanych czynności. Tym samym podzielona została ocena pełnomocnika wierzyciela, iż złożone sprawozdanie jest zbyt ogólne i nie dostarcza nawet podstawowych informacji na temat bieżącego stanu nieruchomości, kosztów utrzymania czy też kwestii dotyczącej ubezpieczenia. Uwagę należy także zwrócić na

fakt, iż jak wskazał dłużnik, nieruchomość jest przedmiotem dzierżawy. W związku z tym, zachodzi konieczność wskazania dokumentu umowy, danych dzierżawcy oraz wyjaśnienie, w jaki sposób możliwe jest wykorzystywanie nieruchomości jednocześnie jako przedmiotu dzierżawy oraz jako przestrzeni służącej do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych dłużników. Wątpliwości budzi również fakt nieprzynoszenia dochodów przez nieruchomość oddaną w dzierżawę.

Zgodnie z art. 935 §1 k.p.c.⁴ zarządca zajętej nieruchomości obowiązany jest wykonywać czynności potrzebne do prawidłowej gospodarki. Ma on prawo pobierać zamiast dłużnika wszelkie pożytki z nieruchomości, spieniężać je w granicach zwykłego zarządu oraz prowadzić sprawy, które przy wykonywaniu takiego zarządu okażą się potrzebne. W sprawach wynikających z zarządu nieruchomością zarządca może pozywać i być pozywany. Słusznie wskazano również, iż dłużnik nie przedstawił żadnych danych na temat

bieżących kosztów utrzymania nieruchomości, prac naprawczych czy konserwatorskich – tym bardziej, że nieruchomość wykorzystywana jest na cele mieszkaniowe. Wreszcie referendarz zauważył też, że nie przedstawiono żadnej dokumentacji w przedmiocie stanu nieruchomości, kosztów jej utrzymania i dochodów. Dlatego też sprawozdanie dłużnika należało uznać za zbyt ogólne oraz niespójne. W takiej wersji nie zasługiwało ono na zatwierdzenie.

Dodatkowo sprawozdanie nie wpłynęło od drugiego właściciela, którego wielokrotnie wzywano do wykonania tego obowiązku. W tych okolicznościach uznano, że zasadne jest wyznaczenie obu dłużnikom nowego, nieprzekraczalnego terminu do złożenia stosownych sprawozdań, szczegółowo określając zakres informacji, które mają oni przedstawić: przeznaczenie nieruchomości, sposób wykorzystania (czy przez dłużnika, czy osoby trzecie), wskazanie, czy jest konieczne zabezpieczenie przed dewastacją, określenie, czy nieruchomość przynosiła dochody czy straty, opisanie innych ważnych dla zarządu nieruchomością okoliczności (w tym ubezpieczenia). Zobowiązano ich także do złożenia rachunków z wydatków i dochodów związanych z operacjami finansowymi (media, podatki).

Brak zastosowania do określonych w sentencji wytycznych, może skutkować nalożeniem na dłużników grzywny – stosownie do treści art. 938 § 2 k.p.c.⁵ Z tych względów referendarz postanowił jak w sentencji.

POSTANOWIENIE SĄDU OKRĘGOWEGO W TORUNIU Z 7 LUTEGO 2023 ROKU

Hasła

doręczenie komornicze
wielość adresów pozwanego

Fot. Canva utafn778

Sentencja

Sąd Okręgowy w Toruniu po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Brodnicy z 15 listopada 2022 r. zażalenie oddalił.

Stan faktyczny

W niniejszej sprawie powód wskazał, że komornik nie dokonał doręczenia. Z załączonego pisma komornika wynikało, że organowi egzekucyjnemu nie udało się ustalić, czy pozwana zamieszkuje pod wskazanym przez powoda adresem. Oznacza to również, że komornik nie wykluczył, iż nie jest to aktualny adres zamieszkania pozwanej – nie poczynił w tym zakresie żadnych ustaleń. Wobec upływu dwumiesięcznego terminu wyznaczonego przez sąd postępowanie zostało zawieszono. Kolejnym pismem nadanym jeszcze przed upływem trzymiesięcznego terminu uzasadniającego umorzenie postępowania powód wskazał adres zamieszkania pozwanej oraz drugi, pod którym (jak określono) możliwe byłoby doręczenie korespondencji. W związku z powyższym wniesiono o podjęcie postępowania, wskazując, że przedmiotowe adresy zostały ustalone przez komornika. Do wniosku powód dołączył „pismo w sprawie ustalenia adresu” wystawione przez komornika,

w którym wskazano na uzyskane z ZUS informacje dotyczące adresów pozwanej. Komornik nie stwierdził, aby którykolwiek z nich był adresem zamieszkania. Nie wymaga wyjaśnienia, że strona nie może mieć dwóch adresów zamieszkania. Komornik w przesłanej powodowi informacji ograniczył się do powołania na dane z ZUS. Podkreślenia wymaga również fakt, że żaden z podanych adresów nie odpowiadał adresowi wskazanemu we wniosku powoda o podjęcie postępowania.

Rozstrzygnięcie

Sąd Okręgowy uznał na wstępie, iż wielokrotnie wypowiedział się już w przedmiocie „doręczeń komorniczych”. Mając na uwadze, że strona powodowa reprezentowana jest w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika, zbędne wydaje się wykładanie znaczenia tak elementarnych terminów jak „miej-

CELEM WYKONANIA ZOBOWIĄZANIA POWÓD POWINIEN WSKAZAĆ AKTUALNY ADRES ZAMIESZKANIA POZWANEJ. PODAWANIE DWÓCH LUB WIĘCEJ ADRESÓW NIE SPEŁNIA TEGO WYMOGU.

sce zamieszkania”, w tym przede wszystkim wskazywanie, że strona może mieć tylko jedno miejsce zamieszkania. Również zbędne jest wyjaśnianie jasnego i jednoznacznego znaczenia zarządzenia sądu rejonowego – wydanego stosownie do art. 139¹ § 2 k.p.c.⁶ Sąd uznał, że nie ulega wątpliwości, iż strona powodowa nie wykonała tego zarządzenia. Korespondencja nie została doręczona

pozwanej przez komornika na adres podany w pozwie. Nie przedstawiono także dowodu, że adres ten jest aktualny. W treści wniosku o podjęcie postępowania strona powodowa powołała się na dwa adresy pozwanej, podczas gdy strona może mieć tylko jeden adres zamieszkania. Celem wykonania zobowiązania powód powinien wskazać aktualny adres zamieszkania pozwanej. Podawanie dwóch lub więcej adresów nie spełnia tego wymogu – nie jest bowiem zadaniem sądu weryfikacja kilku potencjalnych adresów pozwanego podawanych przez stronę powodową.

Mając na uwadze stan faktyczny sprawy, sąd stwierdził, że z żadnego z przedstawionych przez powoda pism komornika nie wynika, aby ustalony został aktualny adres zamieszkania pozwanej. Podane przez powoda adresy stanowią jedynie powielenie informacji uzyskanej przez komornika z ZUS. Komornik oparł się przy tym wyłącznie na danych podmiotów trzecich. Sama tylko okoliczność, że dany adres widnieje w rejestrze danego organu, nie stanowi dowodu, że jest to faktyczny adres zamieszkania strony. Reasumując rzekome ustalenia co do adresu zamieszkania pozwanej, nie mają one podstaw w załączonej do wniosku dokumentacji. Komornik nie wskazał jednoznacznie, że ustalił konkretny adres zamieszkania pozwanej. Zamiast tego podano dwa adresy bez rozstrzygnięcia, który z nich jest aktualnym adresem zamieszkania pozwanej. Dodać należy, że sąd

Fot. Canva Pattanaphong Khuankaeuw

w toku postępowania kierował korespondencję na wszystkie podane przez powoda adresy i każdorazowo korespondencja powracała po dwukrotnej awizacji. Mając na uwadze powyższe, całkowicie bezprzedmiotowe byłoby rozważanie kwestii ewentualnego obowiązku sądu do ponownego zobowiązania powoda do doręczenia korespondencji. Ewentualne rozważania w tym zakresie mogłyby być uzasadnione, gdyby w aktach sprawy znajdował się materiał, który wskazywałby na to, że podany przez powoda adres pozwanej faktycznie jest jej adresem zamieszkania. Nadto wniosku takiego nie można wywieść również z ustaleń, których miał dokonać komornik. Odnosząc się do zgłoszonego przez powoda wniosku o ustanowienie kuratora, Sąd Okręgowy uznał rację Sądu Rejonowego, że wniosek ten należało uznać za spóźniony. Został on bowiem wniesiony po upływie trzymiesięcznego terminu uzasadniającego umorzenie postępowania w sprawie. Nie ulega wątpliwości, że w sprawie zachodziły przesłanki do umorzenia postępowania. Strona powodowa w terminie trzech miesięcy od zawieszenia postępowania nie złożyła wymaganego, skutecznego wniosku o jego podjęcie (art. 182 § 1 pkt 1 k.p.c.). Podkreślenia wymaga, że przepis ten nakłada na sąd obowiązek umorzenia postępowania i nie jest to kwestia zależna od oceny sądu. Mając na uwadze powyższe, zażalenie skarżącego podlegało oddaleniu.

”
SAMA TYLKO OKOLICZNOŚĆ,
ŻE DANY ADRES WIDNIEJE
W REJESTRZE DANEGO ORGANU,
NIE STANOWI DOWODU, ŻE
JEST TO FAKTYCZNY ADRES
ZAMIESZKANIA STRONY.

**UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO
Z 20 PAŹDZIERNIKA 2022 ROKU
(III CZP 96/22)**

Hasło

obciążenie kosztami za
doręczenie komornicze

Sentencja/podjęta uchwała

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Gminy Miejskiej Kraków o zapłatę, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie, postanowieniem z 23 grudnia 2021 r., sygn. akt II Cz 1197/21, podjął uchwałę następującej treści: **Poniesienie przez powoda kosztów związanych z doręczeniem za pośrednictwem komornika po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie uzasadnia zasądzenie tych kosztów od pozwanego na podstawie art. 108¹ k.p.c.**⁷

Stan faktyczny

Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie nakazem zapłaty uwzględnił powództwo Gminy Miejskiej Kraków o zapłatę. Korespondencja skierowana do pozwanego, po dwukrotnym awizowaniu, została zwrócona. Było to pierwsze pismo skierowane do niego w sprawie. Zarządzeniem z lipca 2020 r. powód został zobowiązany do doręczenia pozwanemu odpisu pozwu wraz z załącznikami za pośrednictwem komornika. Postanowieniem z grudnia 2020 r. komornik zakończył postępowanie, ustalwszy, że pozwany zamieszkuje pod adresem wskazanym w pozwie. Komornik ustalił również koszty postępowania. Następnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów doręczenia komorniczego. Postano-

wieniem Sąd Rejonowy oddalił wniosek strony powodowej. Na uzasadnienie tego stanowiska Sąd podniósł, iż koszt opłaty należnej komornikowi z tytułu złożonego wniosku o doręczenie dokumentów nie wpisuje się w definicję kosztów procesu z art. 98 k.p.c. Po drugie, wniosek został złożony po terminie przewidzianym w art. 109 § 1 k.p.c.⁸ Po trzecie zaś opłata za działanie doręczającego komornika jest kosztem komorniczym, a zatem nie stanowi kosztu sądowego w rozumieniu ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Rozpoznając zażalenie powoda, Sąd Okręgowy w Krakowie powziął wątpliwość związaną z luką prawną odnoszącą się do możliwości uzupełnienia orzeczenia w zakresie kosztów o koszty doręczenia komorniczego w przypadkach, gdy doręczenie nastąpiło już po zakończeniu sprawy, a strona pozwana nie podjęła dalszych kroków. Sąd pytający dostrzegł bowiem, że o ile co do zasady koszty doręczenia komorniczego podlegają zwrotowi przez stronę przegraną, to brak jest wyraźnej podstawy prawnej pozwalającej na zasądzenie takich kosztów już po wydaniu orzeczenia kończącego sprawę. Sąd pytający przedstawił zatem dwa rozbieżne stanowiska dotyczące zasądzania tego rodzaju kosztów. Według pierwszego z nich, zasadne jest zastosowanie art. 108¹ k.p.c. w drodze analogii w celu wypełnienia powstałej luki

”
SĄD PODNIÓSŁ, IŻ KOSZT OPŁATY
NALEŻNEJ KOMORNIKOWI
Z TYTUŁU ZŁOŻONEGO
WNIOSKU O DORĘCZENIE
DOKUMENTÓW NIE WPISUJE
SIĘ W DEFINICJĘ KOSZTÓW
PROCESU Z ART. 98 K.P.C.

prawnej. Zgodnie z drugim stanowiskiem, wedle art. 139¹ k.p.c., koszty doręczenia przez komornika powinien ponosić powód, zaś ewentualnie mogą one podlegać zwrotowi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie w ramach rozliczenia kosztów procesu. Natomiast po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie nie istnieje podstawa prawna pozwalająca na rozliczenie takich kosztów. Z tych względów Sąd Okręgowy w Krakowie skierował do Sądu Najwyższego następujące zagadnienie prawne: „Czy w stanie prawnym wprowadzonym od 7 listopada 2019 r. ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw rozliczenie opłaty należnej komornikowi z tytułu złożonego wniosku o doręczenie dokumentów może mieć podstawę prawną, a co za tym idzie czy poniesienie przez powoda po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie kosztów związanych z doręczeniem za pośrednictwem komornika uzasadnia zasądzenie ww. kosztów od pozwanego?”.

Rozstrzygnięcie

Sąd Najwyższy uznał, że wątpliwości Sądu Okręgowego w Krakowie dotyczą istniejącej luki prawnej odnoszącej się do możliwości uzupełniania orzeczenia o kosztach o koszty doręczenia komorniczego w przypadkach, gdy doręczenie nastąpiło już po zakończeniu sprawy, a strona pozwana nie podjęła dalszych kroków. Sąd pytający dostrzegł bowiem, że o ile co do zasady w procesie cywilnym koszty doręczenia komorniczego podlegają zwrotowi przez stronę przegraną, to brak jest wyraźnej podstawy prawnej pozwalającej na zasądzenie takich kosztów już po wydaniu orzeczenia kończącego sprawę. Przypomnieć w tym zakresie należy, iż w polskim systemie prawnym instytucja doręczenia komorniczego stanowi nowość. W poprzednim stanie prawnym obowiązy-

”
PRZYPOMNIEĆ W TYM ZAKRESIE
NALEŻY, IŻ W POLSKIM SYSTEMIE
PRAWNYM INSTYTUCJA
DORĘCZENIA KOMORNICZEGO
STANOWI NOWOŚĆ.

wała zasada oficjalności doręczeń, zgodnie z którą organem doręczającym mógł być jedynie sąd. Nowa regulacja znalazła zastosowanie od 7 listopada 2019 r. Z tej przyczyny w orzecznictwie nie wypowiedano się do tej pory w tym zakresie. *Novum* polega na tym, że ciężar zwrócenia się do komornika o doręczenie został nałożony co do zasady na powoda zamiast na sąd. W związku z tym także koszty doręczenia komorniczego obciążają powoda. Mogą one jednak podlegać późniejszemu rozliczeniu. Zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie przyjmuje się, że roszczenie o zwrot kosztów procesu pozostaje do zasadniczego roszczenia procesowego w stosunku akcesoryjności formalnej, a nie akcesoryjności materialnej. Koszty te są definitywnie rozliczane w postępowaniu, w którym powstały i z którym są związane, i nie mogą być dochodzone w odrębnym procesie. Rozstrzygnięcie o kosztach może być umieszczone w orzeczeniach ustosunkowujących się formalnie albo merytorycznie do roszczenia procesowego. Jednocześnie rozstrzygnięcie to nie traci swojej odrębności przez umieszczenie go w innym orzeczeniu. Przejawami tej samodzielności są m.in. możliwość merytorycznego rozstrzygnięcia o kosztach w wypadku, gdy co do głównego roszczenia procesowego zapadło orzeczenie końcowe o charakterze formalnym, czy też dopuszczalność uzupełnienia orzeczenia w części dotyczącej kosztów, niezależnie od tego, czy następuje jednocześnie uzupełnienie orzeczenia co do istoty sprawy. Z kolei

z treści art. 108¹ k.p.c. wynika, że nieobjęcie orzeczeniem o obowiązku poniesienia kosztów sądowych całej kwoty należnej z tego tytułu nie jest równoznaczne z rozstrzygnięciem negatywnym w tym zakresie. W takim przypadku orzeczenie jest niepełne i zachodzi podstawa do jego uzupełnienia. Wprawdzie przepis ten odnosi się wyłącznie do kosztów sądowych, jednak znalazła w nim wyraźne potwierdzenie konieczność stosowania konstrukcji uzupełnienia orzeczenia do niepełnych postanowień w przedmiocie kosztów.

Według ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, koszty komornicze obejmują wydatki komornika sądowego poniesione w toku prowadzonego przez niego postępowania egzekucyjnego, innego postępowania albo dokonywania innych czynności oraz opłaty komornicze. Te ostatnie definiowane są w art. 18 tej ustawy, gdzie

” ZARÓWNO W DOKTRYNIE, JAK I W ORZECZNICTWIE PRZYJMUJE SIĘ, ŻE ROSZCZENIE O ZWROT KOSZTÓW PROCESU POZOSTAJE DO ZASADNICZEGO ROSZCZENIA PROCESOWEGO W STOSUNKU AKCESORYJNOŚCI FORMALNEJ, A NIE AKCESORYJNOŚCI MATERIALNEJ.

m.in. wspomina się o opłatach za przeprowadzenie innych czynności. Na tle przepisów tej ustawy nie ma jednak jednolitego stanowiska co do tego, czy koszty doręczenia komorniczego to takie, do których należy stosować jej przepisy. W tym kontekście

zauważyć trzeba, iż stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, kosztami sądowymi są opłaty i wydatki. Nowelizacją z 4 lipca 2019 r. wprowadzono zmianę w art. 5 ust. 2 u.k.s.s.c. Przed 21 sierpnia 2019 r. żadne wydatki związane z doręczeniem pism sądowych nie obciążały stron. Na mocy nowelizacji przewidziano zaś w tym przepisie wyjątek na rzecz kosztów doręczenia za pośrednictwem komornika. Wątpliwości budzić może zatem kwestia, czy wprowadzenie tego wyjątku skutkuje przyjęciem, że należy koszty doręczenia komorniczego traktować na równi z innymi kategoriami wydatków wymienionych w art. 5 ust. 1 u.k.s.s.c., czy też stanowią one wydatek innego rodzaju, a zatem czy można mówić o tym, że obecnie koszty doręczenia komorniczego poniesione w trybie art. 139¹ k.p.c. stanowią koszty sądowe, przez co możliwe jest zastosowanie do nich dyspozycji art. 108¹ k.p.c. O ile należy zgodzić się z tym, że żądanie np. zwrotu kosztów zastępstwa procesowego bądź powstrzymanie się od niego powinno leżeć w zakresie dyspozycyjności strony, ponieważ to w jej gestii pozostaje także sama decyzja, czy działać samodzielnie, czy też przez pełnomocnika, o tyle zwrócenie się do komornika o dokonanie doręczenia lub o ustalenie adresu zamieszkania strony przeciwnej nie zależy wyłącznie od woli strony oraz oceny jej sytuacji procesowej, lecz na

mocy art. 139¹ k.p.c. stało się krokiem niezbędnym do nadania biegu pierwszemu pismu w sprawie, ewentualnie do skutecznego złożenia wniosku o ustanowienie kuratora dla osoby nieznanej z miejsca pobytu. Zwrócenie się do komornika w trybie art. 139¹ k.p.c. jest w obecnym stanie prawnym konsekwencją zarządzenia samego sądu, do którego wpływa pismo, nie zaś strony to pismo wnoszącej.

W nauce prawa podnosi się, że katalog wydatków z art. 5 u.k.s.s.c. nie ma zamkniętego charakteru. W ocenie Sądu Najwyższego istnieją usprawiedliwione powody, by przyjmując, że koszt doręczenia komorniczego mieści się w zakresie pojęcia kosztów sądowych. Za takim ujęciem przemawia przede wszystkim odniesienie do tych kosztów w art. 5 ust. 2 u.k.s.s.c. – tj. w przepisie odnoszącym się do wydatków stanowiących jedną z kategorii kosztów sądowych oraz fakt, że katalog wydatków wymienionych w tym przepisie ma charakter otwarty. Można zatem w usprawiedliwiony sposób twierdzić, iż zaliczenie do tego katalogu kosztów doręczenia komorniczego jest zasadne, w szczególności że koszty te zostały wymienione wprost w kolejnym ustępie tego przepisu. Ponadto istnieje ścisłe powiązanie tego rodzaju wydatku, jakim jest koszt doręczenia komorniczego, z działaniem sądu. Należy uwzględnić, że choć bezpośrednio do komornika występuje w tym przypadku strona wnosząca pismo, to jednak działa ona na skutek wydanego przez sąd zarządzenia, którego niewykonanie grozi umorzeniem postępowania. Doręczenie komornicze wynika więc z działań sądu, nie zaś z działań samej strony. Ponadto pojęcie kosztu doręczenia komorniczego nie jest tożsame z pojęciem opłaty komorniczej z ustawy o kosztach komorniczych. Koszt doręczenia ponosi strona, a sposobem jego uiszczenia jest opłata komornicza w określonej wysokości. Wydatki wymienione mogą przy tym być ponoszone w różnych formach i na różne sposoby. Nie istnieje przepis wykluczający

”
W OCENIE SĄDU NAJWYŻSZEGO
ISTNIEJĄ USPRAWIEDLIWIONE
POWODY, BY PRZYJĄĆ, ŻE KOSZT
DORĘCZENIA KOMORNICZEGO
MIEŚCI SIĘ W ZAKRESIE POJĘCIA
KOSZTÓW SĄDOWYCH.

KOSZT DORĘCZENIA PONOSI STRONA, A SPOSOBEM JEGO UISZCZENIA JEST OPŁATA KOMORNICZA W OKREŚLONEJ WYSOKOŚCI.

poniesienie wydatku w formie uregulowania określonej opłaty komorniczej. Zdaniem Sądu Najwyższego, poniesione przez stronę koszty doręczenia komorniczego stanowią koszty sądowe w myśl art. 108¹ k.p.c. W omawianej sytuacji, zdaniem Sądu Najwyższego, charakter prawny kosztów doręczenia komorniczego w trybie art. 139¹ k.p.c. należałoby uznać za co najmniej zbliżony do charakteru prawnego kosztów sądowych, o których mowa w art. 108¹ k.p.c., tożsame byłyby zaś ich cel i funkcja. Gdyby więc uznać, że w sprawie rzeczywiście mamy do czynienia z luką prawną, co jednak zdaniem Sądu Najwyższego nie ma miejsca, do kosztów doręczeń komornicznych dokonywanych w trybie art. 139¹ k.p.c., przepis art. 108¹ k.p.c. byłby stosowany w drodze analogii. Z tego powodu, zdaniem Sądu Najwyższego, poniesienie przez powoda kosztów związanych z doręczeniem za pośrednictwem komornika po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie uzasadnia zasądzenie tych kosztów od pozwanego na podstawie art. 108¹ k.p.c.

Przypisy końcowe

¹ Zajętą nieruchomością pozostawia się w zarządzie dłużnika, do którego stosuje się wówczas przepisy o zarządcy.

- ² Sąd po wysłuchaniu wierzycieli, dłużnika i zarządcy oraz po rozpatrzeniu sprawozdań, a zwłaszcza przedstawionych w nich pozycji rachunkowych, zatwierdza sprawozdania zarządcy albo odmawia ich zatwierdzenia w całości lub w części.
- ³ Wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się, według wyboru składającego, na piśmie albo ustnie do protokołu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wnioski i oświadczenia składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.
- ⁴ Zarządca zajętej nieruchomości obowiązany jest wykonywać czynności potrzebne do prowadzenia prawidłowej gospodarki. Ma on prawo pobierać zamiast dłużnika wszelkie pożytki z nieruchomości, spieniężać je w granicach zwykłego zarządu oraz prowadzić sprawy, które przy wykonywaniu takiego zarządu okażą się potrzebne. W sprawach wynikających z zarządu nieruchomością zarządca może pozywać i być pozywany.
- ⁵ Zarządca, który bez usprawiedliwionej przyczyny nie złożył w oznaczonym terminie przepisane sprawozdania lub nie wykonał innych przez sąd wydanych poleceń, może być skazany na grzywnę.
- ⁶ Powód w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia mu zobowiązania, o którym mowa w § 1, składa do akt potwierdzenie doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca pismo i wskazuje aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie. Po bezskutecznym upływie terminu stosuje się przepis art. 177 § 1 pkt 6.
- ⁷ Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Sąd może jednak rozstrzygnąć jedynie o zasadach poniesienia przez strony kosztów procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu; w tej sytuacji, po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji wydaje postanowienie, w którym dokonuje szczegółowego wyliczenia kosztów obciążających strony.
- ⁸ Roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeśli strona najpóźniej przed zamknięciem rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia nie złoży sądowi spisu kosztów albo nie zgłosi wniosku o przyznanie kosztów według norm przepisanych. Jednakże o kosztach należnych stronie działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzeczownika patentowego sąd orzeka z urzędu.

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Okiem praktyka orzecznika

Wydatki związane z doręczeniami
po zbiegu egzekucji sądowej
i administracyjnej

Koszty postępowania egzekucyjnego
umorzonego z mocy samego prawa
po ogłoszeniu upadłości dłużnika

Fot. Canva bernie_photo

**OPRAC. ANNA
GOŁĘBIOWSKA**
Referendarz sądowy

Wydatki związane z doręczeniami po zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej

Sygn. akt I Co

POSTANOWIENIE

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2021 r. w Tarnobrzegu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela SP – I Urzędu Skarbowego w O. z uczestnictwem dłużnika MM w sprawie egzekucji świadczeń pieniężnych na skutek skargi wierzyciela na czynność

komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym – postanowienie z 9 stycznia 2021 r. w zakresie ustalenia kosztów egzekucyjnych w sprawie Km 2/20

1. zmienia zaskarżone postanowienie w pkt 2 i 3 w ten sposób, że w miejsce kwoty 36,30 zł ustala koszty postępowania na kwotę 24,20 zł (dwadzieścia cztery zł dwadzieścia gr),
2. odstępuje od obciążenia MM kosztami sądowymi.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 9 stycznia 2021 r. komornik sądowy przy SR umorzył postępowanie egzekucyjne toczące się w sprawie Km 2/20 z powodu jego bezskuteczności (art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c.) i rozstrzygnął o kosztach tego postępowania w ten sposób, że ustalił ich wysokość na kwotę 36,30 zł (wydatki) i wezwał wierzyciela do ich zapłaty. Na wydatki, o których mowa, złożyły się koszty doręczeń 6 przesyłek poleconych.

Na powyższe postanowienie skargę w ustawowym terminie wywiódł wierzyciel. W skardze tej domagał się uchylecia zaskarżonej czynności w zakresie ustalenia kosztów egzekucji,

uzasadniając powyższe naruszeniem przez komornika przepisu art. 759² k.p.c. poprzez doręczanie mu korespondencji w sprawie z pominięciem procedury wprowadzonej tym przepisem oraz poprzez brak uzasadnienia dla ustalonych kosztów. W ocenie Skarżącego nie wiadomo, z czego wynika kwota kosztów wskazanych w treści przedmiotowego postanowienia, ich wysokość zatem może podlegać wyłącznie domniemaniom.

W odpowiedzi na skargę komornik wskazał, że nie zasługuje ona na uwzględnienie z tej przyczyny, że w postępowaniu Km 2/20 Naczelnik Urzędu Skarbowego w O. występuje w roli wierzyciela, a nie organu egzekucyjnego, zatem procedura doręczeń przewidziana w przepisie art. 759² k.p.c. nie ma do niego zastosowania.

Referendarz ustalił i zważył, co następuje.

W dniu 29 grudnia 2020 r. do komornika sądowego przy SR wpłynęła adnotacja Urzędu Skarbowego w T. (organ egzekucyjny administracyjny) do tytułów wykonawczych w związku ze zbiegiem egzekucji sądowej i administracyjnej do wynagrodzenia za pracę oraz umów cywilnoprawnych osób osadzonych bądź tymczasowo aresztowanych. Wierzycielem w tej sprawie jest SP – I Urząd Skarbowy w O. Po zarejestrowaniu sprawy, w toku postępowania komornik zawiadomił dłużnika o przekazaniu sprawy egzekucyjnej w związku ze zbiegiem egzekucji, wezwał dłużnika zajętej wierzytelności (Zakład Karny) do realizacji dokonanego wcześniej i zaktualizowanego zajęcia i wezwał Zakład Karny do dokonania doręczenia korespondencji osadzonemu. Ostatecznie, po umorzeniu postępowania komornik doręczył odpis postanowienia kończącego dłużnikowi i trzeciodłużnikowi (jedna przesyłka) oraz I Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w O. (druga przesyłka). Łącznie komornik wystąpił 5 przesyłek poleconych (EPO), przy czym

aktualnie koszt doręczenia takiej przesyłki wynosi 6,05 zł.

Koszty egzekucyjne w niniejszej sprawie zostały naliczone przy uwzględnieniu doręczeń korespondencji dokonywanych drogą pocztową – przesyłki polecone (EPO), albowiem w sprawie niniejszej doręczenie w trybie przepisu art. 759² k.p.c. odbywało się wyłącznie na linii komornik sądowy – naczelnik urzędu skarbowego (organ egzekucyjny). Natomiast I Urząd Skarbowy w O. jako *statio fisci* Skarbu Państwa w sprawie Km 2/20 występował wyłącznie jako wierzyciel. Stąd omawiany przepis art. 759² k.p.c. nie obejmował go zakresem podmiotowym¹. W tych okolicznościach wniesiona skarga na czynność komornika co do zasady nie była usprawiedliwiona. Niemniej jednak w sprawie tej komornik wystąpił tylko 5 przesyłek poleconych (EPO), z czego jedna – zawiadomienie

Fot. Canva olya kobruseva

o wszczęciu egzekucji – na podstawie przepisu art. 6 ust. 8 ustawy o kosztach komorniczych nie może zostać wliczona w katalog wydatków podlegających uwzględnieniu w kosztach egzekucyjnych. Ostatecznie zatem naliczona kwota wydatków podlegała stosownemu obniżeniu przy uwzględnieniu faktu, że komornik dokonywał doręczeń 4 razy, a koszt doręczenia przesyłki poleconej wynosi 6,05 zł.

O kosztach sądowych rozstrzygnięto na podstawie przepisu art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej dłużnika (osadzony w ZK), wobec którego postępowanie egzekucyjne umorzono przez wzgląd na bezskuteczność.

Z tych też przyczyn referendarz sądowy rozstrzygnął jak w sentencji na podstawie powołanych przepisów.

Koszty postępowania egzekucyjnego umorzonego z mocy samego prawa po ogłoszeniu upadłości dłużnika

Sygn. akt I Co

POSTANOWIENIE

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2021 r. w Tarnobrzegu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela X Bank SA w Warszawie z uczestnictwem syndyka masy upadłości dłużnika BB w sprawie egzekucji świadczeń pieniężnych na skutek skargi syndyka masy upadłości osoby fizycznej – dłużnika BB na komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym – posta-

nowienie z 2 maja 2021 r. – oraz na skutek wniosku syndyka masy upadłości o zwolnienie go od opłaty od skargi na czynność komornika

1. zwalnia syndyka masy upadłości BB od opłaty od skargi na czynność komornika w niniejszej sprawie,
2. uchyla pkt 1 i 5 postanowienia z 24 maja 2021 r.,
3. oddala skargę w pozostałym zakresie,
4. odstępuje od obciążenia syndyka kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 24 czerwca 2020 r. KS przy SR stwierdził umorzenie egzekucji ze wszystkich sposobów i z mocy samego prawa z dniem 3 marca 2020 r., rozstrzygnął o kosztach tego postępowania, postanowił zwrócić tytuł wykonawczy wierzycielowi po uprawomocnieniu się tego postanowienia oraz przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 2700,00 zł. Kosztami, o których mowa, komornik w całości obciążył dłużnika BB. Postanowienie to w zakresie samych tylko kosztów postępowania zostało uchylone przez Sąd Rejonowy postanowieniem z 14 września 2020 r. W pozostałej części, a zatem co do umorzenia postępowania, zwrotu tytułu wykonawczego wierzycielowi oraz przyznania kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym postanowienie komornika uprawomocniło się.

Postanowieniem z 24 maja 2021 r. komornik sądowy przy SR ustalił koszty postępowania egzekucyjnego (uprzednio umorzonego z mocy prawa 3 marca 2020 r.) na kwotę 2349,96 zł i w całości obciążył nimi dłużnika oraz rozliczył zaliczkę uiszczoną przez wierzyciela w ten sposób, że pokrył nią wydatki w sprawie do kwoty 1048,03 zł, a w pozostałym zakresie (11,97 zł), jako niewykorzystaną, zwrócił wierzycielowi. O kosztach postępowania komornik

orzekł wtórnie na podstawie przepisu art. 770 k.p.c., zasądzając je wierzycielowi do kwoty 65,64 zł od dłużnika. Dodatkowo komornik raz jeszcze przyznał koszty zastępstwa prawnego na rzecz wierzyciela oraz postanowił zwrócić wierzycielowi tytuł wykonawczy w sprawie.

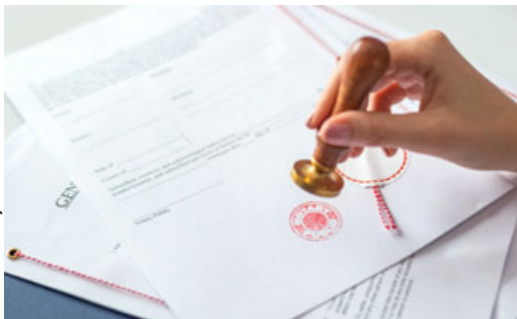
Na powyższe postanowienie skargę wywiódł syndyk masy upadłości dłużnika. Postanowieniu temu zarzucił naruszenie przepisów art. 770 § 1 k.p.c. w zw. z art. 146 ust. 1 i 3 ustawy z 28 lutego 2003 r. prawo upadłościowe i obciążenie dłużnika kosztami egzekucyjnymi po dniu ogłoszenia jego upadłości, przepisów art. 6, 8, 10, 11 ustawy z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych poprzez bezpodstawne obciążenie dłużnika kosztami postępowania egzekucyjnego oraz przepisu art. 146 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe poprzez niestwierdzenie we właściwym orzeczeniu umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy samego prawa w związku z uprawomocnieniem się postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika BB.

Referendarz ustalił i zważył, co następuje.

Postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 3/18 komornika sądowego przy SR zostało wszczęte na skutek wniosku wierzyciela – X Bank SA, zarejestrowanego w repertorium Km 1 czerwca 2018 r. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego

zostało doręczone dłużnikowi BB 12 czerwca 2018 r. Zajęcie świadczeń emerytalno-rentowych z 8 lipca 2018 r. okazało się skuteczne i od 8 sierpnia 2018 r. do 6 lutego 2020 r. regularnie na rachunek komornika wpływały potrącone kwoty świadczenia, które były stosownie rozdysponowane na koszty postępowania oraz należności wynikające z egzekwowanego tytułu wykonawczego. Łącznie ze świadczeń emerytalno-rentowych komornik wyegzekwował kwotę 14 284,08 zł, od czego naliczył opłatę w łącznej wysokości 1133,50 zł (8% na podstawie przepisu art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji). Koszty te były ściągane wraz z egzekwowanym świadczeniem. W koszty postępowania wliczono również opłatę sądową 90,00 zł od wpisów do odpowiednich ksiąg wieczystych wzmianek o wszczęciu egzekucji z nieruchomości (wpis i wykreślenie) oraz wydatki w wysokościach szczegółowo opisanych w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia.

Zgodnie z przepisem art. 146 ust. 1 i 2 ustawy z 28 lutego 2003 r. (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1228 z późn. zm.) Prawo upadłościowe postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości. Postępowanie to umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości [...]. Sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze niewydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Przekładając powyższe na zastany w sprawie stan rzeczy należy stwierdzić, że w sprawie Km 3/18, przed datą ogłoszenia upadłości dłużnika BB (24 lutego 2020 r.), komornik sądowy wyegzekwował środki w łącznej kwocie 14 284,08 zł, co zostało automatycznie wydatkowane na koszty postępowania egzekucyjnego i przeksięgowane

Fot. Canva djedzura

Fot. Canva tarasov_vl

na rachunek wierzyciela. W dacie dokonywania tych operacji finansowych dłużnik nie był postawiony w stan upadłości, zatem środki te zostały rozdysponowane wobec obiektywnie usprawiedliwionych przyczyn na rzecz wierzyciela. Po dacie ogłoszenia upadłości dłużnika środki pieniężne, które wpłynęły do komornika, nie były przelewane wierzycielowi (zgodnie z kartą rozliczeniową zostały zaksięgowane na rachunek techniczny o nazwie mylnik). Z tej też przyczyny w sprawie Km 3/18 komornik nie naruszył przepisu art. 146 ustawy prawo upadłościowe.

Co się natomiast tyczy kosztów postępowania egzekucyjnego, to jest to kwestia autonomiczna, regulowana ustawą z 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych oraz przepisem art. 770 k.p.c. Ustawa prawo upadłościowe nie ingeruje w sferę kosztów postępowania egzekucyjnego przeprowadzonego przed ogłoszeniem upadłości, stanowiąc je-

dynie o skutkach procesowych zazębienia się tych dwóch postępowań. Co za tym idzie, po umorzeniu postępowania egzekucyjnego na skutek prawomocnego ogłoszenia upadłości dłużnika komornik ma obowiązek rozliczenia kosztów przeprowadzonego przez siebie postępowania w zgodzie z zastanym stanem rzeczy. Podstawa prawna takiego rozstrzygnięcia znajduje się w przepisie art. 770 § 1 i 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik zwraca wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty te ściąga się wraz z egzekwowanym świadczeniem. Koszty postępowania egzekucyjnego ustala postanowieniem komornik wraz z ukończeniem postępowania egzekucyjnego, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego. Na koszty, o których mowa, składają się opłaty egzekucyjne i poniesione wydatki (koszty komornicze) oraz inne koszty poniesione przez wierzyciela w toku postępowania,

w tym między innymi koszty jego zastępstwa prawnego. W sprawie Km 3/18 koszty zostały prawidłowo wyliczone i uzasadnione przez komornika – zgodnie z zaleceniami SR z 14 września 2020 r.

Wynagrodzenie pełnomocnika wierzyiciela zostało mu przyznane postanowieniem KS z 24 czerwca 2020 r. i w tym zakresie nie zostało uchylone przez Sąd w związku ze złożoną skargą na czynność komornika. Stąd powtórne przyznanie tych kosztów było zbędne, tak samo jak powtórne rozstrzygnięcie o zwrocie wierzytelności tytułu wykonawczego. Z tej też przyczyny postanowienie komornika sądowego z 24 maja 2021 r., będące powieleniem orzeczenia już wydanego, należało uchylić (pkt 2 postanowienia).

Nie jest słuszny argument podniesiony przez skarżącego, jakoby brak było w zaskarżonym postanowieniu stwierdzenia o umorzeniu z mocy prawa postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 3/18. Postanowienie to zapadło już wcześniej i stanowi pkt 1 postanowienia komornika sądowego z 24 czerwca 2020 r. – aktualnie jest prawomocne. Brak jest podstaw ku temu, iżby procesowo powielać to rozstrzygnięcie. Warto przy tym zaznaczyć, że umorzenie postępowania egzekucyjnego jako konsekwencja uprawomocnienia się postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika ma walor deklaracyjny i stwierdza jedynie zaistniały stan rzeczy. Wydanie w tym przedmiocie postanowienia przez organ egzekucyjny zasadniczo jest zatem niezbędne. Niemniej przyjmuje się, że o ile zostaje ono wydane, to ma charakter deklaracyjny².

Z powyższych przyczyn i w omawianych ramach skarga co do pkt 2, 3 i 4 postanowienia komornika nie miała usprawiedliwionych podstaw, stąd rozstrzygnięto jak w sentencji (pkt 3 postanowienia).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zostało wydane na podstawie przepisu art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych

”
UMORZENIE POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO
JAKO KONSEKWENCJA
UPRAWOMOCNIENIA SIĘ
POSTANOWIENIA O OGŁOSZENIU
UPADŁOŚCI DŁUŻNIKA MA WALOR
DEKLARACYJNY I STWIERDZA
JEDYNIEM ZAISTNIAŁY STAN
RZECZY. WYDANIE W TYM
PRZEDMIOCIE POSTANOWIENIA
PRZEZ ORGAN EGZEKUCYJNY
ZASADNICZO JEST ZATEM
NIEZBĘDNE. NIEMNIEM
PRZYJMUJE SIĘ, ŻE O ILE
ZOSTAJE ONO WYDANE, TO MA
CHARAKTER DEKLARACYJNY.

w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 755) z uwzględnieniem sytuacji finansowej syndyka masy upadłości, który uzyskuje do masy jedynie nieznaczne środki będące częścią świadczeń emerytalnych dłużnika. Okoliczności te były również podstawą do jego zwolnienia od opłaty od skargi na czynność komornika.

Przypisy końcowe

¹ Por. M. Uliasz, *Doręczenia dokonywane drogą elektroniczną w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, „Prawo Mediów Elektronicznych” 2017/1, s. 22 i nast.; K. Flaga-Gieruszyńska, *Elektronizacja doręczeń i zawiadomień w sądowym postępowaniu egzekucyjnym*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego” 2017/8.

² Tak też: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 29 listopada 2013 r., VI ACa 1354/12.

„Czuję pełną mobilizację do pracy, której ogrom przed nami” –

rozmowa z Prezesem KRK Sławomirem Szynalikiem

Przede wszystkim gratuluję wyboru na stanowisko Prezesa. Nie ma Pan tremy?

Dziękuję bardzo. Nie odczuwam tremy, a raczej odpowiedzialność związaną z zaufaniem, jakim zostałem obdarzony przez koleżanki i kolegów z Krajowej Rady Komorniczej, którzy powierzyli mi funkcję Prezesa. Czuję też pełną mobilizację do pracy, której ogrom przed nami.

Podobno jest Pan triathlonistą. Nie boi się Pan, że Pańska kariera sportowa ucierpi na skutek objęcia przez Pana nowej funkcji?

Zgadza się, jestem triathlonistą. Sport jest moją wieloletnią pasją, która napędza mnie do działania i pozwala się oderwać od codziennych obowiązków. Łączący w sobie kilka dyscyplin sportowych triathlon jest bardzo wymagający. Rygor związany z treningami pozwala wyrobić w sobie pewne nawyki organizacyjne, które pomocne są również w codziennym życiu. Aktywne uprawianie sportu motywuje mnie do pracy i wykonywania

obowiązków samorządowych. Mimo że obecnie dużo więcej czasu poświęcam na pracę na rzecz samorządu, nie jest dla mnie całkowita nowość. Przez ostatnie lata pełniłem funkcję Przewodniczącego Rady Izby Komorniczej w Krakowie, a następnie Wiceprezesa Krajowej Rady Komorniczej i z powodzeniem łączyłem pracę z pasją sportową. I tak jest w dalszym ciągu. W tym roku, w okresie wakacyjnym, również planuję start w dużych zawodach.

Zanim przejdziemy do spraw bieżących, chciałabym cofnąć się trochę w czasie. Proszę powiedzieć, jak Pan trafił do zawodu komornika sądowego.

Była to klasyczna droga. Najpierw pracowałem w kancelarii komorniczej w Myślenicach, a następnie rozpocząłem praktykę komorniczą – to ówczesny odpowiednik aplikacji komorniczej – i zdałem egzamin komorniczy. W kolejnych latach pracowałem jako asesor komorniczy, kończąc równocześnie aplikację i zdając egzamin radcowski.

Czy w związku z posiadanym doświadczeniem czuje się Pan dobrze przygotowany do sprawowania funkcji Prezesa?

Pełnienie funkcji Wiceprezesa KRK pozwoliło mi na dokładne poznanie pracy samorządowej na szczeblu krajowym, co zdecydowanie ułatwia mi pełnienie powierzonej mi funkcji. Proszę również pamiętać, że moment, w którym objąłem stanowisko Wiceprezesa KRK, zbiegł się z wybuchem pandemii. Wiązało się to z podejmowaniem wielu nowych wyzwań i pracy samorządowej w nieznanych wcześniej warunkach. Decyzje na szczeblu krajowym często musiały być podejmowane szybko i sprawnie, gdyż były one kluczowe dla pracy komorników. To był też czas nawiązywania dobrych relacji zewnętrznych

DZIĘKI DOTYCHCZASOWYM DOŚWIADCZENIOM SAMORZĄDOWYM, RÓWNIEŻ NA SZCZEBLU LOKALNYM, POZNAŁEM DOBRZE NASZE MOCNE STRONY I SŁABOŚCI. MAM PLAN, JAK WYKORZYSTAĆ NASZE ATUTY, I WIEM TEŻ, NAD CZYM MUSIMY PRACOWAĆ.

z osobami, z którymi KRK pracuje niemal na co dzień. Kontakty i przyjazna atmosfera ułatwiają współpracę.

Dzięki dotychczasowym doświadczeniom samorządowym, również na szczeblu lokalnym, poznałem dobrze nasze mocne strony i słabości. Mam plan, jak wykorzystać atuty, i wiem też, nad czym musimy pracować. Jestem przekonany o tym, że nie możemy siedzieć z założonymi rękami i czekać na to, co przyniosą nam zmiany przepisów czy sytuacja na rynku. Musimy być aktywni, inicjować korzystne dla nas zmiany i przekonywać do naszych pomysłów Ministerstwo Sprawiedliwości. W tych sprawach kluczowe będą mocne argumenty, ale i atmosfera, w jakiej przeprowadzone zostaną rozmowy. Niestety rok wyborczy znacząco utrudnia zmiany legislacyjne.

Jakie są najpoważniejsze wyzwania stojące przed samorządem komorniczym?

Uważam, że w obecnej kadencji mamy przed sobą kilka poważnych wyzwań. Największym jest informatyzacja postępowania egzekucyjnego i wprowadzenie akt elektronicznych.

O EGZEKUCJĘ Z MINIMALNEGO WYNAGRODZENIA ZABIEGAMY JUŻ OD WIELU LAT. PRZYGOTOWANY PROJEKT, KTÓRY ZYSKAŁ POPARCIE RZĄDU, ZOSTAŁ ZABLOKOWANY PRZEZ KOMISJĘ SEJMOWĄ. BĘDIEMY PODEJMOWAĆ WSZELKIE MOŻLIWE DZIAŁANIA, BY ODBLOKOWAĆ PROJEKT I PRZYWRÓCIĆ GO DO PRAC PARLAMENTARNYCH.

Czy całkowita elektronizacja postępowania egzekucyjnego jest, Pana zdaniem, możliwa?

W przyszłości zdecydowanie tak. Jednak musimy pamiętać, że będzie to proces, a nie rewolucja. Chcemy stopniowo odchodzić od papieru i skupić się na całkowitym elektronicznym postępowaniu egzekucyjnym. Rozpoczęliśmy już prace, a rozmowy z Ministerstwem Sprawiedliwości są w zaawansowanym stadium. Zrealizowanie planu informatyzacji i przejścia na akta elektroniczne przyniesie komornikom oszczędności rzędu kilku tysięcy złotych miesięcznie. Jednocześnie pozwoli na dostarczenie najnowszego pod względem technologicznym i funkcjonalnym oprogramowania do obsługi kancelarii. Wierzyciele, dłużnicy, sądy – wszyscy skorzystają na tych zmianach. Prowadzenie akt w formie elektronicznej pozwoliłoby na natychmiastowy dostęp do nich w dowolnym miejscu i czasie. Wszyscy posiadający

uprawnienie do zapoznania się z ich treścią mogliby to zrobić od ręki. Działałoby to tak, jak dostęp do swojego e-maila z telefonu.

Jednocześnie zmiany, o których mówimy, pozwoliłyby nie tylko na oszczędności na materiałach eksploatacyjnych takich jak tonery i drukarki. Wpłynęłyby na zmniejszenie rachunków za energię elektryczną. W znacznym stopniu ograniczyłyby zużycie papieru. Pozwoliłyby oszczędzić czas i znacząco wpłynęłyby na szybkość postępowań. Nie byłoby konieczności tradycyjnego przesyłania akt do sądu i czekania na ich zwrot. Sędzia mógłby przejrzeć akta w momencie dla niego dogodnym, a niezależnie od tego akta byłyby jednocześnie dostępne dla stron postępowania.

Wprowadzenie akt elektronicznych to też zmiany w zakresie archiwizacji. Dzisiaj w archiwach w specjalnych warunkach przechowujemy kilometry akt z zakończonych postępowań. To wszystko generuje olbrzymie koszty. Specjalna procedura reguluje wypożyczanie akt z archiwum, co znowu generuje koszty. Archiwizacja akt w postaci cyfrowej to skok w przyszłość.

Wróćmy do pytania o wyzwania. Powiedział Pan, że jest ich kilka. Mógłby Pan wskazać pozostałe obszary?

Oczywiście. Po pierwsze – możliwość prowadzenia egzekucji z minimalnego wynagrodzenia za pracę. Po drugie – waloryzacja opłat komorniczych. Po trzecie – zmiana postrzegania zawodu komornika przez społeczeństwo.

O egzekucję z minimalnego wynagrodzenia zabiegamy już od wielu lat. Przygotowany projekt, który zyskał poparcie rządu, został zablokowany przez komisję sejmową. Będziemy podejmować wszelkie możliwe działania, by odblokować projekt i przywrócić go do prac parlamentarnych. W tym roku mamy dwie podwyżki płacy minimalnej. Jedna już

weszła w życie, a druga jeszcze przed nami. Za każdą podwyżką kryją się konsekwencje dla społeczeństwa. Podniesienie płacy minimalnej to jednocześnie wyłączenie spod egzekucji osób zarabiających to wynagrodzenie. Wykluczenie ekonomiczne z każdą podwyżką dotyka większej części społeczeństwa. Uniemożliwia się tym osobom skorzystanie z kredytów i pożyczek oferowanych przez banki. Skoro nie można prowadzić egzekucji z minimalnego wynagrodzenia, banki nie mają możliwości zabezpieczenia spłaty kredytów. Taka osoba jest więc zmuszona pójść po tak zwaną chwilówkę. Chwilówki są oprocentowane bardzo niekorzystnie, wypadają dużo gorzej niż pożyczki bankowe. Jeżeli udałoby się wprowadzić w życie poparty przez rząd projekt, umożliwiłoby to osobom zarabiającym minimalne wynagrodzenie korzystanie z pożyczek w bankach na warunkach dzisiaj dla nich nieosiągalnych.

Wszyscy się zmagamy z wciąż rosnącą inflacją, a za tym idzie – z coraz wyższymi kosztami życia oraz utrzymania swoich miejsc pracy. Proszę pamiętać, że mimo, iż komornik pełni rolę funkcjonariusza publicznego, nie jest w żaden sposób wspomagany finansowo przez państwo. A koszty utrzymania kancelarii idą w górę. Z uwagi na to, że od 2019 r. opłaty egzekucyjne są na tym samym poziomie, nieproporcjonalnym do obecnych kosztów, będziemy jako Krajowa Rada Komornicza podejmować działania zmierzające do ich waloryzacji.

Priorytetem jest również, i jest to niezwykle trudne zadanie, zmiana postrzegania zawodu komornika przez społeczeństwo. Funkcjonujący od lat stereotyp nijak się ma do rzeczywistości. Komornik to dzisiaj dobrze wykształcony prawnik: osoba, która ukończyła studia prawnicze, odbyła aplikację, zdała trudny egzamin państwowy oraz nabyła doświadczenie jako asesor komorniczy. Będziemy podejmowali działania, które pokażą społeczeństwu, że komornicy sądowi są wy-

specjalizowanymi prawnikami i nie różnią się od radców, adwokatów czy sędziów.

W wywiadzie dla „Rzeczpospolitej” mówił Pan, że regulacja wymuszająca na asesorze otwarcie własnej kancelarii jest chybiona. Zwłaszcza gdy się weźmie pod uwagę systematyczny spadek liczby nowych spraw w kancelariach. Czy KRK podejmuje w tej sprawie jakieś działania?

To prawda, obecne regulacje prawne wymuszają na asesorach otwarcie kancelarii. Nie każdy z asesorów czuje się na siłach podjąć

take wyzwanie. Dotyczy to zarówno uwarunkowań osobistych, jak i możliwości finansowych. Podejmujemy szereg działań, które będą prezentowane w rozmowach z Ministerstwem Sprawiedliwości. Będziemy dążyć do zmiany obowiązujących przepisów. W przypadku tego problemu należy zmienić optykę i spojrzeć na problem szerzej. Nie każdy asesor ma możliwości, aby otworzyć swoją kancelarię. Jednak z drugiej strony jest znakomicie wykształconym specjalistą w dziedzinie egzekucji sądowej i bardzo cennym dla każdej kancelarii pracownikiem. Obecna regulacja wymusza otwarcie kancelarii lub utratę wszelkich uprawnień. Obowiązujące przepisy zniechęcają adeptów prawa do wyboru aplikacji komorniczej jako początku swojej przyszłej drogi zawodowej.

”
OBECNA REGULACJA WYMUSZA
OTWARCIE KANCELARII
LUB UTRATĘ WSZELKICH
UPRAWNIENI. OBOWIĄZUJĄCE
PRZEPISY ZNIECHĘCAJĄ
ADEPTÓW PRAWA DO WYBORU
APLIKACJI KOMORNICZEJ JAKO
POCZĄTKU SWOJEJ PRZYSZŁEJ
DROGI ZAWODOWEJ.

Po koniec zeszłego roku w Łukowie doszło do wydarzenia bezprecedensowego i mroźnego krew w żyłach. Jak od tego czasu zmieniły się nastroje w środowisku?

Tak, 18 listopada 2022 r. w Łukowie zmarła nasza Koleżanka, która została brutalnie

zamordowana w kancelarii, gdzie wypełniała obowiązki komornika sądowego. Napastnik był przypadkową osobą w żaden sposób niezwiązaną z kancelarią, nie był stroną postępowania egzekucyjnego. Ta dramatyczna sytuacja wstrząsnęła całym środowiskiem. Wiemy, że musimy wypracować rozwiązania, które będą nas chronić i pomogą bezpiecznie wykonywać nam nasze obowiązki. Utworzyliśmy specjalny adres e-mail: zgloshejt@komornik.pl i na niego komornicy przesyłają zgłoszenia dotyczące agresji czy gróźb w związku z wykonywaną pracą. Po zarejestrowaniu i przeanalizowaniu, zgłoszenia są przesyłane do Ministerstwa Sprawiedliwości, gdzie zajmuje się nimi specjalnie oddelegowany do tego zadania prokurator. Będziemy kontynuowali te działania i stanowczo przeciwstawiali się agresji, której doświadczamy z uwagą na nasz zawód. Musimy wpracować takie zmiany w prawie i w świadomości społeczeństwa, które pozwolą nam czuć się bezpiecznie. Myślę, że jednym z elementów tych działań jest to, o czym wspomniałem wcześniej, czyli zmiana postrzegania zawodu komornika.

Krótko po tragedii w Łukowie, 20 lutego 2023 r., odbyła się, współorganizowana przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, konferencja „Prawno-psychologiczne oraz techniczne aspekty ochrony komorników sądowych i kancelarii komorniczych”. Jak Pan ocenia to wydarzenie?

Cieszę się, że pierwsze szkolenie z tego cyklu odbyło się w Krakowie w siedzibie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Spotkało się ono z bardzo dobrym odbiorem ze strony komorników i asesorów. Doświadczeni wykładowcy przekazali wiele cennych informacji na temat bezpieczeństwa. Pokazano nam na przykład, że czasami

nawet niewielkie przemeblowanie w kancelarii może pozytywnie wpłynąć na nasze bezpieczeństwo.

Część zajęć miała formę wykładów, a część warsztatów. Organizacja wydarzenia pozwalała na zadawanie pytań na bieżąco podczas obu części. Sala była pełna do samego końca mimo późnych godzin zakończenia zajęć, a uczestnicy wychodzili uśmiechnięci. Wszyscy jednogłośnie stwierdzili, że potrzebujemy więcej tego typu szkoleń.

Dlatego uważam, że pomysł, aby podobne szkolenia odbyły się we wszystkich izbach, jest jak najbardziej trafiony. Uczestnicy szkolenia w Krakowie zdążyli już opowiedzieć o doświadczeniach swoim koleżankom i kolegom, dlatego spływa do nas dużo pytań o to, kiedy odbędzie się następne wydarzenie z tego cyklu. Jesteśmy w stałym kontakcie z Ministerstwem Sprawiedliwości, które było inicjatorem lutowego szkolenia, i mogę potwierdzić, że kolejne jest w planach. A wnioski wyciągnięte z tych szkoleń będą podstawą do dyskusji nad potrzebnymi zmianami w przepisach.

Samorząd komorniczy już od dłuższego czasu prowadzi działania na rzecz poprawy wizerunku komornika. Czy są pomysły na nowe inicjatywy?

W tym zakresie ściśle współpracuję z biurem prasowym KRK. Obecny rok jest rokiem jubileuszu 25-lecia samorządu komorniczego. To dobra okazja, żeby pokazać, jak zmienił się nasz zawód i sposób jego wykonywania. Komornik dzisiaj to znakomicie wykształcony i wykwalifikowany prawnik, a nie zawsze tak było. W biurze prasowym trwają obecnie prace nad planem akcji, która pozwoliłaby przybliżyć szerszemu odbiorcy sylwetkę współczesnego komornika sądowego.

Aktywnie uczestniczymy na forum Ogólnopolskiego Porozumienia Zawodów Zaufa-

JESTEŚMY W STAŁYM KONTAKCIE Z MINISTERSTWEM SPRAWIEDLIWOŚCI, KTÓRE BYŁO INICJATOREM LUTOWEGO SZKOLENIA I MOGĘ POTWIERDZIĆ, ŻE KOLEJNE JEST W PLANACH. A WNIOSKI WYCIĄGNIĘTE Z TYCH SZKOLEŃ BĘDĄ PODSTAWĄ DO DYSKUSJI NAD POTRZEBNYMI ZMIANAMI W PRZEPISACH.

nia Publicznego. Niektóre z izb angażują się w działania regionalnych porozumień Zawodów Zaufania Publicznego. W tym roku planujemy wspólną organizację tygodnia zawodów zaufania publicznego. Wybrzmí wówczas, kim jesteśmy i co robimy. Wydarzenie zostanie zwieńczone piknikiem rodzinnym, na który już dzisiaj zapraszam. Finał zaplanowany jest na 16 września 2023 r. w Warszawie.

Czy KRK będzie kontynuować współpracę z UIHJ?

Tak, traktujemy naszą przynależność do UIHJ bardzo poważnie. Angażujemy się w organizowane wydarzenia, bierzemy udział w panelach dyskusyjnych. Na czerwową Radę Stałą UIHJ oddelegowaliśmy dwóch członków KRK. Jestem przekonany, że po ich powrocie na łamach „Nowej Curyndy” znajdzie się obszernie sprawozdanie.

Rozmawiała Magdalena Kirska-Okuniewska

Już w sklepie Currenda!

www.sklep.currenda.pl

Zasada dyspozycyjności stron postępowania egzekucyjnego

Joanna Szachta

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

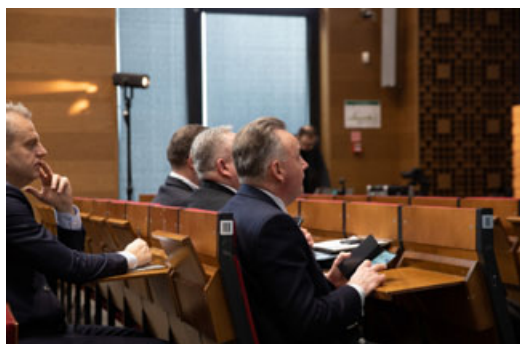
www.czytelnia.currenda.pl

Bezpieczeństwo komorników sądowych

20 lutego 2023 r. w siedzibie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie odbyła się konferencja „Prawno-psychologiczne oraz techniczne aspekty ochrony komorników sądowych i kancelarii komorniczych”.

Zdjęcia: Aga Rzymek

Organizatorami wydarzenia były: Ministerstwo Sprawiedliwości, Dział Szkoleń Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej.

W roli prelegentów wystąpili:

- Henryka Bednorz-Godyń – komornik sądowy, Przewodnicząca Rady Izby Komorniczej w Krakowie,
- Krzysztof Balcer – podinspektor Policji, negocjator policyjny,

- Tomasz Korczyński – major Służby Więziennej, psycholog,
- Andrzej Kruczyński – pułkownik, szef Centrum Szkoleń AT,
- dr Paweł Pajorski – wykładowca Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego w Krakowie,
- Agnieszka Pędzisz – komisarz Policji, negocjatorka policyjna,
- Jacek Sobek – specjalista z zakresu psychologii społecznej i rozwiązywania sytuacji kryzysowych,
- Przemysław Staniszewski – suicydolog, ekspert Biura ds. Zapobiegania Zachowaniom Samobójczym w Instytucie Psychiatrii i Neurologii Uniwersytetu Medycznego w Warszawie,
- prof. dr hab. Andrzej Marciniak – Kierownik Katedry Postępowania Cywilnego II, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, Przewodniczący Rady Naukowej Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy Krajowej Radzie Komorniczej.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonali: Prezes Krajowej Rady Komorniczej Sławomir Szyналиk, Wiceminister Sprawiedliwości dr hab. Marcin Warchoł oraz Zastępca Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury sędzia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu Robert Pelewicz.

W pierwszej części omówiono zagadnienia związane z prawnym statusem komornika sądowego. Prelegentami tej części byli Henryka Bednorz-Godyń oraz prof. dr hab. Andrzej Marciniak, a moderatorem – dr Rafał Reiwer.

Następny blok poświęcono warsztatom zatytułowanym „Psychologiczne aspekty zapobiegania agresji”. Uczestników podzielono na cztery grupy. W pierwszej zajęcia poprowadzili Krzysztof Balcer i Przemysław Staniszewski, w drugiej – Agnieszka Pędzisz, w trzeciej – Jacek Sobek, a w czwartej – Tomasz Korczyński.

Ostatnia część konferencji poświęcona została ochronie kancelarii komorniczej.

Prelegenci Paweł Pajorski i Andrzej Kruczyński opowiadali o systemach zabezpieczeń technicznych, urządzeniach elektronicznych i mechanicznych oraz ochronie fizycznej stałej i doraźnej.

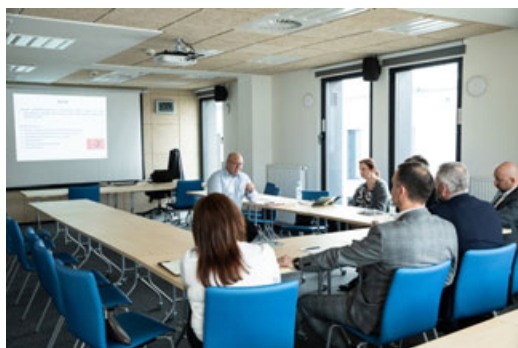
Wydarzenie zamknął prof. dr hab. Andrzej Marciniak, dziękując wszystkim za aktywny udział.

Warto dodać, że lutowa konferencja była pierwszą z cyklu wydarzeń poświęconych bezpieczeństwu w kancelariach komorniczych.

Zapraszamy do zapoznania się z fotorelacją z konferencji „Prawno-psychologiczne oraz techniczne aspekty ochrony komorników sądowych i kancelarii komorniczych”.

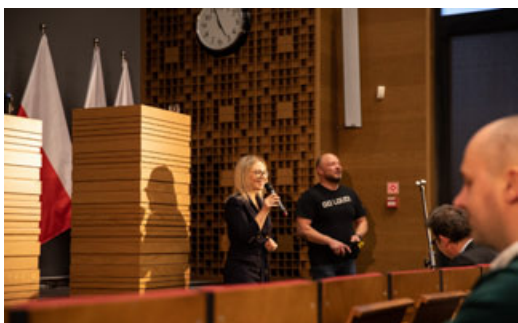
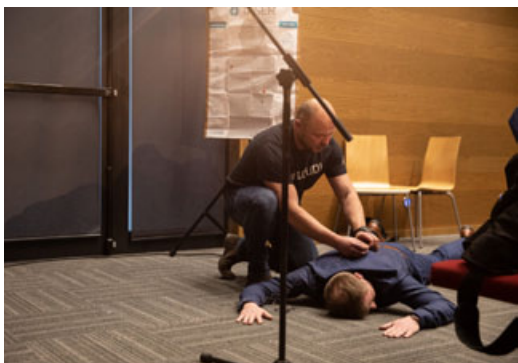

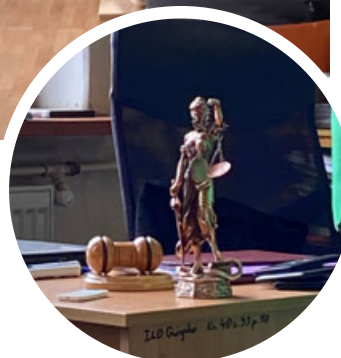

Przyszłość należy do młodzieży. Misja: egzekucja

Można powiedzieć, że ciekawość to pierwszy stopień do wiedzy. Dzięki niej poznajemy świat, zadajemy pytania, eksperymentujemy. Prawdziwa nauka, której efektem końcowym jest wiedza i umiejętności, pochodzi właśnie z tej ciekawości.

KAROLINA TRYKACZ-WNUK

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olsztynie

Idąc za klasykiem – *Scio me nihil scire*¹. W mojej głowie narodziła się myśl, że może dobrze by było wyjść do młodych ludzi z inicjatywą, która wzbudziłaby w nich ciekawość dotyczącą zawodu komornika sądowego. Że warto zainwestować czas i energię w kontakt

z nastolatkami, którzy na swojej drodze życiowej pewnie nie spotkali jeszcze komornika i którzy wiedzę o jego profesji czerpią wyłącznie z serwisów informacyjnych czy filmów. Że wśród młodzieży kreowanie prawdziwego wizerunku komornika jest możliwe, bo są oni pozbawieni uprzedzeń. Że nareszcie wybrzmi dobitnie: „Komornik nie zabiera, komornik oddaje”.

Wybrałam młodzież ze szkół ponadpodstawowych ukierunkowaną profilowo humanistycznie, która – przynajmniej z założenia –

swoją przyszłą drogę zawodową wiąże z zawodami prawniczymi. Spotkałam się z uczniami IV Liceum Ogólnokształcącego w Olsztynie, X Liceum Ogólnokształcącego w Olsztynie oraz I Liceum Ogólnokształcącego w Giżycku.

Rozpoczęłam cykl spotkań. Początkowo odbywały się one w klasach. Ostatecznie, we współpracy z moim sądem oraz z sędziami nadzorującymi egzekucję z nieruchomości, zaprosiłam część młodzieży na licytację z nieruchomości. Cel był cały czas ten sam – rozbudzić ciekawość.

Na zajęciach lekcyjnych było o komorniku wszystko, co ciekawe. Zaczęłam od rysu historycznego, od rzymskiego *partes secanto*, zgodnie z którym kilku wierzycieli dłużnika mogło podzielić się jego ciałem na wypadek jego niewypłacalności. Wskazałam,

że humanizacja życia społecznego spowodowała, że aktualnie egzekucja skupia się nie na osobie dłużnika, a na jego majątku. Omówiłam egzekucję pod zaborem rosyjskim, austriackim i pruskim, ze wskazaniem rozwiązań, jakie zostały przejęte w dzisiejszych przepisach. Opowiedziałam o tym, że organem egzekucyjnym są komornicy, że wierzyciel ma możliwość wyboru komornika, że nadzór nad działalnością komorników sprawuje sąd. Wskazałam pierwsze kodyfikacje dotyczące egzekucji i szczegółowo omówiłam aktualnie obowiązujące.

Opisałam etapy kształcenia zawodowego komornika: od aplikacji do asesury, omówiłam czas ich trwania, koszty z nimi związane, limit przyjęć, egzamin konkursowy i egzamin komorniczy. Wydrukowałam na zajęcia arkusze z egzaminów konkursowych i egzaminów komorniczych z poprzednich lat. Omówiliśmy uprawnienia aplikanta i asesora. Pokazałam atrybuty, które wykorzystuję w swojej pracy.

Tylko w pigułce – bo na więcej nie pozwolił czas – omówiłam czynności komornika. Uczniowie mieli możliwość zapoznania się z tytułami wykonawczymi stanowiącymi podstawę wszczęcia postępowań u ko-

komornika. Zrozumieli, że orzeczenia sądowe mogłyby być niewykonywalne, gdyby nie komornik. Usłyszeli, jak jego pomoc jest nieoceniona w egzekucji zaległych alimentów, niewypłaconych wynagrodzeń czy eksmisji za stosowanie przemocy w rodzinie. Młotek licytacyjny i znaki zajęcia wzbudziły ogromne poruszenie.

Pytań było sporo, bo zarówno aplikacja komornicza, jak i prowadzone postępowanie egzekucyjne wzbudziły zainteresowanie. Młodzież zrozumiała, że trzeba posiadać ogromną wiedzę i odpowiednie predyspozycje, chcąc wykonywać ten zawód.

Udział w licytacjach nieruchomości ugruntował to przekonanie. W oczach młodzieży komornik zaczął jawić się jako przedstawiciel wartościowego zawodu prawniczego.

Wiem, że już wiedzą... Pora na następnych adeptów.

”
OPowiedziałam o tym, że
ORGANEM EGZEKUCYJNYM SĄ
KOMORNICY, ŻE WIERZYCIEL
MA MOŻLIWOŚĆ WYBORU
KOMORNIKA, ŻE NADZÓR NAD
DZIAŁALNOŚCIĄ KOMORNIKÓW
SPRAWUJE SĄD. WSKAZAŁAM
PIERWSZE KODYFIKACJE
DOTYCZĄCE EGZEKUCJI
I SZCZEGÓŁOWO OMÓWIŁAM
AKTUALNIE OBOWIĄZUJĄCE.

Przypisy końcowe

¹ Łac. Wiem, że nic nie wiem (Sokrates).

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

Egzekucja sądowa z wynagrodzenia za pracę

Grzegorz Kamiński

PRACTICA

 CURRENDA

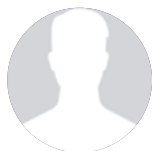
DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Służba nie drużba, czyli jeden dzień z życia komornika T. Wojciechowicza¹

Tragikomedia komornicza sposobem antropologicznym wyłożona

TOMASZ CHOJNACKI
Komornik Sądowy przy Sądzie
Rejonowym w Obornikach

Występują

w rolach głównych:

Adam, Ania, Grzegorz, Kinga, Olga, Sylwia, Zuza i T. Wojciechowicz

chór:

Naczelnik US, Prezes ZUS, Prezes SR, Em-Dżej – Prezes IK, zastęp okrutnych księgowych pracujących dla: biura rachunkowego, dostawcy papieru, spinaczy, kleju i innych niezbędnych rzeczy biurowych, Currendy, dostawcy internetu, telefonów, kawy, firmy leasingującej samochód Izera i wyposażenie biura, firmy serwisującej sprzęt biurowy, właściciela

budynku, w którym mieści się kancelaria, firmy dostarczającej prąd, wodę i ciepło, żona z trojgiem dzieci (jedno na rękach). Za nimi rzesza wierzycieli i dłużników wraz z reprezentującymi ich adwokatami i radcami.

Trzech mędrców – postacie fikcyjne, literackie²:

1. Szeryf z Cipcipburga, który wskoczył do tej tragikomedii prosto z filmu *Strzały znikąd*,
2. dr A'Talent, którego samozadowolenie jest odwrotnie proporcjonalne do zasług,
3. Jakiś Patrycjusz, znany mięsożerca, *arbiter elegantiarum*, który swą elokwencję potrafi zademonstrować nie tylko w ojczystym języku

Nad wszystkimi unosi się duch ojca T.

Akcja tragikomedii toczy się w wymagowanym kraju, w którym władzę sprawują postacie z bajek i wierszy. Mamy tam niezłomnego Stefka Burczymuchę, Pinokia – choć

w ograniczonym zakresie, bo bez empatii oryginału, Szeryfa Cipcipburga i wielu, wielu innych. Pieczę nad wszystkim sprawuję Jego Ekscelencja Sam Potężny Archikrator. Kultura w tym państwie jest na takim poziomie, że bal w operze jest codziennością. W kraju tym cuda dokonują się w wielu dziedzinach, między innymi w ekonomii. Przykładowo różnica między przychodem i dochodem przestała być istotna, ponieważ wydatki i koszty w cudowny sposób znikają.

Mniej więcej w tym samym czasie w Polsce, ustawodawca, jak sądzę inspirowany tymi niesamowitymi wydarzeniami, uchwalił nową ustawę o komornikach sądowych i ustawę o kosztach egzekucyjnych.

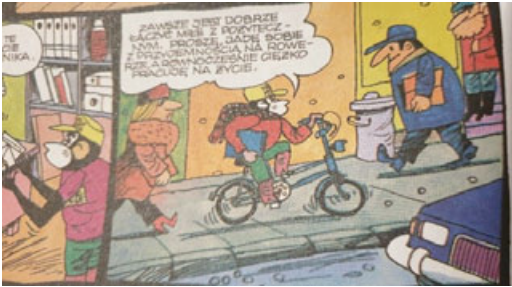
Ustawa miała m.in. na celu uprzątnięcie bałaganu po poprzedniej, która spowodowała powstanie tzw. hurtowni egzekucyjnych w Łodzi i Warszawie. Zjawisko hurtowni polegało na składaniu przez masowych wierzycieli wniosków w jednej wybranej kancelarii, czego skutkiem było powstanie kilku kancelarii, które prowadziły nawet kilkaset tysięcy spraw Km. Takie zjawisko powodowało, jak się wydaje, ograniczenie jednego z podstawowych praw człowieka – prawa do sądu. Zdarza się bowiem, że dłużnik, szczególnie biedniejszy i niewykształcony, potrzebuje z różnych powodów kontaktu z komornikiem. Niestety w okresie obowiązywania poprzedniej ustawy trudno było sobie wyobrazić, żeby niezamożna rolniczka emerytka z Tłukaw k. Ryczywołu udała się do komornika w Warszawie poprosić choćby o zezwolenie na wypłatę z konta bankowego środków, które nie podlegają egzekucji. Trzeba jednak pamiętać, że poprzednie zmiany wprowadzono z inicjatywy Ministerstwa Sprawiedliwości, które działało w tym samym „składzie osobowym” jak obecne. W związku z tym, mimo krytycznych uwag, nie można z pewnością zarzucić twórcom braku dobrej woli i umiejętności merytorycznych. Po prostu wprowadzenie poprzednich, tak krytykowanych regulacji nie było

skoordynowane z działaniem rządu w zakresie transportu publicznego. Ten brak zgrania działań wystąpił prawdopodobnie z powodu sabotażu, którego dopuszczały się samorządy. Już niedługo, po powstaniu Centralnego Portu Komunikacyjnego, który swoimi gwiazdzistymi ramionami obejmie całą Polskę, w połączeniu z występującym już, zgodnie z zapowiedziami rządu, renesansem publicznego transportu na prowincji, należałoby, w mojej opinii, powrócić do poprzednich regulacji. Wyprzedziły one, jak zresztą często dzieje się z czymś genialnym, swój czas, a fakt, że rozwój hurtowni komorniczych wystąpił w Łodzi i w Warszawie w sposób ostateczny powinien zamknąć usta niedowiarkom i krytykom koncepcji CPK.

Tymczasem jednak w nowej ustawie dokonano kolejnych rewolucyjnych zmian, kierując się, jak się zdaje, sukcesami bajkowego kraju, o którym mowa powyżej.

Otóż zgodnie z art. 1 ustawy, komornik pełni obecnie **służbę**. Jak szczerze wyjaśnia w komentarzu twórca ustawy, jest to „nieznane dotąd pojęcie o znaczeniu kluczowym” i polegać ma na „służbie państwu i obywatelom”. Służba ta ma być finansowana jednak ze środków komornika. Wprawdzie opłaty egzekucyjne zostały znacjonalizowane i zgodnie z art. 149 ustawy stanowią obecnie „niepodatkową należność budżetową o charakterze publicznoprawnym”, to jednak ustawodawca nie pozostawił komorników zupełnie bez dochodu. Otóż zgodnie z art. 150 ustawy komornikowi za pełnioną służbę przysługuje wynagrodzenie prowizyjne, proporcjonalne do wysokości uzyskanych opłat egzekucyjnych: 99% do 500 tys. zł, 95% od 500 tys. do 1 mln zł, 80% od 1 mln do 1,5 mln zł, 70% od 1,5 mln do 2 mln zł i 60% od nadwyżki przekraczającej 2 mln zł uzyskanych opłat egzekucyjnych. Kwoty te wydają się względnie duże, ale tylko na pierwszy rzut oka. Przede wszystkim zupełnie pominięto zagadnienie kosztów prowadzenia kancelarii. Dodatkowo procentowa

wysokość opłaty została zmniejszona z 15% do 10%, zmniejszono wysokość opłaty minimalnej (obecnie 200 zł) i maksymalnej (obecnie 50 tys. zł). Nie przewidziano przy tym żadnego mechanizmu waloryzacji. Zmniejszono też opłaty za czynności w egzekucji świadczeń niepieniężnych (eksmisja z lokalu mieszkalnego – obecnie 1500 zł) oraz dodano obowiązek dokonywania doręczeń korespondencji³ jako nieegzekucyjnej czynności komorników (opłata 60 zł).

Źródło: Tytus, Romek i A'tomek. Księga XVI.

Tak ukształtowana wysokość opłat przy dzisiejszych cenach materiałów biurowych, pensjach czy cenach paliwa (czasem trzeba gdzieś pojechać, chyba, że ktoś ma już niezawodną lzerę lub rower), powoduje, że prowadzenie postępowań egzekucyjnych jest po prostu nieopłacalne.

Co ciekawe, statystyki pokazują, że najlepsze wyniki osiągają kancelarie o liczbie spraw Km około 2500, zatem takie, jak kancelaria T. Na takie dane liczbowe wskazuje zresztą

twórca w założeniach projektu ustawy. Dochodzi on do wniosku, że kancelarie takiej wielkości najlepiej sprawdzają się pod kątem sprawności i skuteczności. Zatem należy dążyć do tego, by przepisy sprzyjały powstawaniu tego rodzaju kancelarii komorniczych. Dla obsługi kancelarii, w której prowadzone jest około 2500 spraw Km rocznie, działającej od wielu lat, potrzeba – w mojej ocenie – sześciu lub siedmiu pracowników plus komornik.

Komornik bowiem, poza licznymi czynnościami egzekucyjnymi i nieegzekucyjnymi⁴, dokonuje w skali roku dziesiątek, jeśli nie setek tysięcy innych, faktycznych czynności związanych z konkretnymi postępowaniami lub z prowadzeniem kancelarii (wydawanie niezliczonych zaświadczeń, odpowiadanie na skargi, składanie tomów sprawozdań, opłacanie US, ZUS, izby komorniczej, wypełnianie deklaracji PIT dla wierzycieli w sprawach pracowniczych, odprowadzanie podatku VAT w przypadku sprzedaży ruchomości lub nieruchomości, jeśli jakimś cudem, pod rygorem odpowiedzialności karno-skarbowej, uda się ustalić, czy jest to konieczne, łatanie dziury w dachu i dziesiątki innych), **wszystkich nieodpłatnie**, a których dokonanie nie jest możliwe bez sprawnej kancelarii zatrudniającej wykształconych, a zatem – w miarę możliwości – dobrze wynagradzanych pracowników. Niestety, mimo moich usilnych starań, zatrudnione przeze mnie osoby grzecznie, ale stanowczo odmówiły⁵ wykonywania swoich obowiązków pracowniczych w ramach służby „państwu i obywatelom” i w dalszym ciągu żądają regularnych wypłat. Dodatkowo, powołując się na szalejącą inflację, wciąż wnoszą o podwyżki. Podobnie rzecz ma się z firmami dostarczającymi niezbędne usługi i przedmioty.

Zdaje się, że ustawodawca zapomniał, iż do wykonywania zadań, które zgodnie z ustawą (art. 3 ust. 2) komornik wykonuje co do zasady osobiście, potrzebne jest jednak przedsiębiorstwo w znaczeniu przedmiotowym

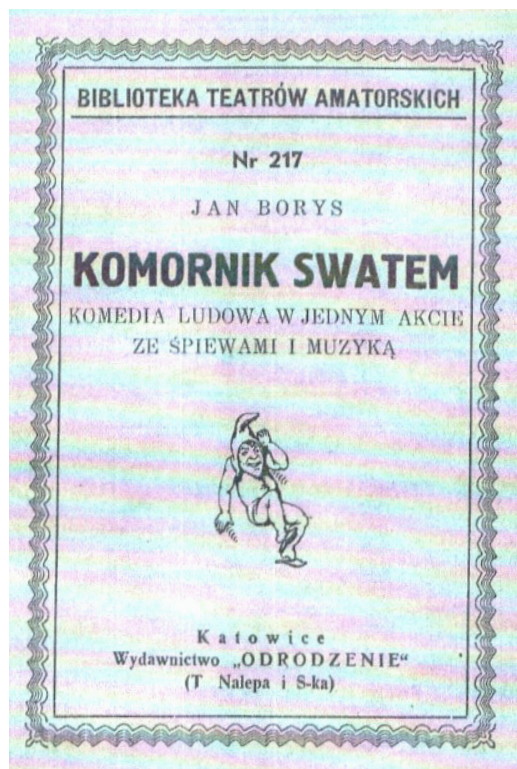
zgodnie z art. 55(1) k.c., które niestety wymaga środków finansowych. I to pomimo faktu, że zgodnie z art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o komornikach sądowych komornik nie jest przedsiębiorcą i nie może prowadzić działalności gospodarczej.

Nie można jednak popadać w nadmierny pesymizm. Przed komornikami wiele nowych, poza doręczeniami, pól, na których będą mogli w ramach służby państwu i obywatelom pokazać, że są potrzebni. W sprawach z wniosku Skarbu Państwa (nie uiszcza on opłat egzekucyjnych – art. 45 ustawy o kosztach komorniczych) mogliby choćby rozwiązać problem reparacji należnych Polsce od Niemiec (ci z zachodu), problem emigracji (ci ze wschodu), zażargu z Czechami (ci z południa). Jednak użycie komorników na froncie tych kłopotów państwa polskiego musiałoby zostać poprzedzone zbadaniem przez Trybunał Konstytucyjny zgodności takiego ruchu z Konstytucją w zakresie użycia środków nieproporcjonalnie dolegliwych w stosunku do zagrożeń.

Źródło: „Polityka” 2015/11(3000).

Poza tym w związku z malejącą dietnością i spadającą liczbą zawieranych małżeństw (i to mimo szczerých wysiłków władzy, by problemy te zniwelować), mogliby komornicy udzielić się i na tym odcinku. Projekt w tym zakresie przygotowany już został przed II wojną światową przez Jana Borysa.

Zresztą w związku z piętrzącymi się (przez pandemię, wojnę, inflację, kryzys ekologiczny i migracyjny) – i to mimo dzielności i niezłomności władz – trudnościami w codziennym funkcjonowaniu przeciętnej Polki i przeciętnego Polaka, komornik mógłby zaopiekować się każdym potrzebującym. Doskonale ujął to Artur Andrus (zainspirowany ogłoszeniem „Kupię mieszkanie z komornikiem”) w wierszu:

*Janusz to nie jest facet głupi
Janusz to łebski jest koleżka
Mieszkanie z komornikiem kupił
I teraz z komornikiem mieszka
Ma o nim jak najlepsze zdanie
I żywot wie dzie z nim wesoły
Komornik robi mu śniadanie
Dzieci odwozi mu do szkoły
I po lekarzach pól Krakowa
Zjeździł ostatnio z babcią Łucją
Jak sąsiad z dołu cwaniakował*

*To go postraszył egzekucją
Komornik sam ubija masło
I wywiózł złom do skupu złomu
Więc na wybory wznoszę hasło
Komornik w każdym polskim domu!*

Po tych, przyznaję – dość długich didaskaliach, czas na najważniejszą część sztuki.

Akt I, scena 1

Wszyscy w kierunku T. Wojciechowicza:

*(głośno krzyczą, unisono)
Zapłać nam co należne!*

T. Wojciechowicz:

*(cicho)
Nie mogę, jestem na służbie!*

Epilog

Wściekły chór rzuca się w kierunku mędrców, którzy w popłochu uciekają. Szeryf gubi przy tym rewolwer wystający zza marynarki. Mędracy, uciekając, wbiegają nieświadomie do najnowocześniejszej z maszyn wyprodukowanej przez, będący w rozkwicie, polski przemysł stoczniowy – laseroenigmokapewudemosensora. Maszyna ta zmienia postacie fikcyjne w rzeczywiste. Po chwili wychodzą więc z niej Zbigniew Z., Rafał R. i Patryk J. Z jakiś powodów nazwiska są zanonimizowane.

KONIEC

Kurtyna
Oklaski

nia mojej opinii w sprawie bojkotu rosyjskich wielkich pisarzy. Otóż uważam, że nie tylko nie powinno się odkładać ich na półkę, ale wręcz czytać tym bardziej, a przede wszystkim namawiać do ich czytania Rosjan. Do czytania ze zrozumieniem. Mogliby po lekturze choćby np. *Zbrodni i kary* zastanowić się, czy człowiek jest istotą moralną, po *Mistrzu i Małgorzacie* – czy na świecie istnieje zło, a po *Martwych duszach* zadumać się nad stanem rosyjskiego społeczeństwa. Może poszliby po rozum do głowy.

2) Ponadto dla wyjaśnienia – w Rosji używane jest tzw. *otczestwo*, czyli imię ojcowskie. Tytuł oznacza zatem, że ojcem T. był Wojciech. Wojciech zmarł 3 grudnia 2020 r. na covid. T. odbywał akurat krótką praktykę w zakładzie pogrzebowym, dzięki czemu mógł odebrać ciało ojca ze szpitalnej kostnicy. Mógł też zobaczyć, jak „zaopiekowani” są chorzy i zmarli na covid. Ówczesne przepisy (podobnie jak w *Antygonie*) nie pozwalały bowiem rodzinie pożegnać się z chorym czy nawet zmarłym i po ludzku go pochować. No chyba że ktoś pracował w firmie pogrzebowej – wówczas mógł bez przeszkód i bez potrzeby spełniania jakichkolwiek wymagań wejść na teren szpitalnej kostnicy. Ciało ojca T., jak się okazało, nie znajdowało się jednak w kostnicy. Z uwagi na zbyt dużą liczbę zgonów zmarli się tam nie mieścili. Ustawiono zatem namiot wojskowy, a w nim lodówki. T. otrzymał od człowieka ubranego jak kosmita pęk kluczy z poleceniem odnalezienia ciała w jednej z licznych lodówek, gdyż szpital nie sporządził rejestru „kto w której jest lodówce”. Ale udało się. Szczęśliwie ojciec T. był już w trzecim rzędzie lodówek. Dobrze zaopiekowany, w trzech workach, pieluszce i z rurką w zębach. W tym samym czasie „Kreon”, będący w wolnych chwilach harcerzem ze sprawnością Pinokia, dostarczający samotnym seniorom niezbędne zakupy, ogłosił, że kraj T. radzi sobie z pandemią najlepiej na świecie, a inni zazdroszczą. Dzięki temu T. był spokojny, ale jednocześnie współczuł innym, biednym krajom.

² Dwaj pierwsi z przygód Tytusa, Romka i A'Tomka H.J. Chmielewskiego, trzeci z *Quo vadis* H. Sienkiewicza.

³ Jakie są skutki nieprawidłowego doręczenia, pozostając przy *Tytusie...* – zob. XVI księga przygód.

⁴ Na marginesie – na temat nieegzekucyjnych czynności świetną pracę doktorską napisała i obroniła 2 lutego 2023 r. koleżanka komorniczka z Otwocka Angelika Durda. Miałem przyjemność być onlinowym świadkiem obrony. Gratulacje!!!

⁵ Zacytowały przy tym, jako osoby wykształcone i kulturalne, wiersz J. Tuwima, w którym autor grzecznie, ale stanowczo uprasza liczne zastępy bliźnich, aby go w.... pocałowali.

Przypisy końcowe

¹ 1) Jako że tytuł jawnie nawiązuje do opowiadania Solżenicyna, a i wcześniej wspominałem o rosyjskich pisarzach, czuję się w obowiązku wyjaśnienie

Czy koszty doręczeń elektronicznych są wydatkiem komornika?

W PPE 3/2023 z pytaniem tym zmierzy się
dr hab. sędzia Marcin Uliasz

Czytaj w Czytelni Currendy
już 31 marca 2023 r.

WWW.CZYTELNIACURRENDA.PL

NOWA
CURRENDA
NOWA
CURRENDA
NOWA
CURRENDA

NOWA CURRENDA

CURRENDA SP. Z O.O.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot
tel : +48 608 587 257
e-mail: nowa.currenda@currenda.pl
www.sklep.currenda.pl, www.czytelnia.currenda.pl

NO